

Vlaams
Parlement

ingediend op **129** (2019-2020) – Nr. 1
8 november 2019 (2019-2020)

Beleidsnota

ingediend door Ben Weyts,
viceminister-president van de Vlaamse Regering
en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

**Beleidsdomein Onderwijs
2019-2024**

De volgende tekst is de tekst zoals ingediend bij de diensten
van het Vlaams Parlement

verzendcode: OND

Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2019-2024 -

Ben Weyts

Viceminister-President van de Vlaamse Regering
Vlaams Minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Beleidsnota Onderwijs en vorming

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave.....	2
2. Visie: 'Ons kapitaal'.....	7
3. Samenvatting. Vijf krachtlijnen voor een sterk, ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs	9
4. Omgevingsanalyse.....	16
4.1. Evolutie van de leeruitkomsten.....	16
Leeruitkomsten in het basisonderwijs.....	16
Leeruitkomsten in het secundair onderwijs.....	17
Geletterdheid onder volwassenen.....	18
4.2. Investeringen in onderwijs.....	19
Vlaanderen besteedt relatief veel middelen aan secundair onderwijs en eerder gemiddeld aan basis- en tertiair onderwijs.....	19
Vroege investeringen renderen het meest.....	19
4.3. Een snel veranderende arbeidsmarkt, duurzame inzetbaarheid en levenslang leren	20
Jobpolarising.....	20
Levenslang leren.....	21
4.4. Een complexe evenwichtsoefening tussen vrijheid, vertrouwen en verantwoording.....	21
Meer autonomie, maar ook meer verantwoording en vraag naar transparantie.....	21
Europese beleidskaders: ondersteuning, sturing en financieringsmogelijkheden van de Europese Unie.....	21
4.5. Uitdagingen voor het lerarenberoep door een toenemende krapte op de arbeidsmarkt en de kenniseconomie.....	22
Het lerarenberoep in een krappere wordende arbeidsmarkt.....	22
Competenties en professionalisering van leraren.....	23
De Vlaamse leraar: moe maar tevreden.....	23
De loopbaan van Vlaamse schoolleiders: gevarieerd, uitdagend maar stresserend.....	24
4.6. Juridisering, regeldruk en planlast.....	24
4.7. Een toenemende diversiteit in specifieke onderwijsbehoeften.....	25
4.8. Omgaan met diversiteit is een groeiende uitdaging, ook in het onderwijs.....	26
Diversiteit aan thuistalen van leerlingen.....	26
Gezinskenmerken en de impact op de schoolloopbaan.....	26

Migratie.....	27
4.9. De fysieke en mentale gezondheid van jongeren.....	27
4.10. Evolutie van de Vlaamse schoolbevolking en uitdagingen op het vlak van capaciteit.....	28
4.11. De uitdagingen met betrekking tot onderwijsinfrastructuur zijn groot en gevarieerd.....	29
Naar een schoolinfrastructuur voor de 21ste eeuw.....	29
Duurzaamheid van de schoolgebouwen.....	29
4.12. Nood aan digitale competenties.....	30
4.13. De impact van de technologische (r)evolutie op de leeromgeving.....	30
4.14. De gemiddelde studieduur in het hoger onderwijs wordt steeds langer.....	31
4.15. Onderwijsdoelstellingen 2020, hoe goed doen we het in Vlaanderen?.....	32
5. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen.....	35
5.1. Overkoepelende strategische doelstelling 1: De onderwijskwaliteit verhogen.....	35
OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen.....	35
OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren.....	36
OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven.....	37
OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken.....	38
OD 1.5 Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn.....	39
OD 1.6 Scholen als pedagogische eenheid versterken.....	40
OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken.....	40
OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken.....	41
OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken.....	43
OD 1.10 Een sterke en moderne dienstverlening aan onderwijsinstellingen en lerenden realiseren.....	44
OD 1.11 Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid.....	45
5.2. Overkoepelende SD 2 Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs.....	47
OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen.....	47
OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichterbij de onderwijspraktijk brengen.....	48
OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan.....	49
5.3. Overkoepelende SD 3 Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren.....	51

OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren.....	51
OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren	52
OD 3.3 We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving.....	53
5.4. Overkoepelende SD 4 Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur	55
OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken.....	55
OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen.....	55
OD 4.3 Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur en didactische uitrusting om onderwijskwaliteit te versterken	56
OD 4.4 Evolueren naar multifunctionele infrastructuur.....	57
OD 4.5 Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken.....	57
OD 4.6 Infrastructuur met aandacht voor klimaat en duurzaamheid bouwen.....	58
5.5. Overkoepelende SD 5 Efficiëntie in het hoger onderwijs verhogen	60
OD 5.1 Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken.....	60
OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen.....	60
OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering.....	61
OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken	62
OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren	62
6. Beleidsveld 1 Kleuter en leerplichtonderwijs	64
6.1. Inhoudelijk structurelement 1.1 Kleuter en leerplichtonderwijs.....	64
OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen	64
OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren.....	65
OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven.....	65
OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken	65
OD 1.5 Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn.....	66
OD 1.6 Scholen als pedagogische eenheid versterken.....	67
OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken.....	67
OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken.....	68
OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen.....	69
OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichterbij de onderwijspraktijk brengen	71

OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan	71
OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren.....	72
OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren	73
OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen.....	73
7. Beleidsveld 2 Hoger onderwijs	75
7.1. Inhoudelijk structurelement 2.1 Hoger onderwijs.....	75
OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichterbij de onderwijspraktijk brengen	75
OD 5.1 Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken.....	75
OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen.....	75
OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering.....	76
OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken	76
OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren	77
8. Beleidsveld 3 Deeltijds kunstonderwijs en volwassenenonderwijs.....	79
8.1. Inhoudelijk structurelement 3.1 Deeltijds kunstonderwijs.....	79
OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken.....	79
8.2. Inhoudelijk structurelement 3.2 Volwassenenonderwijs	79
OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken.....	79
9. Beleidsveld 4 Ondersteuning van het onderwijsveld	80
9.1. Inhoudelijk structurelement 4.1 Onderwijsinfrastructuur.....	80
OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken.....	80
OD 4.3 Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur en didactische uitrusting om onderwijskwaliteit te versterken	80
OD 4.4 Evolueren naar multifunctionele infrastructuur.....	81
OD 4.5 Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken.....	81
OD 4.6 Infrastructuur met aandacht voor klimaat en duurzaamheid bouwen.....	82
OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken	83
9.2. Inhoudelijk structurelement 4.2 Onderwijsinspectie	84
OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken	84
OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan	84
OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren.....	84

OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren	84
9.3. Inhoudelijk structurelement 4.3 Ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld.....	85
OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen	85
OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren.....	85
OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven.....	85
OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken	86
OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken.....	86
OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken.....	87
OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken.....	87
OD 1.10 Een sterke en moderne dienstverlening aan onderwijsinstellingen en lerenden realiseren	88
OD 1.11 Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid.....	89
OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen.....	89
OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichterbij de onderwijspraktijk brengen	89
OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan	90
OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren.....	90
OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren	91
OD 3.3 We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving.....	92
OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken.....	92
OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen.....	92
OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen.....	93
OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering.....	93
OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken	93
9.4. Inhoudelijk structurelement 4.4 Studietoelagen.....	93
10. Lijst met afkortingen	94
11. Bijlage: lijst van beleids- en regelgevingsinitiatieven.....	96
Regelgeving	96
Beleidsinitiatieven	96
Beleidsbeoordelingen en onderzoeken	97

2. Visie: ‘Ons kapitaal’

Klein en zonder veel bodemschatten. En toch is Vlaanderen, binnen enkele generaties, een welvarende natie geworden. Elke nieuwe generatie Vlamingen zorgde voor meer welvaart en meer welzijn. Vooral omdat elke generatie steeds opnieuw investeerde in de volgende. Kinderen zijn het kapitaal van de Vlaming. Dankzij goed en veeleisend onderwijs kon dat kapitaal telkens weer groeien en bloeien.

Dat mag vandaag niet anders zijn. Wie terugblijkt op het succesvol parcours van de generaties Vlamingen vóór ons, weet dat we mogen geloven in ons eigen kunnen. We mogen de lat hoog leggen, ambitieus zijn. Onderwijs kan onze kinderen verheffen naar een nog hoger niveau. Als we erin slagen om kinderen te laten excelleren, dan zal ons kapitaal nog exponentieel groeien.

Kinderen moeten zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen. Maar kinderen zijn niet gelijk. Ze hebben elk andere talenten en mogelijkheden. Het onderwijs moet al die talenten ontdekken, ontwikkelen, uitdagen en laten renderen. Je kan niet spreken over gelijke kansen zonder het te hebben over het Nederlands. Want Nederlands is het vak dat alle andere vakken mogelijk maakt. Het is de onmisbare sleutel tot alle andere kennis, het chassis van al de rest.

Hoe sneller we investeren in ons kapitaal, hoe groter het rendement zal zijn. Net daarom investeer ik fors in ons kleuteronderwijs. Meer handen in de kleuterklas zullen meer dan ooit zorgen voor een warm taalbad dat onze kinderen onderdompelt in het Nederlands en klaarstoomt voor nog meer kennisverwerving. Ik wil aan het begin van het lager onderwijs vaststellen hoe het gesteld is met de kennis van het Nederlands van onze kinderen. Waar nodig werk ik achterstand weg via taalintegratietrajecten, zodat alle kinderen maximaal gelijke kansen krijgen. In het basisonderwijs en bij het begin van het secundair onderwijs genieten onze kinderen een brede vorming, maar vervolgens krijgen ze zo snel mogelijk de kans om hun onderscheiden talenten optimaal te ontwikkelen in aangepaste en gespecialiseerde opleidingen. In het hoger onderwijs streef ik naar een betere oriëntatie van studenten. Eindeloos herkansen in een bepaalde opleiding kan niet meer.

Ik voorzie voor elk talent ook maximaal de beste begeleiding. Een nieuw decreet geeft kinderen een plaats in het gewoon onderwijs waar mogelijk, in het buitengewoon onderwijs waar nodig.

Als kinderen ons kapitaal zijn, dan zijn leraren onze vermogensbeheerders. Kapitaal groeit en bloeit niet vanzelf: dat kan alleen dankzij de begeleiding van gespecialiseerde professionals, die erin slagen om het maximum te halen uit het startkapitaal. Leraren moeten de status krijgen die zij verdienen. Ze moeten zo min mogelijk tijd verliezen aan overbodige zaken, zodat ze zich volop kunnen toeleggen op hun kerntaak:

kennisoverdracht. Ik zal maximaal vertrouwen stellen in hun oordeel en hun expertise. Hun taak is van kapitaal belang.

Maar ik leg de lat niet alleen hoog voor onze kinderen: ik hou ook ons onderwijs een spiegel voor. Doorheen de schoolcarrière van elk kind weef ik regelmatige, uniforme, hoogstaande, Vlaanderenbrede proeven. Niet alleen om met z'n allen ambitieus naar boven te kijken, maar ook om na te gaan in hoeverre we slagen in onze allerbelangrijkste taak: leerwinst realiseren. Ik zal nagaan of we er werkelijk in slagen om het potentieel van ons gigantische kapitaal echt volledig te verzilveren.

Noem mij dus gerust een kapitalist. Ik ga resoluut voor meer ambitie om ons kapitaal te laten groeien en bloeien. Als ons onderwijs het Europese podium haalt, dan volgen alle andere domeinen en sectoren. Als ons onderwijs de lat hoger kan leggen, dan wacht onze kinderen, ons Vlaams kapitaal, een nog beter Vlaanderen.

Ben Weyts

Viceminister-President van de Vlaamse Regering

Vlaams Minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

3. Samenvatting. Vijf krachtlijnen voor een sterk, ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs

Afgelopen legislatuur voerde de Vlaamse Regering een aantal hervormingen door om ons onderwijs nog excellenter te maken. Hervormingen moeten we echter niet alleen volledig implementeren, we moeten ze ook grondig monitoren en evalueren, en bijsturen waar nodig.

Als minister van Onderwijs ga ik resoluut voor een sterk, ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs. Ik bouw mijn beleid daartoe op rond 5 grote krachtlijnen: het verder verhogen van de onderwijskwaliteit, het lerarentekort tegengaan onder andere door werk te maken van een hogere waardering voor het lerarenberoep, het voorzien in een goede begeleiding, het aanpakken van het capaciteitstekort en het effectiever maken van investeringen in ons hoger onderwijs door de gemiddelde studieduur terug te dringen.

Onderwijs is van bijzonder groot belang en dus zal ik om deze 5 krachtlijnen te realiseren deze legislatuur investeren in het Vlaamse onderwijs.

Onderwijs van topkwaliteit realiseren met een maximale leerwinst voor elke lerende

Een sterk en kwaliteitsvol Vlaams onderwijs heeft de ambitie om maximale leerwinst te realiseren bij alle leerlingen en maakt zo haar emanciperende rol ten volle waar.

Een cruciale sleutel om daartoe te komen, is de beheersing van een rijke Nederlandse taal door alle lerenden. Een goede beheersing van het Nederlands is de eerste voorwaarde voor een succesvolle schoolloopbaan, kansen op de arbeidsmarkt en een solidaire maatschappij. Nederlands is het vak dat alle andere vakken mogelijk maakt. Daarom grijpen we de verlaging van de leerplichtleeftijd aan als een opportuniteit om vroeger de taalkennis te peilen via een uniforme, net- en koepeloverschrijdende, gestandaardiseerde taalscreening op de leeftijd van 5 à 6 jaar. Kinderen die een taalachterstand hebben, laten we een taalintegratietraject volgen. Dat bestaat in beginsel uit een taalbadklas of een ander volwaardig alternatief, maar heeft in alle gevallen tot doel om leerachterstand en schooluitval maximaal tegen te gaan en gelijke kansen voor iedereen echt te realiseren.

Ik voer de verhoging van de werkingsmiddelen voor het kleuteronderwijs uit tot het niveau van die van het lager onderwijs, en investeer in bijkomende kinderverzorgers die zullen leiden tot extra handen in de klas. Deze investeringen sporen samen met de verlaging van de start van de leerplichtleeftijd vanaf 1 september 2020 en hebben tot doel jonge kinderen, ongeacht hun thuissituatie, meer kansen te geven op een succesvolle schoolloopbaan.

Ik ga resoluut door met de hervorming van het onderwijscurriculum en de nieuwe eindtermen. Ik voorzie nieuwe eindtermen in de tweede en derde graad van het secundair

onderwijs, alsook nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het basisonderwijs. Daarbij geef ik verhoogde aandacht aan Nederlands, wiskunde, Frans, wetenschappen en techniek. Ook werk ik, naast de aandacht voor vaardigheden, attitudes en persoonlijkheidsvorming, aan een opwaardering van het aspect 'kennis'.

De vrijheid van onderwijs blijft voor mij het leidend principe waarop we onderwijs organiseren. De overheid bepaalt wat de leerlingen moeten kennen en kunnen, het is dan aan de scholen om te bepalen hoe ze die doelen effectief realiseren en welk pedagogisch beleid ze daarvoor uitbouwen. Maar de vrijheid van onderwijs houdt geen vrijblijvendheid in. Scholen moeten excellent onderwijs realiseren voor elke leerling en een correcte en doelgerichte besteding van de toegekende middelen garanderen. Deze mensen en middelen zijn bedoeld voor onze kinderen en onze scholen, eerder dan voor overkoepelende structuren. Ik waak er dan ook over dat de middelen voor onderwijs effectief tot in de klas komen en zo bijdragen tot het realiseren van maximale leerwinst en excellent onderwijs.

Een transparant en helder aanbod is cruciaal voor het maken van een studiekeuze. Na het doorlopen van een brede basisvorming in het basisonderwijs en bij de start van het secundair onderwijs, is het belangrijk dat men nadien een richting kiest die aansluit bij de interesses en talenten. Er kan geen sprake zijn van een brede eerste graad: er geldt een getrapte studiekeuze waarbij de inhoudelijk onderscheiden basisopties en pakketten richtinggevend zijn voor de verdere studiekeuzemogelijkheden in volgende jaren en graden. Ook maak ik één overzichtelijke en uniforme tabel met het volledige aanbod van het secundair onderwijs. Deze tabel omvat enerzijds de door de overheid ontwikkelde matrix met de studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen (aso, bso, kso en tso) en anderzijds voor de eerste graad de basisopties en pakketten. Ik zorg ervoor dat alle scholen in Vlaanderen die benamingen voor hun studierichtingen hanteren. Ouders en leerlingen hebben immers recht op transparante en vooral correcte informatie over de inhoud en de finaliteit van de studierichting die ze kiezen.

Vlaanderen is vandaag één van de weinige onderwijssystemen in de wereld die niet op een systematische en gestandaardiseerde wijze de prestaties van zijn leerlingen in kaart brengt. Nochtans laat een beter inzicht in de onderwijsprocessen en in de mate waarin scholen leerwinst realiseren toe dat de overheid, maar ook schoolbesturen en scholen hun beleid meer kunnen onderbouwen op basis van objectieve informatie. Het laat toe om sneller in te grijpen wanneer blijkt dat de leerlingenprestaties in een dalende lijn zitten. We remediëren hiermee aan de onverwachte en scherpe achteruitgang waarmee we geconfronteerd werden naar aanleiding van onder meer het Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) onderzoek uit 2016 omtrent begrijpend lezen.

Indien ook de komende jaren de PISA- en andere internationaal vergelijkende testen dezelfde ontzuisterende resultaten opleveren, moeten ze ons er toe aanzetten om de lat hoger te leggen en onszelf veel meer een spiegel voor te houden. Daarom maakt een onafhankelijke instantie werk van gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende proeven met betrokkenheid van de onderwijsverstreckers die

op regelmatige tijdstippen afgenomen worden. Deze geven ons inzicht in de leerwinst die onze scholen realiseren en de mate waarin de leerlingen de aangescherpte eindtermen effectief bereiken en de nodige kennis en vaardigheden verworven hebben om met succes verder te studeren of in te stappen in de arbeidsmarkt.

Excelleren vereist geloof in eigen kunnen en zelfbewustzijn. Een gemeenschap die worstelt met haar verleden, komt moeilijk tot een gezamenlijke toekomst. Om op een complexloze manier antwoorden te bieden op vragen over wie we zijn en waar we vandaan komen, maak ik werk van een Canon van Vlaanderen. De opdracht om dit dynamische Canon uit te werken, geef ik aan een wetenschappelijke commissie die pluralistisch en wetenschappelijk is samengesteld en onafhankelijk haar werk zal doen. De Canon is in de eerste plaats bedoeld ter ondersteuning voor het onderwijs en, in aangepaste vorm, van de inburgeringscursus voor onze nieuwkomers.

Voldoende sterke, professionele en gemotiveerde leraren aantrekken en behouden door het beroep de waardering te geven die het verdient.

Voor de uitvoering van veel van voormelde ambities vertrouwen we op onze leraren, de mensen van kapitaal belang. Zonder sterke, geprofessionaliseerde en gemotiveerde leraren slagen we er niet in om hoog kwalitatief onderwijs te organiseren. Er stellen zich tal van uitdagingen op dit vlak. Zo moeten we ervoor zorgen dat alle leraren beschikken over onder andere de nodige vakinhoudelijke, vakdidactische en taalkundige expertise om onderwijskwaliteit voor elke lerende te garanderen. Daarnaast moeten we in een competitieve arbeidsmarkt met een stevige concurrentie tussen sectoren voor hooggekwalificeerde kenniswerkers, het lerarenberoep voldoende aantrekkelijk houden, zodat we de komende jaren kunnen voldoen aan de aanwervingsbehoefte van leraren.

We willen het lerarenberoep aantrekkelijker maken om hen de gepaste waardering te geven en zo meteen ook het lerarentekort aan te pakken. Ik maak werk van een lerarenpact. Het is essentieel dat we de leraar als professional erkennen en terug het respect en vertrouwen geven aan de leraren, de klassenraad en de directie om beslissingen te nemen over de studievoortgang van de leerlingen. Ik zal in die zin de strijd aangaan tegen de toenemende juridisering en het in vraag stellen van die professionaliteit.

Ik maak werk van een versterking van het gevoel van eigenaarschap, doelmatigheid en beroepstrots onder leraren en directies door de strijd aan te gaan tegen overdreven planlast en regeldruk. Lesgeven en vakkennis moeten terug centraal staan. Planlastvermindering is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid, koepels, netten, schoolbesturen en directies.

Door de opgebouwde anciënniteit uit een vroegere beroepsloopbaan gefaseerd ruimer te honoreren, maak ik het onderwijs als werkgever aantrekkelijker voor nieuwe zij-instromers in de knelpuntvakken die al dan niet hun job in het onderwijs willen combineren met een job in een andere sector.

De kwaliteit van de lerarenopleidingen zal ik sterk monitoren en waar nodig bijsturen. Ik werk aan een inhoudelijke versterking van de lerarenopleiding, met ook hier een sterkere aandacht voor Nederlands en voor kennisverwerving, zodat startende leraren beter gewapend zijn om met de vele uitdagingen die op hen afkomen, om te gaan. Daarom is het ook belangrijk dat studenten een lerarenopleiding volgen die aansluit bij hun opleidingsniveau, zodat ze vakdidactisch sterk genoeg staan om aan hun onderwijs carrière te beginnen. Ik maak ook werk van een sterkere didactiek en van meer praktijkgericht onderwijs onderzoek waarvan de resultaten zichtbaar en bruikbaar moeten zijn in de klas.

Tot slot is ook een belangrijke rol weg gelegd voor ouders die best voldoende betrokken zijn en actief mee bouwen aan de ideale leeromgeving die nodig is voor goede onderwijsprestaties.

Elk kind op de juiste plaats in ons onderwijs krijgen en voorzien in de nodige begeleiding

De samenleving wordt steeds meer divers en dat weerspiegelt zich ook in de klassamenstelling. De uitdaging is om in deze context kwaliteitsvol en hoogstaand onderwijs te realiseren voor elke lerende, ongeacht zijn of haar talenten, begaafdheid of afkomst.

Eén van de belangrijkste uitdagingen is om voor kinderen met zorgnoden een passend onderwijsaanbod met een maximale begeleiding te garanderen. Daarom schaf ik het M-decreet af en vervang ik het door een nieuw begeleidingsdecreet. Met dit begeleidingsdecreet bied ik een antwoord op de noden van kinderen die extra zorg nodig hebben, maar heb ik ook oog voor de vragen van hun leraren. Ik geef een meer pragmatische en realistische invulling aan de begeleiding van deze kinderen en zorg ervoor dat zij een plaats in het onderwijssysteem krijgen die het best aansluit bij wat ze nodig hebben. Daarbij staat het principe voorop dat ouders en scholen samen kiezen voor gewoon onderwijs als het kan en voor buitengewoon onderwijs als het nodig is.

Investeren in aangename leer- en werkplekken met voldoende capaciteit voor elke lerende

Kwaliteitsvol en hoogstaand onderwijs kan alleen maar gerealiseerd worden als ook de fysieke leer- en werkomgeving voor lerenden en onderwijspersoneel beantwoordt aan de moderne vereisten van de 21ste eeuw. Daarnaast blijft het een uitdaging om in sommige steden en regio's te voorzien in voldoende capaciteit zodat elk kind zich kan inschrijven in de school waar men voor kiest. Ik investeer daarom extra in vernieuwde, duurzame en ecologische schoolgebouwen met voldoende capaciteit zodat elk kind een gegarandeerde plaats heeft.

De vrijheid van onderwijs is een belangrijk principe, ook voor ouders die hun kinderen in een school naar keuze wensen in te schrijven. Ik neem dan ook maatregelen die er voor zorgen dat die keuzevrijheid maximaal gegarandeerd wordt. Ik voer daartoe aanpassingen door aan het inschrijvingsdecreet en schaf de dubbele contingentering af voor zowel secundair als basisonderwijs. De principes die voor het secundair onderwijs werden uitgewerkt, worden doorgetrokken naar het basisonderwijs. Ook in het basisonderwijs kan men dus op vrijwillige basis tot maximum 20% voorrang verlenen aan een ondervertegenwoordigde groep (bv. School in Zicht, eigen inwoners...).

Het is niet alleen belangrijk dat een school goed geïntegreerd is in de buurt waar ze zich bevindt, de ambitie moet er ook uit bestaan dat de school uitgroeit tot het kloppend hart van de lokale gemeenschap. Daarom zorg ik ervoor dat de schoolinfrastructuur, de bijhorende sportaccommodatie en de polyvalente zalen opengesteld worden voor buurt- en sportverenigingen.

Het hoger onderwijs internationaal op topniveau houden, maar grenzen stellen aan een te doorgedreven flexibilisering

Vlaanderen beschikt over een hoger onderwijs dat internationaal gezien sterk gewaardeerd wordt. Het aandeel 30-34-jarigen dat over een hoger onderwijskwalificatie beschikt ligt met 48,2% in het Vlaams Gewest ruim boven het EU28-gemiddelde van 40%. Een sterk, kwaliteitsvol hoger onderwijs is absoluut noodzakelijk om de positie van onze innovatieve, competitieve Vlaamse kenniseconomie te versterken.

Toch moeten we ook nadenken of de middelen die we in het hoger onderwijs investeren niet effectiever ingezet kunnen worden. Zo is er de vaststelling dat de gemiddelde reële studieduur in het hoger onderwijs steeds meer toeneemt en dat het aantal studenten dat een opleiding binnen de normaal voorziene studieduur met succes afrondt, kleiner geworden is. Dit genereert een grote maatschappelijke kost, terwijl het hoger onderwijs toch een aantal belangrijke investeringsnoden heeft waar we nu moeilijk aan kunnen voldoen.

De vraag stelt zich of de flexibilisering van het hoger onderwijs niet te ver is doorgeschoten en of we deze een stuk moeten terugschroeven in het belang van studenten, ouders en docenten? Ik neem alvast een aantal maatregelen die tot doel hebben om de gemiddelde studieduur terug te doen afnemen en meer studenten met succes hun opleiding te laten beëindigen.

Ik voorzie in een uitbreiding van de verplichte, maar niet-bindende toelatingsproeven en in aangepaste remediërings- en heroriënteringstrajecten. Daarnaast voorzie ik in een 'knip' tussen de bachelor en de master, waardoor een student in principe de masterstudies niet kan aanvatten vooraleer de bacheloropleiding af te werken, tenzij de volgtijdelijkheid niet verstoord wordt. Ik evalueer en herbekijk ook het systeem van leerkrediet en inputfinanciering met als doel te komen tot een hogere studie-efficiëntie.

Omdat leren niet stopt wanneer je de poort van de school, hogeschool of universiteit achter je dicht slaat, maak ik werk van versterkt beleid op het vlak van levenslang leren zodat we in Vlaanderen evolueren naar een echt lerende samenleving. Daartoe zet ik samen met mijn collega bevoegd voor Werk een gemeenschappelijk platform 'Levenslang Leren' op dat moet leiden tot een betere afstemming en versterking van de vele reeds lopende initiatieven op het vlak van levenslang leren.

Vijf krachtlijnen voor een sterk, ambitieus en kwaliteitsvol onderwijs

Zonder enige twijfel mag gesteld worden dat onderwijs één van de belangrijkste pijlers is waarop de welvaart in Vlaanderen en het welzijn van de Vlamingen is gebouwd. 'Onderwijs is het uitgangspunt van de vooruitgang, in elke samenleving, in elk gezin', zo sprak de voormalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Kofi Annan. Daarom moeten we ons onderwijs niet alleen koesteren, maar er ook over waken dat het klaar is voor de uitdagingen van de toekomst. Dat kan alleen maar als we ons onderwijs voldoende

sterk maken, als we maximaal ambitieus zijn voor elke lerende en voor iedereen die in onderwijs werkt en er vooral voor zorgen dat we topkwaliteit realiseren.

Met de 5 krachtlijnen die ik in deze beleidsnota naar voor schuif, wil ik deze doelstelling realiseren en mee garanderen dat het onderwijs en de leraren die alle dagen het beste van zichzelf geven, de waardering en kansen krijgen om hun belangrijke maatschappelijke opdracht te vervullen. Ik reken er op dat het volledige onderwijsveld hier de schouders mee wil onder zetten.

4. Omgevingsanalyse

4.1. Evolutie van de leeruitkomsten

De mate dat leerlingen effectief de vooropgestelde onderwijsdoelen halen, is één van de belangrijkste aanwijzingen van hoe het gesteld is met de kwaliteit van ons onderwijs. Op basis van het Vlaamse peilingsonderzoek en de deelname aan internationaal vergelijkend onderzoek weten we dat onze leerlingen het globaal gezien nog altijd behoorlijk doen, maar ook kregen we voor bepaalde domeinen belangrijke alarmsignalen.

Leeruitkomsten in het basisonderwijs

Begrijpend lezen in het vierde leerjaar van het basisonderwijs wordt in internationaal perspectief getest via PIRLS.¹ Vlaanderen kende tussen 2006 en 2016 een achteruitgang in de gemiddelde leesvaardigheidsscore van 22 punten en was daarmee de grootste daler in deze periode. Waar we in 2006 nog gelijke tred hielden met onze buurlanden, zakt Vlaanderen in 2016 onder het West-Europese gemiddelde van 542. De daling in de Vlaamse resultaten doet zich zowel voor bij leerlingen die thuis Nederlands spreken als bij leerlingen die thuis een andere taal spreken. Waar in 2013 op het einde van het lager onderwijs nog 92% van de leerlingen de eindtermen begrijpend lezen en 87% de eindtermen luisteren behaalde, daalde dit in 2018 tot respectievelijk 84% en 82%.²

De Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) is een internationaal vergelijkend onderzoek dat peilt naar de prestaties voor wiskunde en wetenschappen bij leerlingen uit het 4de leerjaar van het lager onderwijs. De gemiddelde prestatie bleef tussen 2003 en 2015 volledig stabiel voor wiskunde en quasi stabiel voor wetenschappen. Voor wiskunde behoudt Vlaanderen een hoog gemiddeld prestatieniveau, waar dat voor wetenschappen een aanhoudende zwakke gemiddelde prestatie is. Bijna alle leerlingen halen het basisniveau, maar er zijn relatief weinig zeer goed presterende leerlingen.³

Op basis van de herhalingspeiling wiskunde zien we tussen 2009 en 2016 een opmerkelijke daling van het aantal leerlingen dat de eindtermen haalt voor een groot aantal toetsen. Voor de toets 'bewerking van breuken en kommagetallen' en de vaardigheden op het vlak van afronden, benaderen en schatten is er een scherpe daling. Voor meten en meetkunde zien we enkel voor de toets over het oplossen van problemen een achteruitgang. Uit

---

¹ Voor meer informatie zie <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/progress-in-international-reading-literacy-study-pirls>

² Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (2018), peiling Nederlands. https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2018/11/Brochure_Nederlands_BaO_2018_DEF.pdf

³ Voor meer informatie, zie <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/trends-in-international-mathematics-and-science-study-timss>

verdere analyses bleek dat de achteruitgang in de wiskundeprestaties niet verklaard kan worden door de veranderingen in de leerlingenpopulatie.⁴

In 2015 werd een peiling wereldoriëntatie 'natuur en techniek' afgenomen. Vooral voor de toets over de eindtermen 'gezondheidszorg' en de eindtermen 'bouw, werking en ontwikkeling van het menselijk lichaam' scoren de leerlingen vrij goed, waarbij respectievelijk 80% en 74% van de leerlingen de eindtermen bereikt. Voor de toets over de eindtermen 'menselijk lichaam' is er wel een achteruitgang ten opzichte van de eerste peiling in 2005. Voor de overige vier toetsen van de eindtermen 'natuur' beheerst 65% tot 72% van de leerlingen de eindtermen. Voor het domein techniek behaalt 71% van de leerlingen de eindtermen.⁵

Leeruitkomsten in het secundair onderwijs

Het Programme for International Student Assessment (PISA) toetst sinds 2000 in ondertussen meer dan 80 landen driejaarlijks de leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en wetenschappelijke geletterdheid bij een representatieve steekproef van 15-jarige leerlingen die onderwijs volgen.

PISA 2015 toont aan dat de Vlaamse leerlingen een goede gemiddelde prestatie neerzetten in de drie PISA-domeinen. Vlaanderen bevindt zich in de rangschikking systematisch in de subtop, laat heel wat vergelijkbare onderwijssystemen achter zich en scoort voor de drie domeinen significant hoger dan het OESO-gemiddelde. De prestaties voor leesvaardigheid gaan wel achteruit ten opzichte van 2009, maar deze daling is statistisch niet significant. Voor wetenschappelijke geletterdheid en voor wiskundige geletterdheid is er wel een significante daling ten opzichte van de eerste meting (2003 voor wiskundige geletterdheid en 2006 voor wetenschappelijke geletterdheid). Voor wiskunde valt vooral de daling van het percentage toppresterders op van 34% in 2003 tot 21% in 2015.⁶

De peiling begrijpend lezen in de derde graad van het secundair onderwijs gaf zeer goede resultaten in het aso (93% haalt de eindtermen in 2010), matig goed in kso en tso (tussen 70% en 76% haalt de eindtermen in 2010) en bijzonder zwak in het bso (38 tot 62% haalt de eindtermen in 2013).^{7 8}

---

⁴ Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (2016), peiling Wiskunde. <https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2018/08/2016-Wisk-basis.pdf>

⁵ Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (2015), peiling wereldoriëntatie natuur en techniek. Voor meer informatie zie: <https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2018/08/Peiling-wereldorientatie.pdf>

⁶ Voor meer informatie zie <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/programme-for-international-student-assessment-pisa>

⁷ AKOV (2011), Peiling Nederlands in de derde graad algemeen, technisch en kunstsecundair onderwijs. <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/peiling-nederlands-in-de-derde-graad-algemeen-technisch-en-kunstsecundair-onderwijs>

⁸ AKOV (2014), Peiling Project Algemene Vakken (PAV) in het zesde jaar bso. <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/peiling-pav-in-het-6e-jaar-bso>

De herhalingspeiling voor wiskunde in de 1ste graad van het secundair onderwijs van 2018 toont een toename van het percentage leerlingen dat de eindtermen haalt voor 'ruimte meetkunde' (van 92% in 2009 tot 96% in 2018) en 'omgaan met data' (van 53% tot 60%). Daartegenover staat dat het percentage leerlingen dat de eindtermen 'bewerkingen' haalt, daalt van 28% naar 22%. Voor 'evenredigheden' daalt het percentage van 51% naar 45% en voor 'meetkundige procedures' van 64% naar 57%.⁹

Het resultaat van de peiling wiskunde in de derde graad aso, tso en kso van 2014 was teleurstellend. In het aso bereikt ongeveer de helft van de leerlingen de eindtermen met betrekking tot de basisvorming wiskunde, met een uitzondering van 78% voor 'exponentiële functies'. De specifieke eindtermen voor wiskunde in het aso, bedoeld voor de aso-studierichtingen met een pool wiskunde, worden naargelang het geteste domein slechts door 33% tot 48% van de leerlingen behaald. In het tso en kso behaalt ongeveer 40% van de leerlingen de eindtermen wiskunde van de basisvorming. In het bso (2013) haalt slechts 39% van de leerlingen de eindtermen met betrekking tot functionele rekenvaardigheid, wat betekent dat een aanzienlijk deel van deze jongeren het onderwijs verlaat met onvoldoende basis voor rekenen.¹⁰

In 2017 werd een peiling techniek afgenomen in de eerste graad A-stroom. Omdat in het vakgebied techniek veel nadruk ligt op praktische vaardigheden van de leerlingen, werd er naast een schriftelijke toets ook een uitgebreide praktische proef afgenomen. Voor de schriftelijke toets zijn de resultaten zeer goed waarbij 86% van de leerlingen de eindtermen beheerst. De resultaten op de praktische proef die bestond uit 6 opdrachten zijn minder éénduidig en eerder afhankelijk van het type opdracht. In het algemeen valt het op dat leerlingen minder moeite hebben met iets 'maken' of 'in gebruik nemen' dan met 'ontwerpen' of 'evalueren'.¹¹

Geletterdheid onder volwassenen

Het 'Programme for the International Assessment of Adult Competencies' (PIAAC) en de voorloper 'International Adult Literacy Survey' (IALS) geven ons een inzicht hoe het gesteld is met de functionele geletterdheid en gecijferdheid onder volwassenen tussen 15 en 65 jaar. Het geletterdheidsniveau ligt in Vlaanderen met een score van 275 net iets boven het OESO-gemiddelde van 273. Bij de buurlanden scoort enkel Nederland beter dan Vlaanderen. De meest markante vaststelling is dat het geletterdheidsniveau tussen 1995 en 2012 niet gestegen is, ondanks toegenomen scholingsgraad in die periode. In Nederland en Duitsland zien we een gelijkaardige tendens.¹²

⁹ AHOVOKS (2019). Peiling wiskunde eerste graad A-stroom 2018. <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/peiling-wiskunde-eerste-graad-a-stroom-2018>

¹⁰ AKOV (2014). Ibidem

AHOVOKS (2015). Peiling wiskunde in de derde graad aso, kso en tso. <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/peiling-wiskunde-derde-graad-aso-tso-en-kso>

¹¹ AHOVOKS (2017). Peiling techniek in de 1ste graad A-stroom. https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Website_TechSO1A_brochure.pdf

¹² Voor meer informatie zie <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/programme-for-the-international-assessment-of-adult-competencies-piaac>

4.2. Investerings in onderwijs

Vlaanderen besteedt relatief veel middelen aan secundair onderwijs en eerder gemiddeld aan basis- en tertiair onderwijs

In België bedragen de onderwijsuitgaven 5,8% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). In Vlaanderen besteden we relatief veel middelen aan het secundair onderwijs, met name 2,6% van het Vlaamse BBP, wat aanzienlijk hoger ligt dan het OESO gemiddelde van 2,1%. De Vlaamse uitgaven voor het lager onderwijs bedragen 1,5% van het BBP, gelijk met het OESO-gemiddelde. De uitgaven aan tertiair onderwijs liggen in Vlaanderen met 1,4% van het BBP net onder het OESO-gemiddelde van 1,5%.¹³

88% van de onderwijsuitgaven gaat naar de lonen van het onderwijspersoneel. De leerling-leraar ratio ligt in Vlaanderen in het secundair onderwijs ver onder het OESO-gemiddelde (10 versus 13).¹⁴ In het basisonderwijs ligt deze ratio iets dichterbij het OESO-gemiddelde (13 versus 15).¹⁵ Deze internationale indicator over de leerling-leraar-ratio zegt niets over de gemiddelde klasgrootte in Vlaanderen. Voor de berekening van deze ratio worden immers ook de leraren meegeteld die niet effectief voor de klas staan en andere taken opnemen of gedetacheerd zijn, evenals de leraren die ziek of langdurig afwezig zijn.

Vroege investeringen renderen het meest

Vlaanderen kent internationaal vergeleken een hoge participatiegraad aan het kleuteronderwijs. Op de leeftijd van 3 jaar is 98,6% van de kleuters ingeschreven in het onderwijs. Wel gaan niet alle kleuters regelmatig naar school. Zo is bijna 6% van de 3-jarigen onvoldoende aanwezig (minder dan 150 halve dagen). Bij kinderen met een laagopgeleide moeder ligt dat percentage dubbel zo hoog en bij niet-Belgen is bijna 1 op 3 onvoldoende aanwezig.¹⁶

Volgens de empirisch onderbouwde theorie van James Heckman, Nobelprijswinnaar voor economie, renderen investeringen op jonge leeftijd het meest.¹⁷ ¹⁸ Vroege investeringen verhogen het rendement van latere investeringen. Uit een bevraging bij directies in het kader van PIRLS-onderzoek uit 2016, blijkt dat het percentage lagere scholen in Vlaanderen

---

¹³ OESO (2017), Education at a Glance 2017. <https://doi.org/10.1787/19991487>

Eigen cijfers Beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

¹⁴ Deze ratio wordt berekend als de verhouding tussen het aantal voltijds equivalente leerlingen en het aantal voltijds equivalente leraren en mag niet verward worden met de gemiddelde klasgrootte.

¹⁵ OESO (2017), ibidem.

¹⁶ Departement Onderwijs en Vorming (2016), Onderzoek naar kleuterparticipatie. Eindrapport. http://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Eindrapport_Onderzoek_naar_kleuterparticipatie.pdf

¹⁷ Heckman (2006), Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children. In: Science, Vol. 312.

¹⁸ Heckman (2008), Schools, skills and synapses. Economic Inquiry, 46(3).

waar minstens 75% van de kinderen start met voldoende geletterdheidsvaardigheden, amper 5% bedraagt tegenover een internationaal gemiddelde van 22%.¹⁹ Het Vlaamse 'Schoolloopbanen in het Basisonderwijs' (SiBO)-onderzoek toont aan dat de grote achterstand bij kinderen uit sociaaleconomisch benadeelde gezinnen reeds vanaf de leeftijd van 5 jaar aanwezig is en niet kleiner of groter wordt gedurende de schoolloopbaan.²⁰ Dit toont aan dat het belangrijk is om al op heel jonge leeftijd in te zetten op een voldoende cognitieve ontwikkeling en de beheersing van het Nederlands. Deze vaststellingen liggen aan de basis van het plan om de ontwikkelingsdoelen in het kleuteronderwijs te bekijken en aan de verlaging van de aanvangsleeftijd van de leerplicht.

4.3. Een snel veranderende arbeidsmarkt, duurzame inzetbaarheid en levenslang leren

Jobpolarising

Technologische ontwikkelingen en de automatisering van processen leiden tot een afname van meer routinematige jobs ten voordele van kennisintensieve jobs. Daarnaast is er de toename van jobs in de dienstensector waarbij er zowel vraag is naar hooggekwalificeerde als naar laaggekwalificeerde (zogenaamde 'elementary') jobs.²¹

Innovatie, digitalisering en robotisering leiden tot heel wat nieuwe jobs, maar veranderen bestaande jobs soms ook fundamenteel van aard en nemen andere jobs dan weer helemaal over. Internationaal en Vlaams onderzoek toont aan dat er in het secundair beroepsonderwijs (initial VET) en in duale onderwijssystemen voldoende aandacht moet zijn voor brede en transversale competenties in functie van een duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt en een volwaardige participatie aan de samenleving. Wanneer dat ontbreekt, ontstaat er een trade-off tussen een snelle inzetbaarheid (een vlotte transitie van school naar werk) en een meer duurzame inzetbaarheid doorheen de loopbaan en verdere competentieontwikkeling.^{22 23 24 25}

---

¹⁹ IEA (2017), Complete PIRLS 2016 International Results in Reading. Geraadpleegd op 13.09.2018 op <http://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/international-results/wp-content/uploads/structure/CompletePDF/P16-PIRLS-International-Results-in-Reading.pdf>

²⁰ Groenez (2016), Sociale ongelijkheden in de cognitieve ontwikkeling en het sociaal-emotioneel functioneren: analyses op de SiBO-databank, VLAS-Studies 37, Antwerpen: Vlaams Armoedesteunpunt.

²¹ Goos, Manning en Salomons (2014), Explaining job polarization: Routine-biased technological change and offshoring. *The American Economic Review*, 104 (8). Zie ook: OECD (2017), *OECD Employment Outlook 2017*.

²² Hanushek, Schwerdt, Woessmann en Zhang (2017), General Education, Vocational Education, and Labor-Market Outcomes over the Life-Cycle. In: *Journal of Human Resources*, 52, pp. 49-88.

²³ Hampf en Woessmann (2017), Vocational vs. General Education and Employment Over the Life-Cycle: New Evidence from PIAAC. Paper presented at the 4th international PIAAC conference, Singapore.

²⁴ Laurijssen en Glorieux (2017), De arbeidsmarktperspectieven van een beroepsgerichte opleiding. Een analyse van de eerste jaren van Vlaamse schoolverlaters op de arbeidsmarkt. Gent: Steunpunt Onderwijsonderzoek. http://socipci.vub.ac.be/torwebdat/publications/t2017_20.pdf

²⁵ Lavrijsen en Nicaise (2014), Life cycle patterns in the labour market returns to vocational education. Evidence from the LFS and PIAAC, Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen, Leuven.

Levenslang leren

Om te komen tot een meer duurzame inzetbaarheid, is er nood aan een cultuur van levenslang leren. In Vlaanderen ligt de participatie aan levenslang leren internationaal vergeleken laag en wordt er geen vooruitgang geboekt. De oorzaken liggen volgens onderzoek niet bij objectieve structurele drempels, want die liggen in Vlaanderen niet hoger dan in de meeste andere landen, maar eerder bij het ontbreken van een leercultuur, in het bijzonder bij mensen met een moeilijk verlopen initiële schoolloopbaan.²⁶

4.4. Een complexe evenwichtsoefening tussen vrijheid, vertrouwen en verantwoording

Meer autonomie, maar ook meer verantwoording en vraag naar transparantie

Internationaal zien we een evolutie naar meer bestuurlijke en pedagogische autonomie voor onderwijsinstellingen. Dat gaat echter samen met een toename van de mate van verantwoording en gevraagde transparantie door onderwijsinstellingen.²⁷ Zo beschikken bijna alle onderwijssystemen over vormen van centrale toetsing die toelaten om leerresultaten en soms ook leerwinst in kaart te brengen. Vlaanderen kent tot op heden geen dergelijk systeem van centrale toetsen, maar heeft wel reeds informatie over leeruitkomsten op systeemniveau via de internationaal vergelijkende prestatiemetingen, en de peilingsproeven. Op schoolniveau zijn er in vergelijking met andere landen weinig instrumenten voor verantwoording en transparantie.²⁸

De OESO pleit voor een constructieve verantwoording met een evenwicht tussen het stellen van scherpe verwachtingen ten aanzien van onderwijsinstellingen en het voorzien van voldoende ondersteuning voor verbetering, om zo te komen tot een efficiënt functionerend systeem.^{29 30}

Europese beleidskaders: ondersteuning, sturing en financieringsmogelijkheden van de Europese Unie

België schreef zich voor wat onderwijs betreft in de open methode van coördinatie van de Europese Unie in. Via de EU2020-strategie en het werkprogramma van de Europese

---

https://steunpuntssl.be/Publicaties/Publicaties_docs/ssl-2014.05-1-1-1-life-cycle-patterns-in-the-labour-market-returns-to-vocational-education

²⁶ Lavrijsen en Nicaise. (2015), Systemic obstacles to lifelong learning, Steunpunt Studie en Schoolloopbanen, Leuven. https://steunpuntssl.be/Publicaties/Publicaties_docs/ssl-2015.11-1-1-1-systemic-obstacles-to-participation-in-lifelong-learning

²⁷ Burns en Köster (eds.) (2016), Governing Education in a Complex World, OECD Publishing, Paris.

²⁸ OECD (2015), Education at a Glance 2015: OECD Indicators

²⁹ Burns en Köster (eds.) (2016), ibidem.

³⁰ Rouw, Fuster, Burns en Brandt (2016), United in Diversity: A Complexity Perspective on the Role of Attainment Targets in Quality Assurance in Flanders, OECD Education Working Papers, No. 139, OECD Publishing, Paris.

Raad voor Onderwijsministers werken de lidstaten onder coördinatie van de Europese Commissie aan een aantal gemeenschappelijke onderwijsdoelstellingen.

Via het Europees Semester en de nationale hervormingsprogramma's van de lidstaten formuleert de Europese Commissie jaarlijks altijd maar meer dwingende aanbevelingen, ook op het vlak van onderwijsbeleid. Zo gaf de Europese Commissie in 2019 nog de landenspecifieke aanbeveling dat België de prestaties en inclusiviteit van haar onderwijs- en opleidingssysteem moet verbeteren en de mismatch op het vlak van competenties moet aanpakken.

De Europese mobiliteits- en samenwerkingsprogramma's voor onderwijs en onderzoek (zoals Erasmus+ en Horizon) en het Kopenhagenproces (beroepsonderwijs en -opleiding) zorgen er voor dat studenten, onderwijspersoneel en onderwijs- en onderzoeksinstituten de kans krijgen om buiten de eigen landsgrenzen te studeren, te werken of tot structurele samenwerkingsverbanden te komen.

In het Europees Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 is een verdubbeling van de middelen voor het Erasmus+ programma voorzien. Onderwijs is daarnaast ook een investeringsprioriteit binnen de cohesiefondsen Europees Sociaal Fonds (ESF+), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), InvestEU, het Digitaal Europa programma en het Steunprogramma voor Hervormingen.

4.5. Uitdagingen voor het lerarenberoep door een toenemende krapte op de arbeidsmarkt en de kenniseconomie

Het lerarenberoep in een krappere wordende arbeidsmarkt

Het Vlaams onderwijs telt in januari 2018 170.652 personeelsleden (in VTE uitgedrukt). Het gaat om 65.765 personeelsleden in het basisonderwijs, 67.892 in het secundair onderwijs, 20.626 in het hoger onderwijs, 7.069 in het volwassenenonderwijs, 4.284 in deeltijds kunstonderwijs en 5.016 in de andere onderwijsvoorzieningen (clb, onderwijsinspectie, pedagogische begeleiding, internaten, ...).³¹

Prognoses tonen aan dat onderwijs een groeisector is en dit in een steeds krappere wordende arbeidsmarkt. Over alle onderwijsniveaus heen verwacht men dat de aanwervingsbehoefte in 2023-2024 ongeveer 10% hoger ligt in vergelijking met 2014-2015. Deze stijging zal zich hoofdzakelijk manifesteren in het secundair onderwijs.³² Op de langere termijn zullen ook de andere onderwijsniveaus volgen.

---

³¹ Ministerie van Onderwijs en Vorming (2018), Statisch Jaarboek 2017-2018. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/statistisch-jaarboek-van-het-vlaams-onderwijs-2017-2018>

³² Departement Onderwijs & Vorming (2015), Toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel in Vlaanderen 2015-2025. <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/toekomstige-arbeidsmarkt-voor-onderwijspersoneel-in-vlaanderen-2015-2025>

De bruto minimum- en maximumlonen van leraren liggen in Vlaanderen lager dan in de buurlanden Luxemburg, Duitsland en Nederland, maar hoger dan in de Franse Gemeenschap, Frankrijk, Engeland, het OESO-gemiddelde en EU28-gemiddelde.³³

Competenties en professionalisering van leraren

Hanushek en zijn collega's toonden op basis van de PIAAC-data een verband aan tussen de cognitieve vaardigheden van leraren (gecijferdheid en geletterdheid) en de leerlingenprestaties. De cognitieve vaardigheden van de Vlaamse leraren zijn vanuit een internationaal vergelijkend perspectief bovengemiddeld, in het bijzonder op het vlak van gecijferdheid.³⁴

Uit het recente Teaching and Learning International Survey (TALIS) onderzoek blijkt dat Vlaamse leraren internationaal vergeleken weinig participeren aan professionaliseringsactiviteiten. De deelname aan cursussen of studiedagen is de meest populaire vorm van professionele ontwikkeling onder leraren, 88% van de Vlaamse leraren gaf aan hieraan te hebben deelgenomen. Leraren geven wel aan dat ze bepaalde vaardigheden nog onvoldoende onder de knie hebben. Ze vragen meer mogelijkheden om geavanceerde ICT- vaardigheden te ontwikkelen, om beter les te kunnen geven in een multiculturele context en aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.³⁵

De Vlaamse leraar: moe maar tevreden

Het recente onderzoek naar de tijdsbesteding van leraren basis- en secundair onderwijs bij 9.596 Vlaamse leraren uit het basis- en secundair onderwijs toont dat de taak van de leraar veel meer omvat dan de uren die ze lesgeven. Leraren besteden 60 à 70% van de werktijd aan lesgeven en lesvoorbereiding. De overige tijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg. Het onderzoek toont aan dat de job uitdagend en uitgebreid is, de opdrachten complex en gevarieerd zijn en dat het werk zowel tijdens de schooluren als 's avonds, het weekend of tijdens de vakantie gebeurt.³⁶

Uit het TALIS-onderzoek blijkt dat voor 74% van de Vlaamse leraren het lesgeven de eerste beroepskeuze is (tegenover een OESO gemiddelde van 67%). De mogelijkheden die deze job biedt om de ontwikkeling van kinderen en jongeren te beïnvloeden wordt door bijna

---

³³ Eurydice (2019), Teachers' and School heads' salaries and allowances in Europe 2017/2018. Geraadpleegd op 30.10.2019 op <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d2009f6e-ef02-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-107169048>. Zie ook tabel D3.1a in Education at a Glance 2019 (OECD).

³⁴ Hanushek, Piopiunik & Wiederhold (2019) Do smarter teachers make smarter students? Education Next, Vol 19(2).

³⁵ OESO (2019), Results from TALIS 2018, Country Note Flemish Community. http://www.oecd.org/education/talis/TALIS2018_CN_BFL.pdf. Zie ook <http://talis2018.be/>

³⁶ Minnen, Verbeylen, en Glorieux (2018), Onderzoek naar leraren in het basis- en secundair onderwijs. <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/onderzoek-tijdsbesteding-leraren-basis-en-secundair-onderwijs>

alle leraren gewaardeerd. Echter, 40% van de schoolleiders rapporteerde regelmatig geconfronteerd te worden met pesten en intimidatie onder leerlingen, wat ver boven het OESO-gemiddelde van 14% ligt.³⁷

Personeelsleden van het Vlaamse onderwijs waren in 2017 gemiddeld 15,87 dagen ziek. Dat komt overeen met een ziekteverzuimpercentage van 4,35 %. We zien vooral een stijging in de leeftijdscategorie van 46 tot 55 jaar. De meeste ziektegevallen zijn het gevolg van de griep. De meeste ziektedagen zijn het gevolg van psychosociale aandoeningen.³⁸

De loopbaan van Vlaamse schoolleiders: gevarieerd, uitdagend maar stresserend

Recent onderzoek³⁹ naar stress en welbevinden bij schooldirecteuren toont aan dat deze over het algemeen een matige tot hoge jobtevredenheid hebben, maar dat ze ook regelmatig een hoge mate van stress ervaren. Ze hebben een uitgebreid takenpakket en ervaren een hoge werkdruk en te veel administratieve lasten. Een aanzienlijk aantal schoolleiders, in het bijzonder in scholen met veel directiewissels, kampt met symptomen van burn-out. Het gevoel doelmatig te werken (self-efficacy), alsook de bekwaamheid om taken te delegeren, vormen een belangrijke dam tegen stress en burn-out.

Uit datzelfde onderzoek blijkt dat schoolleiders doorgaans veel belang hechten aan een goede aanvangsbegeleiding en voldoende ruimte vragen om zichzelf te kunnen professionaliseren, zowel om zich voor te bereiden op de taak van schoolleider als nadien om zich verder te bekwamen.

4.6. Juridisering, regeldruk en planlast

Verantwoordingsdruk is vooral het gevoel van niet met de kern van onderwijs bezig te kunnen zijn door allerhande (administratieve) taken die niet essentieel lijken en waarvan men niet weet wat er later mee gebeurt.

Dit blijkt een veelkoppig monster te zijn, veroorzaakt door diverse actoren zoals de overheid, maar vaak ook door de overkoepelende organisaties. Ook de rol van de schoolleider is hierbij cruciaal. De wijze waarop de schoolleider de vragen van onder meer de verschillende beleidsniveaus, koepels, schooloverstijgende samenwerking omzet in

---

³⁷ OESO (2019), *ibidem*.

³⁸ AGODI (2018), Rapport afwezigheden naar aanleiding van ziekte 2017, Vlaams onderwijspersoneel. <https://www.agodi.be/publicaties/ziekteverzuim>

³⁹ Devos, Vanblaere en Bellemans (2018), Stress en welbevinden bij schoolleiders: een analyse van bepalende factoren en van vereiste randvoorwaarden. Steunpunt Onderwijsonderzoek. <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=11227>

schoolbeleid, bepaalt in grote mate de overdreven verantwoordingsdruk die leraren ervaren.^{40 41 42}

Ook in het hoger onderwijs werd de verantwoordingsdruk onderzocht, met als belangrijkste conclusie dat de overheid de stapeling van verschillende sturingsfilosofieën moet proberen vermijden.⁴³ De rol voor de overheid zou moeten evolueren naar die van 'meta-governor' die instaat voor de verschillende sturingsmechanismen in het hoger onderwijs en van de verschillende sturingsactoren en –netwerken.

4.7. Een toenemende diversiteit in specifieke onderwijsbehoeften

De toenemende diversiteit in de samenleving uit zich ook op het vlak van een stijging van de specifieke onderwijsbehoeften. Leraren geven aan dat ze voor klassen komen te staan waarin ze met een veelheid aan leer- en gedragsstoornissen en andere beperkingen geconfronteerd worden en vinden het geen eenvoudige opdracht om met deze diversiteit om te gaan.⁴⁴ In de ouderbevraging die in 2018 naar aanleiding van de peiling Nederlands in het basisonderwijs werd afgenomen geeft ruim 20% van de ouders aan dat hun kind met leerproblemen, een handicap of langdurige ziekte te kampen heeft. Het betreft dan vooral dyslexie (8%), dyscalculie (4%) en AD(H)D (2%), gevolgd door een autismespectrumstoornis (minder dan 1%).⁴⁵

Uit rapporten van het departement Onderwijs en Vorming blijkt dat sinds de invoering van het M-decreet steeds meer vragen worden gesteld naar ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs in vergelijking met de ondersteuning die in de vroegere GON-regeling werd geboden.^{46 47 48} Met name de vraag

---

⁴⁰ Kenis, Michielsens en van Aniel (2013), Kom op tegen Planlast! <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/rapport-kom-op-tegen-planlast-2013>

⁴¹ Departement Onderwijs en Vorming (2016), Operatie Tarra. Onderzoek naar planlast, <https://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/20160120-eindrapport-OperatieTarra.pdf>

⁴² Devos, Vanblaere en Bellemans (2018), Ibidem.

⁴³ Dewaele, De Rynck, Wayenberg & Decramer (2013), Onderzoek naar planlastvermindering in het hoger onderwijs in opdracht van Minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke kansen en Brussel Pascal Smet.

⁴⁴ Departement Onderwijs en Vorming (2017), Meta-evaluatie M-decreet. Synthese van evaluatieve publicaties verschenen sinds de inwerkingtreding van het M-decreet in 2015. <https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Synthese%20tussentijdse%20evaluatie%20M-decreet.pdf>

⁴⁵ Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (2019), Peiling Nederlands: lezen, luisteren en schrijven in het basisonderwijs 2018. https://peilingsonderzoek.be/wp-content/uploads/2018/11/Brochure_Nederlands_BaO_2018_DEF.pdf

⁴⁶ Departement Onderwijs en Vorming (2016), Evaluatie van de pre-waarborgregeling basisonderwijs. Procesevaluatie van de implementatie van deze maatregel in schooljaar 2015-2016. <https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Evaluatie%20van%20de%20pre-waarborgregeling%20basisonderwijs.pdf>.

⁴⁷ Departement Onderwijs en Vorming (2017), ibidem.

⁴⁸ Departement Onderwijs en Vorming (2017b). *Stand van zaken over de opstart van het Ondersteuningsmodel*. https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Rapport_opstart_ondersteuningsmodel.pdf

naar ondersteuning voor leerlingen met gedrags- of emotionele problemen en voor leerlingen met leerstoornissen of een matige handicap is toegenomen, zeker omdat deze doelgroepen in het kader van GON geen ondersteuning konden krijgen. Uit een verkennend onderzoek van de onderwijsinspectie naar de implementatie van het M-decreet door de centra voor leerlingenbegeleiding (clb) in schooljaar 2015-2016 bleek dat er op scholen en bij leraren veel vragen leven naar ondersteuning bij gedrags- en emotionele problemen.⁴⁹

4.8. Omgaan met diversiteit is een groeiende uitdaging, ook in het onderwijs

Diversiteit aan thuistalen van leerlingen

Leerlingen die het schools-academisch register van het Nederlands onvoldoende ontwikkelen, hebben meer problemen doorheen hun schoolloopbaan.⁵⁰ Omdat ze de instructietaal onvoldoende begrijpen, komen ze moeilijker tot begrip van het mondelinge en schriftelijke taalaanbod dat hen in schoolse instructiecontexten wordt aangeboden, wat hun leren bemoeilijkt. Omdat ze de instructietaal moeizamer kunnen produceren en daarom moeizamer tot complexe, accurate, correcte uitingen in het schools- academisch register komen, gaat het begrijpen en leren moeilijker, kunnen ze minder goed tonen wat ze hebben geleerd, scoren ze minder goed op toetsen en evaluatievormen die de productie van taal vereisen, en nemen ze minder optimaal deel aan interactie in de klas.⁵¹ Leerlingen versterken in de academische variant van het Nederlands lijkt dus een cruciale factor in het versterken van hun schoolse prestaties. Met name voor leerlingen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status en van Turkse en Noord-Afrikaanse afkomst blijkt een zorgwekkende achterstand op het vlak van lezen en schrijven doorheen hun hele onderwijsloopbaan.⁵²

Gezinskenmerken en de impact op de schoolloopbaan

Onderzoek naar schoolse prestaties toont aan dat ook gezinskenmerken een grote invloed hebben op schoolresultaten. Jongeren uit gezinnen met een lagere sociaaleconomische status, met een migratieachtergrond en waarvan de thuistaal niet het Nederlands is, lopen een verhoogd risico op een problematische schoolloopbaan.

---

⁴⁹ Onderwijsinspectie (2017). Verkennend onderzoek naar de implementatie van het M-decreet in de centra voor leerlingenbegeleiding. <https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/M-rapport%20def.pdf>

⁵⁰ Van Avermaet et al. (2016), MARS. Meertaligheid Als Realiteit op School. <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=6366>

⁵¹ Vandenbranden, Van Damme, Van Gorp (2011), Vorderingen van leerlingen in het leren van het Nederlands: een secundaire analyse ten behoeve van het Vlaamse Onderwijs. <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=6225>

⁵² Idem.

De proportie leerlingen die opgroeit in een gezin met een laagopgeleide ouders neemt in Vlaanderen licht af, maar blijft in de centrumsteden toenemen. De proportie leerlingen die opgroeit in een gezin waar Nederlands niet de thuistaal is neemt overall toe, maar de stijging is het grootst in het basisonderwijs in centrumsteden.⁵³

Migratie

Migratie is geen nieuw fenomeen, maar neemt sinds 1985 wel beduidend sneller toe. Ook de diversiteit onder deze nieuwkomers neemt toe.⁵⁴ In 2009 had 15,3% van de bevolking in het Vlaams Gewest een buitenlandse herkomst, wat in 2016 is opgelopen tot 20,5%. Bijna de helft van hen heeft een herkomst uit een EU-land. Van buiten de EU zijn de belangrijkste herkomstlanden Turkije (2,1%) en de Maghreb (3,2%).⁵⁵ Samenleven in een diverse omgeving vraagt inspanningen en veronderstelt dat we loskomen van de traditionele manieren om met diversiteit om te gaan.⁵⁶ Voor het onderwijs stelt zich de uitdaging om met deze diversiteit om te gaan om maximale leerwinst te genereren bij alle leerlingen.

4.9. De fysieke en mentale gezondheid van jongeren

De Wereldgezondheidsorganisatie berekende dat 1 op vijf jongeren kampt met psychische problemen.⁵⁷ Onderzoek naar de fysieke en mentale gezondheid bij Vlaamse jongeren toont aan dat zij over het algemeen tevreden zijn over hun leven maar ook dat er een toename is van het aantal psychologische klachten. Een licht toenemend aantal jongeren voelt zich meermaals per week humeurig, zenuwachtig of futloos. Over een periode van 16 jaar steeg het percentage jongeren met slaapproblemen van 17% naar 24% bij de jongens en van 21% naar 30% bij de meisjes.⁵⁸

Cyberpesten is een ondertussen gekend fenomeen, waarbij nieuwe technologieën misbruikt worden om gemene, bedreigende of gênante berichten naar of over een andere persoon te sturen. Cyberpesten neemt soms ergere vormen aan dan het klassieke pesten omdat het anoniem kan, een breder bereik heeft, zich sneller kan verspreiden en moeilijker te detecteren valt.⁵⁹ Sociale media brengen nieuwe risico's mee op het vlak van misbruik in sociaal contact tussen volwassenen en kinderen en de kans dat kinderen in contact komen met gewelddadige, haatdragende of pornografische inhoud.⁶⁰

---

⁵³ Bron: dataloop. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/dataloop-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs>

⁵⁴ OESO (2016), Trends shaping Education 2016.

⁵⁵ Noppe e.a. (2018). Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor 2018. Brussel: Agentschap Binnenlands Bestuur.

⁵⁶ Crul, Schneider en. Lelie (2013), Superdiversiteit. Een nieuwe visie op integratie. VU University Press, VU University Press.

⁵⁷ Wereldgezondheidsorganisatie (2018), Child and Adolescent Mental Health, http://www.who.int/mental_health/maternal-child/child_adolescent/en/

⁵⁸ UGent (2019) Health Behaviour in School Aged Children. <http://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/materialen/factsheets-vlaanderen/>

⁵⁹ <https://cyberpesten.be/>.

⁶⁰ OESO (2017). Ibidem.

4.10. Evolutie van de Vlaamse schoolbevolking en uitdagingen op het vlak van capaciteit

In absolute aantallen is er een toename van de schoolbevolking, met verschillende, elkaar opvolgende golfbewegingen.⁶¹

- Pre-schoolse leeftijd (0-2 jaar): na een lichte afname tot 2020 (198.569 jonge kinderen) volgt een langdurige toename. Volgens de prognoses zijn er 217.102 jonge kinderen in 2030 en 232.008 in 2040.
- Kleuters (3-5 jaar): de tendens die we opmerken bij de pre-schoolse leeftijd manifesteert zich drie jaar later bij de kleuters, met een toename vanaf 2023 (205.610 kleuters). Volgens de prognoses zijn er 217.983 kleuters in 2030 en 234.609 kleuters in 2040 .
- Lagere schoolleeftijd (6-11 jaar): na een daling tussen 2021 (448.200) en 2027 (429.940) volgt een langdurige stijging. Volgens de prognoses zijn er in 2030 435.802 6-11 jarigen, in 2040 470.745 en in 2050 493.408.
- Secundaire schoolleeftijd (12-17 jaar): na een duidelijke stijging tussen 2016 (406.895) en 2026 (466.159), volgt een daling tot 2033 (433.619) en daarna opnieuw een stijging. Volgens de prognoses zijn er 462.961 12-17 jarigen in 2040 en 496.913 in 2050.
- Jongvolwassenen (18-24 jaar): er is een daling tussen 2013 (531.025) en 2022 (508.516), gevolgd door een stijging tot 2032 (564.629). Daarna volgt een daling tot 2040 (541.613). Daarna beginnen de aantallen opnieuw te stijgen.

Volgens de resultaten van de capaciteitsmonitor 2018 worden de grootste tekorten op het vlak van capaciteit verwacht in Brussel, Antwerpen en Gent en in de centrumsteden. Concreet verwachten 29 gemeenten een tekort van minstens 250 plaatsen in het basisonderwijs, waarbij in 10 gemeenten het tekort oploopt tot meer dan 500 plaatsen en in 4 gemeenten zelfs tot meer dan 1.000 plaatsen. In het secundair onderwijs zijn de verwachte tekorten nog groter. Hier verwachten 60 gemeenten een tekort van meer dan 250 plaatsen, waarvan 26 meer dan 500 plaatsen en waarbij het in 12 gemeenten gaat over meer dan 1.000 plaatsen tekort.⁶²

Het volwassenenonderwijs staat voor bijzondere uitdagingen op het vlak van capaciteit. Doelstelling 13 van Vizier 2030 stelt immers dat in 2030 drie keer zoveel volwassenen formeel of non-formeel onderwijs moeten volgen als in 2015.⁶³ Bovendien stelt de vergrijzing extra uitdagingen om een voldoende en gepast aanbod te voorzien voor een oudere cursistenpopulatie. Daarnaast is voor het NT2-aanbod de evolutie van het aantal anderstalige nieuwkomers van belang, maar dit is minder makkelijk te voorspellen.

⁶¹ Federaal Planbureau (2019), Bevolkingsvooruitzichten 2018-2071. <https://www.plan.be/databases/data-35-nl-bevolkingsvooruitzichten+2017+2070>.

⁶² Groenez en Surkyn (2018), Capaciteitsmonitor 2018. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/een-capaciteitsmonitor-voor-het-leerplichtonderwijs-editie-2018-meta-analyse>

⁶³ Vlaamse Regering (2018), Visienota Vizier 2030. <https://do.vlaanderen.be/visienota-vizier-2030-een-2030-doelstellingenkader-voor-vlaanderen>

4.11. De uitdagingen met betrekking tot onderwijsinfrastructuur zijn groot en gevarieerd

Naar een schoolinfrastructuur voor de 21ste eeuw

Uit de schoolgebouwenmonitor van 2013 blijkt dat directies en gebouwverantwoordelijken voor slechts 46% van hun vestigingen aangeven dat de gebouwen grotendeels of volledig een goede ondersteuning bieden voor het eigen pedagogisch project.⁶⁴ Daarom is het belangrijk om bij de nieuwbouw of renovatie van onderwijsinfrastructuur erover te waken dat deze sporen met het pedagogisch beleid van de school. De functionaliteit van het schoolgebouw heeft ook effect op de schoolorganisatie en het schoolbeleid.

Duurzaamheid van de schoolgebouwen

In de onderwijsspiegel 2019 van de onderwijsinspectie wordt het beleid op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BHV) in kaart gebracht aan de hand van vier ontwikkelingsschalen. Voor het basisonderwijs wordt vastgesteld dat 81% van de scholen tegemoetkomt aan de verwachtingen voor de planning en uitvoering. Bijna 80% presteert volgens de verwachting voor de ondersteuning. Bijna 84% van de scholen wordt positief ingeschat op het vlak van systematische en betrouwbare evaluatie. Tot slot komt 79% van de scholen tegemoet aan de verwachting voor het borgen en bijsturen. De cijfers voor het secundair onderwijs tonen dat 57% van de scholen de verwachting voor de schaal planning en uitvoering bereikt, 81% die voor ondersteuning, 63% die voor systematische en betrouwbare evaluatie en 65% de verwachting voor borging en bijsturing.⁶⁵

Bovendien toonde de schoolgebouwmonitor van AGION aan dat slechts 56% van het gebouwenpark een kwaliteitsscore heeft die overeenkomt met een goede tot zeer goede basiskwaliteit.⁶⁶ Een recent onderzoek over asbest in Vlaamse scholen leert dat er een asbestprobleem bestaat: 65% van de 300 onderzochte scholen hadden asbest met een urgentieklasse 'korte termijn'.⁶⁷

---

⁶⁴ AGION (2014), De schoolgebouwenmonitor 2013: indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen. https://www.agion.be/sites/default/files/images/D_eindrapport_monitor2013_finaal.pdf

⁶⁵ Onderwijsinspectie (2019), Onderwijsspiegel 2019 https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/OS2019-Def_web_1.pdf

⁶⁶ AGION (2014), ibidem.

⁶⁷ OVAM (2018), Steekproef asbestinventaris in scholen. https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/Steekproef%20asbestinventaris%20in%20scholen%20-%20definitief%20rapport%20OVAM%202018_0.pdf

4.12. Nood aan digitale competenties

Door de snelle technologische veranderingen verouderen kwalificaties en verworven competenties sneller dan ooit.⁶⁸ ⁶⁹ Verworven competenties verminderen ook sneller wanneer ze weinig ingezet worden.⁷⁰ Dit is belangrijk voor Vlaanderen met een steeds meer vergrijzende bevolking die bovendien langer dan ooit actief blijft. Er is daarom nood aan een cultuur van levenslang leren en aan een loopbaanlange focus op om-, bij- en herscholing.⁷¹

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) vraagt om in de loopbaan langere periodes van intens leren en een eventuele heroriëntatie mogelijk te maken. Levenslang leren dient zo te worden georganiseerd dat het combineerbaar is met werk en gezin.⁷² Zowel de SERV als de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) pleiten om die reden voor een flexibel aanbod van onderwijs en vorming voor volwassenen, met een dichte geografische inplanting van lesplaatsen en een aanbod dat rekening houdt met de loopbaanbehoeften en ontwikkelingsperspectieven van lerenden. Er moet bovendien worden ingezet op leerlijnen doorheen de loopbaan.⁷³ ⁷⁴

4.13. De impact van de technologische (r)evolutie op de leeromgeving

Door de digitalisering verwachten kinderen en jongeren meer dan ooit om te kunnen leren en werken waar en wanneer ze willen. Dit heeft een grote impact op hoe de leeromgevingen van de toekomst zich zullen ontwikkelen.⁷⁵ Vlaamse scholen scoren hoog op het vlak van aanbieden van elektronische leeromgevingen: 68% van de lagere scholen (77% in het buitengewoon lager onderwijs) en 99,3% van de secundaire scholen (92% in het buitengewoon secundair onderwijs) beschikt over een elektronische leeromgeving.

---

⁶⁸ SERV (2018), Visienota. De transitie naar een digitale samenleving: aanzet voor een integrale beleidsagenda. http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20180117_digitalisering_ADV.pdf.

⁶⁹ Martin (2018), Skills for the 21st century. Findings and policy lessons from the OECD survey of adult skills. OECD Education Working Papers, no. 166. [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP\(2018\)2&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=EDU/WKP(2018)2&docLanguage=En)

⁷⁰ Van Damme (2018), Mega-trends shaping the future of higher education and transforming its purpose. Presentation Eurashe, Tallinn, 19/04/2018.

⁷¹ UNESCO (2015), Rethinking Education. <https://www.sdg4education2030.org/rethinking-education-unesco-2015>

⁷² SERV (2018), ibidem

⁷³ SERV (2018), ibidem;

⁷⁴ VLOR (2015), Advies over de bouwstenen voor een slagkrachtig volwassenenonderwijs. https://assets.vlor.be/www.vlor.be/import/rlll-rlll-adv-1415-006_0.pdf

⁷⁵ Freeman, Adams Becker, Cummins, Davis en Hall Giesinger (2017), NMC/CoSN Horizon Report: 2017.

ICT-innovaties hebben de klaspraktijk maar in heel beperkte mate beïnvloed.^{76 77} Zo toont onderzoek uit 2015 aan dat slechts 23% van de Vlaamse leraren aangeeft ooit een tablet te hebben gebruikt tijdens de les.⁷⁸ Hoewel de infrastructuur (computerratio's, randapparatuur en internetvoorzieningen) er op vooruitgegaan is en ook het gebruik ervan is gestegen, is er geen sprake van een veralgemeend en veelvuldig gebruik van ICT en digitale media voor lesdoeleinden. Dit heeft onder andere te maken met een gebrek aan ICT-competenties bij veel leraren, maar ook met het ontbreken van kwaliteitsvol digitaal leermateriaal en software, onduidelijkheid over leerdoelen en onvoldoende pedagogische voorbereiding voor betekenisvol digitaal onderwijs. Door de vele uitdagingen in de klas, komen leraren er ook niet altijd aan toe.

4.14. De gemiddelde studieduur in het hoger onderwijs wordt steeds langer

De uitgaven aan het hoger onderwijs in Vlaanderen liggen met 1,4% net onder het OESO gemiddelde.⁷⁹ Als we echter kijken naar de uitgaven per student behoort Vlaanderen internationaal tot de koplopers.⁸⁰ Vlaanderen heeft één van de hoogste participatiegraden aan het hoger onderwijs van alle OESO-lidstaten. 71% van alle volwassenen zal ooit participeren aan het hoger onderwijs.⁸¹

Van de studenten die zich voor het eerst inschrijven in het hoger onderwijs behaalt 33% een bachelor diploma binnen de 3 academiejaren. Hiermee zit Vlaanderen onder het OESO gemiddelde van 39%. Uiteindelijk zal 67% van de studenten het diploma binnen de 6 academiejaren behalen wat Vlaanderen op het OESO-gemiddelde plaatst.⁸² Op basis van de drop-out gegevens en de uitgaven per student berekende de OESO dat Vlaanderen ongeveer 6% van de uitgaven aan hoger onderwijs (exclusief onderzoek en ontwikkeling) in 2015 uitgaf aan studenten die uiteindelijk geen diploma behalen.⁸³

De uitkomsten van de studenten die afstuderen in het Vlaams hoger onderwijs behoren zowel naar lees- en rekenvaardigheden, als voor tewerkstelling tot de top van de OESO-lidstaten.⁸⁴ 93% van de Vlaamse afgestudeerden is tewerkgesteld. Daarnaast blijkt uit het PIAAC-onderzoek dat ongeveer 90% van de 16 tot 34 jaar oude deelnemers met een

---

⁷⁶ Heymans e.a. (2018), MICTIVO2018. Monitor voor ICT-integratie in het Vlaamse onderwijs, KU Leuven/Universiteit Gent. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/monitor-voor-ict-integratie-in-het-vlaams-onderwijs-mictivo-2018>

⁷⁷ OESO (2016), Innovating education and educating for innovation. The power of digital technologies and skills. <https://doi.org/10.1787/9789264265097-en>

⁷⁸ www.deappklas.be/home

⁷⁹ OESO (2017), Education at a Glance 2017. <https://doi.org/10.1787/19991487> Eigen cijfers Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

⁸⁰ OESO (2019), Benchmarking Higher Education System Performance, Higher Education, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/be5514d7-en>.

⁸¹ OESO (2019), ibidem

⁸² OESO (2017), ibidem

⁸³ OESO (2019) ibidem

⁸⁴ OESO (2019) ibidem

diploma hoger onderwijs minstens niveau 3 behalen in lees- en rekenvaardigheden. Deelnemers met een diploma hoger onderwijs hebben 5 keer meer kans om minstens niveau 3 te behalen dan deelnemers zonder dat diploma.

In het kader van levenslang leren blijkt dat Vlaanderen weinig studenten aantrekt van 25 jaar of ouder. Met minder dan 5% heeft Vlaanderen één van de kleinste aandelen onder de OESO-lidstaten.⁸⁵

4.15. Onderwijsdoelstellingen 2020, hoe goed doen we het in Vlaanderen?

Nu het jaar 2020 nabij is, kan een balans opgemaakt worden van de onderwijsdoelstellingen van het Pact 2020 en het Education and Training 2020 (ET2020) programma van de Europese Commissie.⁸⁶

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Kleuterparticipatie. Percentage in de leeftijdsgroep tussen 4 en de leerplichtige leeftijd dat participeert aan voorschools onderwijs (Eurostat)								
VL. Gew.			98,6	98,8	98,6		/	/
BE			98,0	98,3	98,4		nvt	/
EU28			95,4	96,2	96,9		nvt	95

Vlaanderen scoort internationaal gezien hoog op het vlak van de participatie aan kleuteronderwijs en haalt reeds lang de internationaal afgesproken doelstelling. Met de verlaging van de aanvangsleeftijd voor de leerplicht en een blijvende aandacht voor een verdere verhoging van de kleuterparticipatie, kunnen we hier nog verder in groeien.

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Vroegtijdige schoolverlaters. Percentage 18-24 jarigen zonder voldoende startkwalificatie en die geen opleiding volgen (EAK)								
VL. Gew.	8,6	8,7	7,2	6,8	7,2	7,3	4,3	5,2
BE	12	12	10,1	8,8	8,9	8,6	nvt	9,5
EU28	14,7	12,7	11	10,7	10,6	10,6	nvt	10

Niet alleen daalde het aantal vroegtijdige schoolverlaters in Vlaanderen, we zitten ook ruim onder de Europese doelstelling wat bijzonder positief is. De Vlaamse Pact2020 doelstelling, die internationaal vergeleken bijzonder scherp is, halen we nog niet. Er wordt dan ook versterkt ingezet op het terugdringen van het aantal vroegtijdige schoolverlaters via belangrijke hervormingen zoals de modernisering van het secundair onderwijs, het versterken van de leerlingenbegeleiding, de invoering van duaal leren, het verhoogd inzetten op de kennis van het Nederlands en het strenger en vervroegd optreden tegen spijbelen.

⁸⁵ OESO (2019) ibidem

⁸⁶ Toelichting van de afkortingen in de verschillende tabellen: Nvt = niet van toepassing; nb = niet beschikbaar; / = geen streefdoel gedefinieerd; (i) =2009; (*) voorlopig cijfer

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Hoger Onderwijs. Percentage 30-34 jarigen met een diploma hoger onderwijs (EAK)								
Vl. Gew.	43,6	45,3	43,2	47,3	46,4	48,2	stijging	47,8
BE	42,9	43,9	42,7	45,6	45,9	47,6	nvt	47
EU28	31,1	36	38,7	39,2	39,9	40,7	nvt	40

Vlaanderen zit ver boven de internationale norm voor deze indicator, die aangeeft dat heel veel jongeren na het leerplichtonderwijs nog een verdere traject in het tertiair onderwijs volgen. Een trend die zich nog zal versterken met de uitrol van de graduaatsopleidingen in de hogescholen.

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Hoger onderwijs. Percentage starters in het hoger onderwijs met een laag- of middengeschoolde moeder (Ministerie van O&V)								
	57	56	55(*)				60	

Deze doelstelling uit het Pact 2020 werd net niet gehaald. De laatste jaren is er ook een stagnatie in de groei van het aandeel starters in het hoger onderwijs met een laag- of middengeschoolde moeder. Dit sluit aan bij de vaststelling dat het opleidingsniveau van de moeder en de er mee samenhangende variabelen, een belangrijke indicator vormen voor het succes van de schoolloopbaan. De uitrol van de graduaatsopleidingen in de hogescholen kan tot een verhoogde participatie van deze doelgroep aan het hoger onderwijs leiden.

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Tewerkstellingsgraad gekwalificeerde schoolverlaters. Tewerkstellingsgraad onder de 20-34 jarige gekwalificeerde jongeren die maximum 3 jaar eerder het onderwijs verlieten (EAK)								
Vl. Gew.	90,5	86,5	85,1	87,3	85,3	87,6	/	/
BE	83,9	80,9	79,5	81,2	81,9	83,4	nvt	/
EU28	82	75,9	76,9	78,4	80,2	81,7	nvt	82

De tewerkstellingsgraad onder gekwalificeerde schoolverlaters kende een daling als gevolg van de financiële crisis van 2008 en bleef nadien stabiel boven de Europees afgesproken doelstelling. Ook hier doet Vlaanderen het dus internationaal vergeleken goed.

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Levenslang leren. Percentage 25-64 jarigen dat deelneemt aan opleidingen tijdens referentieperiode van 4 weken voorafgaand aan de enquête (EAK)								
Vl. Gew.	7,8	7,1	7	7,1	8,7	8,7	15	/
BE	7,1	6,9	6,9	7	8,5	8,5	nvt	/
EU28	9,5	9,2	10,7	10,8	10,9	11,1	nvt	15

De participatie aan levenslang leren door 25-64 jarigen is en blijft een zwak punt. Niet alleen halen we de doelstelling van 15% die we zowel in het Vlaamse Pact 2020 als op Europees niveau afgesproken hebben niet, we zien ook geen significante stijging van die

participatiegraad over de jaren heen. Daarom wordt er de komende jaren versterkt ingezet op levenslang leren.

	2008	2012	2015	2016	2017	2018	Pact 2020	ET 2020
Lage presteerders lezen / wiskunde / wetenschappen. Percentage 15-jarigen met onvoldoende competenties per PISA domein (OESO, PISA)								
Vl. Gem.	13/13/12(i)	13/15/15	17/17/17	nb	nb	nb	/	/
BE	18/19/18(i)	16/19/18	20/20/20				nvt	Nvt
EU28	20// (i)	18/22/17	20/22/21				nvt	15/15/15

Tot de deelname aan PISA in 2012 haalde Vlaanderen de Europees afgesproken doelstelling, maar na de deelname in 2015 zijn er voor alle drie de geteste domeinen meer laagpresteerders dan wat afgesproken was in de Europese doelstelling. Het is één van de verontrustende trends die mij er toe brengt om van de versterking van de kwaliteit van onderwijs een rode draad te maken.

5. Transversale, horizontale en overkoepelende strategische doelstellingen

5.1. Overkoepelende strategische doelstelling 1: De onderwijskwaliteit verhogen

OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen

Het Nederlands is en blijft de onderwijstaal en dus is een goede kennis van het Nederlands niet alleen essentieel, maar ook een cruciale voorwaarde om tot leren te komen. Nederlands is de sleutel voor sterke onderwijsprestaties, voor een volwaardige integratie, maar ook om tot een goede communicatie in de klas te komen. Daarom maak ik werk van een Taalturbo Nederlands. De kennis van het Nederlands begint bij de start van de schoolloopbaan. Het kleuteronderwijs moet de poort naar een voldoende kennis van het Nederlands zijn en er voor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen met gelijke kansen aan hun schoolloopbaan beginnen. De verlaging van de aanvang van de leerplicht grijp ik aan om alle kinderen die thuis onvoldoende Nederlands gebruiken, Nederlands aan te leren zodat ze in het lager onderwijs met een minimale taalachterstand en met maximale kansen kunnen starten. Dit draagt ook bij tot een betere relatie tussen de leraar en de leerling en dus tot het pedagogisch comfort. In de kleuterschool zijn kinderen ook het meest vatbaar voor taalverwerving.

Van alle vijf-zesjarigen wordt een uniforme net- en koepeloverschrijdende **gestandaardiseerde taalscreening** afgenomen. Ik zal de bestaande toolkit omvormen tot één instrument voor taalscreening Nederlands. Ook leerlingen die later instromen in het Nederlandstalig onderwijs, moeten eenzelfde uniforme net- en koepeloverschrijdende gestandaardiseerde taalscreening Nederlands afleggen.

Op basis van de resultaten van de taalscreening moeten leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen **een actief taalintegratietraject Nederlands** volgen. Dat omvat in beginsel een taalbadklas of een volwaardig alternatief dat tot dezelfde resultaten leidt. Het taalintegratietraject kan ook netoverschrijdend georganiseerd worden. Ik zal bij uitstek in de Vlaamse Rand inzetten op dergelijke **taalintegratietrajecten**. Ik zal anderstalige ouders aanmoedigen om te kiezen voor lokaal, Nederlandstalig onderwijs voor hun kinderen. Ik zal de maatregelen op het vlak van taal- en integratietrajecten Nederlands die bestaan in het basisonderwijs ook in het secundair onderwijs invoeren.

Lokale partners en het middenveld organiseren **zomerscholen** Nederlands die tot doel hebben om de achteruitgang van de kennis van het Nederlands bij de leerlingen tijdens de zomervakantie tegen te gaan. Ik bekijk hoe ik deze zomerscholen kan faciliteren.

Omdat een snelle taalverwerving voor anderstalige nieuwkomers belangrijk is, behoud ik de **OKAN-werking**.

Het is niet voldoende om het Nederlands alleen te kennen als 'gebruikstaal'. Ook **grammatica, zinsontleding en begrijpend lezen** zijn belangrijk en daarom vraag ik om dit op te nemen in de eindtermen van zowel het basis- als het secundair onderwijs.

Talenkennis is een echte rijkdom voor de Vlaming. Ik zet daarom in op zowel het versterken van het taalonderwijs Nederlands als op taalsensibilisering, taalinitiatie en het facultatief aanbieden van **Frans, Engels en Duits**. In het secundair onderwijs laat ik een wetenschappelijke evaluatie uitvoeren naar de impact van **Content and Language Integrated Learning (CLIL)** op de leerprestaties van de leerlingen.

OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren

Ik rol de vernieuwing van de eindtermen verder uit. Ik zet hierbij in op het belang van **kennisverwerving** naast aandacht voor vaardigheden en attitudes. Ik waak erover dat de eindtermen letterlijk worden overgenomen in de leerplannen en ook gekoppeld worden aan de bestaande leergebieden en vakken. De Vlaamse Regering stelt, op mijn voorstel, de **ontwikkelcommissies** voor de eindtermen van basisonderwijs samen. Ik richt een stuurgroep op die het kader bewaakt waarin alle ontwikkelcommissies werken.

Ik besteed bij de uitrol van de nieuwe eindtermen ook bijzondere aandacht aan het **samenspel tussen de beroepskwalificaties en eindtermen** zodat leerlingen uit bso, en desgevallend tso, goed voorbereid op de arbeidsmarkt komen, met een goed evenwicht tussen de basis- en beroepsvorming.

De **eindtermen basisonderwijs** herschrijf ik ambitieus met een bijzondere aandacht voor Nederlands, Frans, wiskunde, wetenschappen en techniek. Na een eerste evaluatie van basisgeletterdheid in het secundair onderwijs voer ik de basisgeletterdheid ook in het basisonderwijs in op de leeftijd van tien jaar en dit minstens voor Nederlands en wiskunde.

In navolging van Nederland stel ik **een Canon van Vlaanderen** op. Deze werkt met vensters: personen, gebeurtenissen en cultureel erfgoed laten samen het verhaal van de historische en culturele ontwikkeling van Vlaanderen als Europese natie zien. De Canon is bedoeld voor de ondersteuning van het onderwijs. Ik geef een onafhankelijke en pluralistisch samengestelde wetenschappelijke commissie de opdracht de Canon samen te stellen.

Samen met mijn collega bevoegd voor Werk, Economie en Innovatie stel ik een strategisch plan voor de lange termijn op dat tot doel heeft **ondernemerszin, ondernemerschap en de ontwikkeling van ondernemerscompetenties** blijvend te stimuleren. Via performante partnerschappen speel ik in op de behoeften van leraren en docenten. Ik informeer actief de leerlingen in de laatste graad van het secundair onderwijs en studenten in het hoger onderwijs over het statuut van student-ondernemer. Daarnaast gebruik ik de mogelijkheid om ondernemers en bedrijfsleiders als voordrachtgevers gastlessen te laten geven in het leerplichtonderwijs voor bepaalde opleidingsonderdelen.

Ik onderzoek, samen met mijn collega bevoegd voor Jeugd, de mogelijkheid om vorming rond jeugdinformatie op te zetten voor onder meer onderwijsprofessionals. We bekijken ook of we ondersteuning voor scholen en jeugdverenigingen kunnen organiseren om met jongeren rond jeugdinformatie en mediawijsheid te werken.

Ik maak de combinatie van onderwijs en een topsporttraject voor leerlingen en scholen meer haalbaar en zet daarom in op digitale ondersteuning en leervormen, in het bijzonder in de **topsportscholen**.

OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven

Excellent onderwijs is de belangrijkste hefboom om elk talent te ontwikkelen en om er als samenleving collectief op vooruit te gaan. Ik ben bezorgd over de dalende tendensen van een aantal indicatoren die iets zeggen over de kwaliteit van ons onderwijs. Het Vlaamse onderwijs heeft altijd tot de Europese top behoord en dat moeten we zo houden.

Ik volg de kwaliteit van ons onderwijs op via **gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven** en hou zo de vinger aan de pols. Op die manier breng ik de leerwinst van jongeren in kaart en krijgen we zicht op de scores van elk kind. Deze instrumenten meten zowel de mate dat de leerlingen de eindtermen bereiken, de leerwinst van individuele leerlingen als de leerwinst op schoolniveau. We bekijken dit ook in internationaal verband.

Ik vraag aan een onafhankelijke instantie om deze kwaliteitsinstrumenten te ontwikkelen, dit met betrokkenheid van de onderwijsverstrekkers. De proeven zijn per definitie net- en koepeloverschrijdend en focussen in eerste instantie op Nederlands (begrijpend lezen, schrijven, grammatica) en wiskunde. Alle scholen nemen de proeven af bij alle leerlingen op twee momenten in het lager onderwijs en aan het einde van de eerste en de derde graad van het secundair onderwijs. Op termijn vervangen deze meetinstrumenten de bestaande proeven

De resultaten koppel ik **op leerling- en schoolniveau** terug aan de scholen en stel ik op individueel niveau, maar geanonimiseerd ter beschikking aan de overheid, de onderwijsinspectie, de onderwijsverstrekkers en onderzoekers. Ook voor de toelatingsproeven en andere proeven koppel ik op deze manier terug naar de secundaire scholen. Het is absoluut niet mijn bedoeling om een rangschikking van scholen op te stellen, wel om de leerwinst te vergroten.

Aan de hand van de resultaten van de net- en koepeloverschrijdende proeven, dient er bijgestuurd te worden waar nodig. Scholen waarvan de leerlingen significant minder leerwinst genereren op deze gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven, moeten in een vrij te kiezen **begeleidingstraject** stappen met als doel de kwaliteit van hun onderwijs te verhogen.

Ik engageer me dat Vlaanderen blijft deelnemen aan het **internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek**. Op die manier monitoren we de kwaliteit van ons onderwijs permanent, zorgen we ervoor dat alle leerlingen maximale kansen krijgen om hun talenten te ontplooiën en stimuleren we leraren om blijvend ambitieus onderwijs aan te bieden. Zo neemt Vlaanderen deel aan de volgende rond van PIRLS in 2021 en aan het PIAAC-onderzoek dat in 2021-2022 wordt afgenomen. Vlaanderen zal ook deelnemen aan de volgende rondes van PISA in 2021 en 2024. Ook investeer ik in **praktijkgericht onderzoek** met als doel de effectiviteit van de klaspraktijk en de leerwinst bij alle leerlingen te verhogen.

OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken

Ik hervorm de pedagogische begeleidingsdiensten zodat ze effectiever en efficiënter hun kerntaken kunnen opnemen, waarbij leraren en directies hun werking effectief als ondersteuning en hulp ervaren bij de dagelijkse klaspraktijk. Ik wijzig daarom de decretale opdrachten van de pedagogische begeleidingsdiensten. Zo dienen de pedagogische begeleidingsdiensten vraaggestuurd te werken in de school en in de klas, dit met respect voor de lokale autonomie van de directie en de praktijkervaring en vragen van de leraren. De **aanwezigheid op de klasvloer** en de mate waarin leraren aangeven dat begeleiding tegemoet komt aan hun noden, wordt een **subsidiëringsvoorwaarde** voor de pedagogische begeleidingsdiensten. Scholen die ondermaats presteren, dienen zich te laten begeleiden.

Ik vraag de pedagogische begeleidingsdiensten om net- en koepeloverstijgend sterker met elkaar en met anderen **samen te werken** zonder hiervoor een nieuwe tussenstructuur uit te bouwen. Zo worden de middelen efficiënter aangewend en wordt de opgebouwde kennis beter gedeeld. Ik voorzie in een permanente evaluatie van de werking van de pedagogische begeleidingsdiensten.

De externe kwaliteitscontrole door de inspectie is het sluitstuk van het kwaliteitsbeleid. Ik volg de hervorming van het toezicht van nabij op en versterk **de onderwijsinspectie**. Ik vraag aan de inspectie om de scholen door te lichten binnen het daarvoor voorziene decretale kader, gebruik makend van het referentiekader voor onderwijskwaliteit en los van pedagogische assumpties. De resultaten van beschikbare toetsen zijn daarbij vanzelfsprekend een objectief instrument.

Ook geef ik de onderwijsinspectie de opdracht om de komende vijf jaar meer te focussen op individueel en collectief **huisonderwijs**. Ik verstreng de controle op het collectief huisonderwijs, de zogenaamde privéscholen, door de onderwijsinspectie de controles te laten uitvoeren op de leslocaties waar het collectief huisonderwijs plaatsvindt. De onderwijsinspectie dient tevens een beoordeling te maken over de scholen zelf en niet enkel van de individuele leerlingen.

Bij de **erkenning van nieuwe scholen** vraag ik een strikte naleving van de toepassing van de grond- en mensenrechten zoals beschreven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Een school kan enkel erkend, gesubsidieerd of gefinancierd worden na een goedkeuring bij ministerieel besluit. Het principe van de automatische of voorlopige erkenning vervalt en dit voor alle onderwijsniveaus.

In het Gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs dat wordt ingericht door de provincies zorg ik voor de **levensbeschouwelijke neutraliteit** in voor leraren en leerlingen. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs dat wordt ingericht door de steden en de gemeenten geldt de autonomie.

Ik evalueer, versterk en breid het bestaande **protocol tussen de Staatsveiligheid en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming** uit. Daarbij heb ik bijzondere aandacht voor gegevensdeling en informatieverstrekking, onder meer in de context van radicalisering, de veiligheid van de staat en de eventuele problematische of buitenlandse financiering van nieuwe scholen die een erkenningsaanvraag indienen.

OD 1.5 Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn

De **onderwijsmiddelen moeten prioritair ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn**, met name in de school en in de klas. Ik zal daarom via een nulmeting duidelijk in beeld laten brengen hoeveel mensen en middelen van de scholen naar tussenstructuren, de koepels, onderwijsnetten, inrichtende machten of andere externen vloeien. Op basis van deze nulmeting zal ik ter zake maatregelen nemen. Wanneer scholen extra diensten inkopen, beschikken ze over de vrijheid binnen de geldende regelgeving om dat te doen bij wie ze willen

Ik laat de aanwending van **werkingsmiddelen** die zijn toegekend op basis van de **socio-economische status (SES)** van de leerlingen steekproefsgewijs controleren. Deze SES-werkingsmiddelen dienen gebruikt te worden waarvoor ze bedoeld zijn, zodat kinderen met een moeilijke thuissituatie gericht ondersteund worden en hun kans op ongekwalificeerde uitstroom kleiner wordt. Scholen dienen ze in te zetten voor onder andere taalbadklassen Nederlands, leer materiaal Nederlands tweede taal en huiswerkbegeleiding. Indien de middelen niet doelmatig worden aangewend, zal ik deze middelen duidelijker oormerken.

De personeelsomkadering van het secundair onderwijs moet maximaal transparant en doelgericht worden ingezet. Er wordt gestreefd naar een maximaal transparant, doelgericht en eenvoudiger omkaderingssysteem. Net als de werkingsmiddelen moeten ze aangewend worden in functie van **de leerling en de leraar, en dit in de klas en de school**. Ook zorg ik ervoor dat extra middelen, inclusief de middelen voor gelijke onderwijskansen (GOK), enkel aangewend worden voor de leerlingen die deze middelen genereren en voor de vooropgestelde doelstellingen. Ze kunnen niet gebruikt worden om overkoepelende

structuren op te zetten. Elke afwijking van deze beginselen dient te worden gemotiveerd. Ik vraag mijn administratie om een steekproefsgewijze controle uit te voeren.

We zien er op toe dat schoolbesturen hun werkingsbudget en omkadering nauwer laten aansluiten bij de administratieve eenheden en de leerlingen die de middelen genereren. We brengen duidelijk in beeld hoeveel mensen en middelen van de scholen naar de koepels, netten en inrichtende machten of andere externen vloeien (= nulmeting). We nemen ter zake maatregelen.

OD 1.6 Scholen als pedagogische eenheid versterken

Ik bestendig de huidige samenwerking van scholen in eventuele net- en koepeloverstijgende **scholengemeenschappen**. Elke school heeft een eigen pedagogisch project en een eigen cultuur. Samen vormen ze het rijke landschap aan Vlaamse scholen. Ouders, leerlingen en personeel kiezen voor een school omwille van die eigenheid. Daarom is het belangrijk het personeel en lerarenteam nauwer en voorafgaand te betrekken bij de beslissing om scholen te fuseren.

Bij een eventuele overdracht van een school van het officieel onderwijs naar een ander schoolbestuur, wordt in eerste instantie een overdracht binnen het officieel onderwijs onderzocht.

Ik bekijk de te beperkte financiering van de **internaten**, de internaten voor buitengewoon onderwijs en de opvangcentra in het Gemeenschapsonderwijs en werk de bestaande verschillen tussen de internaten weg. Ik heb daarbij aandacht voor de rol van de internaatsbeheerder.

Ik bespreek samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de rol in het onderwijslandschap van de internaten Medisch Pedagogisch Instituut van het Gemeenschapsonderwijs (MPIGO) en de internaten met permanente openstelling (IPO), dit gelet op het feit dat deze internaten van onderwijs meer en meer geplaatste jongeren opvangen

OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken

Vanaf 1 september 2020 verlaagt **de aanvang van de leerplicht** van zes naar vijf jaar. Dit betekent dat alle kinderen voorafgaand aan het lager onderwijs minimaal één jaar kleuteronderwijs zullen volgen, hetzij via onderwijs in een erkende school, hetzij via huisonderwijs. Ik vul dit nieuw jaar leerplichtonderwijs in op een manier die zo weinig mogelijk belasting voor scholen en ouders creëert, maar maximaal effect heeft op de onderwijskansen van elk kind. Ik grijp de verlaging van de leerplichtleeftijd aan om ervoor te zorgen dat kinderen die thuis onvoldoende Nederlands gebruiken, reeds in de kleuterschool Nederlands leren en zo het lager onderwijs zonder taalachterstand kunnen starten. Zo worden deze 5-jarigen ondergedompeld in de Nederlandse taal

Omdat het belangrijk is te investeren in kinderen vanaf een jonge leeftijd, zet ik verder in op het **verhogen van de kleuterparticipatie**. Vlaanderen is wereldtop op het vlak van het aantal kleuters dat naar school gaat. Het is mijn ambitie dat *á*lle kleuters vanaf de leeftijd van 3 jaar ingeschreven worden in een school en daarbij voldoende aanwezig zijn. In het groeipakket zorgen de participatietoelagen voor een financiële stimulans om in te schrijven in het kleuteronderwijs en ook effectief aanwezig te zijn. Daarnaast werk ik nauw samen met de lokale besturen bij het opzetten van acties naar die groepen van kleuters die vandaag niet of niet voldoende aanwezig zijn in de klas.

Om meer handen in de klas te krijgen, verhoog ik zowel de **werkingsmiddelen als de omkadering** voor de basisscholen. Daardoor wordt het aantal leerlingen per leraar kleiner.. Mensen en middelen zijn vooral bedoeld voor onze kinderen en scholen, eerder dan voor overkoepelende structuren. Dankzij meer ondersteuning kom ik tegemoet ik aan de toegenomen zorgnood in de klas. Ook voorzie ik extra kinderverzorg(st)ers in het kleuteronderwijs. Voor de directies in het basisonderwijs voorzie ik in extra administratieve, pedagogische en beleidsondersteuning en dit op basis van het aantal personeelsleden in de school.

Om de kwaliteit ook in het kleuteronderwijs te verhogen, neem ik maatregelen om de beschikbare lestijd maximaal te vrijwaren. Zo moet het aandeel zindelijke kleuters stijgen zodat kleuteronderwijzers minder zwaar belast worden. Voor de tijdige opstart van **zindelijkheidstraining**, verwacht ik een extra inspanning van de ouders, hierin ondersteund door Kind en Gezin.

Het is belangrijk dat kinderen reeds vanaf de kleuterklas gestimuleerd worden om interesse te ontwikkelen voor STEM. Ik ondersteun dit door hen zowel binnen- als buitenschools positieve ervaringen met **wetenschap en technologie** aan te bieden (zie verder OD2.2).

Samen met mijn collega's bevoegd voor Welzijn, Cultuur en Jeugd geef ik vanuit mijn bevoegdheden voor Onderwijs en Sport uitvoering aan het decreet buitenschoolse kinderopvang door het bestaande aanbod van voor- en naschoolse opvang op elkaar af te stemmen. We doen dit samen met de lokale besturen.

OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken

Ik rol de **modernisering van het secundair onderwijs** jaar per jaar verder uit . Ik vervolmaak de hervorming en dit met het oog op transparantie en excellentie. Ik zorg ervoor dat de opleidingen inhoudelijk actueel zijn en inspelen op de realiteit van morgen, ook wat de digitale en transversale competenties betreft. Alle opleidingen secundair onderwijs dienen specifiek genoeg voor de betrokken studierichting aan te sluiten op ofwel de noden van de arbeidsmarkt, ofwel op de startkwalificaties van het hoger onderwijs of op beide.

Er kan geen sprake zijn van een brede eerste graad. Er geldt een **getrapte studiekeuze** waarbij de inhoudelijk onderscheiden basisopties en pakketten, waarvan men er één kiest na het eerste jaar in de A-stroom, steeds richtinggevend zijn voor de verdere studiekeuzemogelijkheden in de volgende jaren en graden. Voor de B-stroom kiest een leerling voor maximaal 3 basisopties of pakketten

Ook na het eerste jaar geeft de klassenraad aan elke leerling een oriënterend advies over de logische verdere studiekeuzes en die bij uitzondering keuzes beperkt. Op basis van **één eenvoudige en uniforme tabel** voor heel Vlaanderen krijgen ouders en leerlingen zicht op het volledige leertraject van het eerste tot het laatste jaar. Deze tabel omvat enerzijds de door de overheid ontwikkelde matrix met de studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen (aso, bso, kso, tso) en anderzijds voor de eerste graad de basisopties en pakketten. Ik zorg ervoor dat alle scholen in Vlaanderen de officiële benamingen voor hun studierichtingen, basisopties en pakketten hanteren. Ouders en leerlingen hebben immers recht op transparante en vooral correcte informatie over de inhoud en de finaliteit van de basisoptie en de studierichting die ze kiezen. Om bovenstaande principes ook in de praktijk gerealiseerd te zien, tred ik desnoods regelgevend op.

Indien vakken worden geclusterd, dient het in alle communicatie met ouders, leraren en leerlingen duidelijk te zijn welke **vakken** daarvan onderdeel uitmaken. Er wordt overal een minimaal aantal lesuren Nederlands en wiskunde bepaald.

Ik zet, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, verder in op het **duaal leren** als volwaardige leerweg. Ik stimuleer daarbij zowel het onderwijsveld als de bedrijven om elkaar hierin maximaal tegemoet te komen en dit vanuit een wederzijds belang. Ik breid het duale aanbod in het secundair onderwijs versneld uit naar meer richtingen met een dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarkt) en doorstroomfinaliteit tso. Daarnaast laat ik onderzoeken of ik duaal leren kan invoeren in aso-richtingen. Het Vlaams partnerschap duaal leren blijft samengesteld uit een paritaire vertegenwoordiging vanuit de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk en kan adviezen verstrekken met betrekking tot het duaal leren. Het secretariaat wordt aangestuurd vanuit het partnerschap, en wordt gezamenlijk opgenomen door het departement Werk en Sociale Economie en het departement Onderwijs en Vorming.

Om het draagvlak voor technologie, innovatie en wetenschap bij de Vlaming te vergroten, werk ik samen met mijn bevoegde collega's over de beleidsdomeinen heen aan een nieuw ambitieus STEM-actieplan 2020-2030. We houden rekening met de bekommernissen van jongeren en verbinden STEM uitdrukkelijk met het aanpakken van grote maatschappelijke vraagstukken. De uitwerking en uitrol van het actieplan zal beleidsdomeinoverschrijdend gebeuren in goede samenwerking met mijn collega bevoegd voor Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie en mijn collega, bevoegd voor Jeugd en Media. De beleidsdomeinen Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie en Onderwijs en Vorming zullen afstemmen om hun specifieke STEM-budgetten te richten op de doelstellingen van het STEM-actieplan.

Het is mijn ambitie om in te zetten op een meer **transparant en betrouwbaar evaluatiebeleid**. Het door scholen gehanteerde evaluatiesysteem moet duidelijk en betrouwbaar zijn voor ouders en leerlingen, met minimale planlast voor leraren, waardoor juridische interpretaties worden vermeden. Ik geef vertrouwen aan de klassenraden, die met kennis van zaken leerlingen oriënteren op basis van formele evaluaties. Herexamens zijn voor een klassenraad een goed instrument om bepaalde leerlingen de kans te geven om alsnog over te gaan naar het volgende jaar of om een bepaalde studierichting, basisoptie of pakket te volgen.

Elke leerling krijgt ondersteuning bij het maken van een **studiekeuze**. In het aso en tso (doorstroomfinaliteit) voorzie ik optioneel en in overleg met de hogescholen en universiteiten een schakeljaar als voorbereiding op het hoger onderwijs. Deze opleidingen worden georganiseerd op het niveau van het secundair onderwijs. Ik bouw de naamloze leerjaren uit tot sterke schakels voor jongeren die vanuit bso en tso (dubbele finaliteit) de overstap naar een graduaats- of bacheloropleiding willen maken.

Ik bied de mogelijkheid aan het Gemeenschapsonderwijs om in de derde graad van het secundair onderwijs over te schakelen van twee uur **levensbeschouwing** naar één uur levensbeschouwing en één uur interlevensbeschouwelijke dialoog, waarbinnen eveneens (vakoverschrijdende) eindtermen die passen binnen burgerschap worden gerealiseerd. Ik ga ook de dialoog aan met alle betrokkenen om aan leerlingen die kiezen voor een vrijstelling voor het volgen van een levensbeschouwelijk vak een zinvolle invulling aan te bieden.

OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken

Om de synergiën en samenwerking in het kader van levenslang leren binnen de Vlaamse overheid te versterken, richt ik samen met mijn collega bevoegd voor Werk een **platform levenslang leren** op. Via een gezamenlijke visie worden de noodzakelijke ambities en doelstellingen verder uitgewerkt.

Het **volwassenenonderwijs** moet een aanbod ontwikkelen dat voor een zo breed mogelijk publiek de nodige kennis, vaardigheden en attitudes aanreikt en dit in functie van maatschappelijk functioneren of re-integratie, verdere deelname aan onderwijs, uitoefening van een beroep, versterking van het Nederlands, beheersing van een moderne vreemde taal, verhoging van geletterdheidscompetenties en het behalen van een diploma secundair onderwijs. Daarnaast blijf ik binnen het volwassenenonderwijs gebiedsdekkend inzetten op NT2 dat flexibeler wordt aangeboden, alsook op knelpuntberoepen en levenslang leren. In het volwassenenonderwijs is er een belangrijke rol weggelegd voor de herscholing van werklozen en werknemers op niveau secundair onderwijs. Ik evalueer daarom het decreet volwassenenonderwijs. Ik waak er over dat de opleidingen maximaal modulair en praktijkgericht worden ingericht, en dat waar mogelijk taal- en digitale vaardigheden zijn geïntegreerd.

Ik stimuleer alle betrokken partners om te werken aan **geletterdheid**. Binnen het volwassenonderwijs richten de centra voor basiseducatie zich specifiek tot laaggeletterden. Ze vervullen niet enkel een rol in het onderwijs. Ze zetten zich ook in voor inburgering en integratie zodat hun cursisten geletterd kunnen functioneren in de samenleving.

Ik breid, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, het **duaal leren** uit naar opleidingen in het volwassenenonderwijs. Ik creëer hiertoe het beleidskader en de regelgeving en houd daarbij rekening met de eigenheid van dit onderwijsniveau.

Naast diploma's kijken we ook naar verworven vaardigheden. Daarom maak ik bewezen competenties maximaal zichtbaar en certificeer ik ze (**EVC**). Ik versterk de werking van het National Academic Recognition Information Center (**NARIC**) in verband met de erkenning van buitenlandse diploma's. Hierdoor zijn nieuwkomers sneller op hun niveau inzetbaar op de arbeidsmarkt.

Ik werk mee aan de automatische gegevensuitwisseling met VDAB, het Agentschap Inburgering en Integratie en lokale besturen met betrekking tot nieuwkomers met een arbeidsperspectief.

In het kader van het **nieuw strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden** bekijk ik in nauwe samenwerking met mijn collega bevoegd voor Justitie en Handhaving welk aanbod in dit plan best voorzien kan worden met het oog op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie.

Het deeltijds kunstonderwijs kent een toenemend succes. Ik laat het decreet deeltijds kunstonderwijs evalueren en stuur het zo nodig bij om tot een rationeel onderwijsaanbod te komen.

OD 1.10 Een sterke en moderne dienstverlening aan onderwijsinstellingen en lerenden realiseren

De snelle technologische ontwikkelingen bieden heel wat opportuniteiten om de bestaande dienstverlening en processen vanuit de onderwijsadministratie gebruiksvriendelijker en efficiënter te maken. Ik vraag dan ook aan mijn administratie om verder werk te maken van een '**radicaal digitaal**'-strategie of '**digital first**'-dienstverlening, waarbij diensten en producten maximaal via digitale kanalen bekend en toegankelijk gemaakt worden. Omdat niet iedereen even vlot overweg kan met deze nieuwe toepassingen, blijven we wel werken via meerdere kanalen.

Ik vraag aan mijn administratie ook om meer **klantgericht, digitaal en data-gedreven** te werken, waarbij de klant- en mensgerichte relatie centraal blijft staan. Mijn administratie versterkt het partnerschap met onderwijsinstellingen en evolueert naar een polyvalente administratieve ondersteuning en een nabij, toegankelijk relatiebeheer. Ik laat het toezicht

efficiënt en eigentijds organiseren door maximaal gebruik te maken van de beschikbare data. De vraag naar data neemt steeds meer toe, onder andere om de beleidsvoorbereiding en -uitvoering beter te onderbouwen. Daarom maakt mijn administratie werk van een data-strategie die tegemoet komt aan de behoeften van onderwijsinstellingen, overheden, onderwijsprofessionals, lerenden en andere actoren. In het kader van het tegengaan van onnodige bevragingen vraag ik aan mijn administratie het 'only once'-principe te hanteren en maximaal te streven naar hergebruik van data en informatie die andere overheden al verzameld hebben. Mijn administratie maakt ook werk van een sterk beleid op het vlak van dataveiligheid en privacy.

Om scholen te ondersteunen in hun kwaliteitsbeleid, bouw ik verder aan een **informatierijke omgeving**, onder andere via Mijn Onderwijs en Dataloep. Het is belangrijk dat onderwijsprofessionals hierbij een cultuur van evaluatie, verantwoordelijkheid, openheid en fierheid ontwikkelen en geen angst hebben om op basis van de resultaten van de school de onderwijspraktijk beter te maken. Het gebruik van kennis, informatie en data moet ingeburgerd geraken in de werking van een school en integraal deel uitmaken van ieders professionalisering. Daarom investeer ik verder in de ontwikkeling van datageletterdheid en het delen van goede praktijkvoorbeelden.

Ik besteed aandacht aan een heldere communicatie tijdens de verschillende fasen van het besluitvormingsproces en geef meer duiding bij de achterliggende doelstellingen van beleidsmaatregelen. Voor elk groot beleidsdossier werk ik een **communicatie- en implementatieplan** uit.

Ik integreer de **Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen** in de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges, onder de voorwaarden dat dit efficiënt kan gebeuren en dezelfde kwaliteit en rechtszekerheid, gegarandeerd wordt.

OD 1.11 Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid

Om een gedragen EU van onderen uit mee vorm te geven, is een sterkere Europese bewustwording en EU-reflex van de Vlaamse overheid nodig. Ik zet daarom de **proactieve opvolging van de Europese agenda** voort.

Ik ondersteun samen met de Europese Commissie de uitrol van het nieuwe Erasmus+-programma in Vlaanderen. Het aangekondigde verhoogde Europese budget voor het programma zal leiden tot een toename van de internationale mobiliteit van leerlingen en studenten.

In afstemming met de VLIR zet ik een nieuw programma op waarin we jaarlijks de beste studenten hun academische carrière laten verlengen en dit aan de beste universiteiten. Hierdoor bouwt Vlaanderen aan een netwerk met de belangrijkste kenniscentra ter wereld.

Ik volg de ontwikkelingen op het vlak van het Europese onderwijsbeleid mee op en zorg dat Vlaanderen een stem heeft in de totstandkoming van het post ET2020-programma en de Europese onderwijsruimte. Ook zal Vlaanderen een actieve rol opnemen bij de verdere uitrol van de Europese universiteiten.

In 2024 is België gedurende 6 maanden voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Ik draag actief mee bij aan een ambitieus programma voor onderwijs.

5.2. Overkoepelende strategische doelstelling 2 Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in voor het onderwijs

OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

Via gerichte maatregelen werk ik het nijpende lerarentekort weg. Zo maak ik het beroep van leraar weer aantrekkelijk en verminder ik de uitstroom uit het lerarenberoep. Ik stel hiertoe een Vlaamse onderwijsambassadeur aan die als gezicht van de onderwijssector de vele uitdagingen aangaat en mee naar oplossingen zoekt. Om het lerarentekort verder weg te werken en er voor te zorgen dat leraren maximaal in de klas staan, reactiveer ik de Vlaamse reffectatiecommissie. Voor vakken waar de tekorten het grootst zijn, trek ik zij-instromers aan. Om specifieke profielen aan te trekken zoek ik creatief naar samenwerking met andere sectoren, zet ik in op outplacement richting onderwijs en stimuleer ik LIO-banen (leraren in opleiding), onder meer door ze beter bekend te maken. Daarnaast voer ik een actief beleid om eventuele drempels voor nieuwe zij-instromers versneld weg te werken. Zo maak ik werk van een gefaseerde aanpak voor de erkenning van de anciënniteit van nieuwe zij-instromers voor knelpuntvakken.

Ik voer duaal lesgeven in. Leraren en docenten worden zo gestimuleerd om tegelijkertijd les te geven en te werken in een bedrijf. Dit leidt tot een grotere interactie tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Eventuele drempels voor duaal lesgeven werk ik actief en versneld weg. Ik breid de mogelijkheden voor scholen uit om voordrachtgevers in te kunnen schakelen voor bepaalde opleidingsonderdelen.

Het lerarenkorps moet een betere weerspiegeling van de maatschappij worden. Daarom streef ik naar een meer divers lerarenkorps, op het vlak van zowel geslacht als achtergrond, zonder daarbij de vereisten aan te passen. Ik zet hier voor alle doelgroepen in op de werving van potentiële studenten en op het aantrekken van sterke profielen.

Ik maak het lerarenberoep opnieuw aantrekkelijk door te focussen op de kernopdracht van leraren: lesgeven in de brede zin van het woord. Dat is wat leraren willen doen en waar ze echt goed in zijn. Uit de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek blijkt dat 30 tot 40 procent van de werktijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg. Lesgeven en instructie moeten opnieuw de voornaamste tijdsbesteding van leraren zijn. De data uit het tijdsbestedingsonderzoek dienen als basis en uitgangspunt om maatregelen te nemen.

Ik onderzoek of we voor de lerarenopleiding een bindende toelatingsproef kunnen maken.

Ik sluit een pact met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijker te maken, de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan. Dit pact zal in het bijzonder aandacht hebben voor de werving van leraren, de

aanvangsbegeleiding, de taakbelasting en werkzekerheid van startende leraren, de professionalisering in het algemeen en de opleiding van directies. Daarnaast onderzoek ik of we maatregelen kunnen nemen die sneller leiden tot een duurzame aanstelling voor beginnende leraren.

Ik pas de evaluatieprocedure van leraren en directies aan op basis van de conclusies van de recente doorlichting en de aanbevelingen van onder andere het Rekenhof. Niet functionerende personeelsleden moeten we kunnen laten gaan. Personeelsleden die ambitieus onderwijs ondanks begeleiding niet kunnen waarmaken, worden geheroriënteerd naar een andere job.

In geval van een positieve evaluatie breid ik de lerarenplatforms in het secundair onderwijs uit. Daarnaast organiseer ik de lerarenplatforms voortaan netoverschrijdend.

Mijn beleid zet maximaal in op leraren die over de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikken voor het vak dat ze geven. Zo verzeker ik dat leraren de inhoud van hun vak zeer goed beheersen. Ik stimuleer stabielere loopbanen voor leraren door de mogelijkheid te creëren om dienstanciënniteit over vakken heen op te bouwen voor die vakken waarvoor men over een vereist bekwaamheidsbewijs beschikt.

OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dicht bij de onderwijspraktijk brengen

Via gerichte nascholing dicht bij de onderwijspraktijk en op vraag van leraren en directies, bied ik alle leraren en directies de mogelijkheid zich verder te professionaliseren.

De middelen daartoe worden maximaal aan de scholen gegeven zodat zij, op basis van een dialoog tussen directies en leraren, deze middelen kunnen besteden aan de begeleiding en nascholing die ze noodzakelijk achten.

In het basisonderwijs versterk ik de aandacht voor wetenschap en techniek door leraren die lesgeven in de laatste jaren de mogelijkheid te bieden zich te specialiseren in een bepaald leergebied.

In de lerarenopleiding, nascholing en begeleiding van leraren versterk ik de aandacht voor de vakkennis en vakdidactiek, de kennis van het Nederlands, omgaan met kinderen met gedrags- en leerproblemen, omgaan met hoogbegaafdheid, omgaan met diversiteit in de klas en het opstellen van valide proeven.

Ik zorg ervoor dat leraren over de vaardigheden beschikken om met gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven de evolutie van hun leerlingen op te volgen. In de opleidingen voor kinderverzorgsters en de lerarenopleiding versterk ik de aandacht voor taalverwerving en de taalrijkdom van het Nederlands.

Ik maak echte uitwisselingsprojecten van leraren en werknemers van ondernemingen mogelijk.

Ik organiseer samen met de Franse Gemeenschap in Brussel ook meer uitwisselingen tussen taal- en andere leraren van beide onderwijssystemen.

Ik verplicht leraren levensbeschouwing die niet over het vereiste bekwaamheidsbewijs beschikken zich bij te scholen. Dit gebeurt in samenwerking met de erkende instanties en de vereniging voor levensbeschouwelijke vakken.

Samen met alle onderwijspartners faciliteer ik de ontwikkeling van een model competentieprofiel voor schoolleiders. Op basis van dit profiel worden mogelijke selectiecriteria en een professionaliserings- en evaluatiebeleid voor schoolleiders uitgetekend. Dit competentieprofiel vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van een opleiding voor schoolleiderschap.

OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan

Het verminderen van planlast is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid, koepels, netten en directies. Daarom vraag ik ook een sterk engagement van de onderwijsverstrekkers om deze planlast te verminderen en dienen directies, in overleg met het schoolteam, binnen de school maatregelen te nemen om dit te verlagen.

Ik activeer het meldpunt voor planlast en irriterende regeldruk; 'Kafka in het onderwijs'. Signalen van planlast die vanuit andere beleidsdomeinen of niet vanuit de overheid afkomstig zijn, geeft dit meldpunt aan hen door. Het meldpunt geeft aan de verantwoordelijken voor de planlast de opdracht deze te beperken.

Ik geef aan de onderwijsinspectie de opdracht om bij de doorlichting de planlast mee te onderzoeken en uitspraken te doen over hoe die kan verminderd worden, waarbij er meer gekeken wordt naar het resultaat en niet naar nodeloze rapporteringsverplichtingen.

In dialoog met scholen en ouders ga ik na hoe de voortschrijdende juridisering van het onderwijs, waarbij beslissingen van klassenraden en schoolbesturen almaar vaker worden aangevochten en worden voorgelegd aan de rechter, op een concrete manier kan worden teruggedrongen. De vrees voor juridische procedures leidt in de praktijk al te vaak tot een overdreven verantwoordingsdrang bij de evaluatie van leerlingen. Op die manier wordt de planlast voor scholen verhoogd. Om de juridisering tegen te gaan en om beroepsprocedures te vermijden, evalueer en herbekijk ik het decreet participatie en leerlingenrechten.

Om de planlast te verminderen zet ik in op digitalisering. Verdere digitalisering zal leraren helpen zich te kunnen focussen op hun kerntaken. Ik ga ervan uit dat leraren en directies zelf het best weten hoe ze dag in dag uit het best mogelijke onderwijs kunnen geven,

uiteraard binnen het kader van de door de overheid vastgelegde eindtermen. Ik stimuleer ook de digitalisering van verslagen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Daardoor zullen alleen de gegevens die noodzakelijk zijn om de leerling maximale onderwijskansen te geven slechts eenmaal worden opgevraagd bij de betrokkenen. Vervolgens worden deze gegevens toegankelijk gemaakt voor wie dat nodig heeft. Ik bouw hiervoor verder op het leerlingenpaspoort.

5.3. Overkoepelende strategische doelstelling 3 Juiste begeleiding op de juiste plaats voor lerenden realiseren

OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren

Ik schaf het M-decreet af en voer een begeleidingsdecreet voor kinderen met zorgnoden in.

Ik vertrek daarbij van een pragmatische en realistische invulling van de doelstellingen: gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is. Kinderen met een beperking proberen we, met extra ondersteuning, in het gewoon onderwijs les te laten volgen, maar in de praktijk is dat niet voor iedereen mogelijk. Het buitengewoon onderwijs blijft, gezien zijn grote deskundigheid, voor vele leerlingen met specifieke noden het meest geschikt om hen de best mogelijke omkadering te bieden. Ik blijf het daarom een volwaardige plaats geven in het onderwijsaanbod en versterk de kwaliteit ervan.

Scholen kunnen beslissen om kinderen, die omwille van zware zorgen het gemeenschappelijk curriculum niet kunnen volgen, niet op te nemen tenzij school en ouders in onderling overleg akkoord gaan over een aangepast traject. In geval van discussie ligt de beslissing, na overleg met de ouders, finaal bij de leraren en schooldirecties op basis van objectieve diagnostiek. Indien een school beslist om een leerling te weigeren, moet men hiervoor de disproportionaliteit van de te treffen maatregelen kunnen aantonen.

De basiszorg gericht op het creëren van leerwinst op school wordt verder uitgewerkt. We zoeken daarbij onder andere inspiratie bij buitenlandse modellen en voorbeelden zoals Response-To-Instruction (RTI). In dit model wordt in functie van de zorgnood van de leerling en via steeds toenemende intensiteit van remediëring ertoe gepoogd zoveel mogelijk leerlingen te laten aansluiten bij de algemene leerdoelen. Dit wordt gerealiseerd via een systeem van permanente screening, interventie en monitoring die wordt uitgevoerd in de klas of taakklas. Hierbij wordt nagegaan of de draagkracht van schoolteams niet wordt overschreden en de betrokken leerlingen voldoende leerwinst genereren.

Op basis van de decretale evaluatie van het ondersteuningsmodel bereid ik een definitief model voor ondersteuning voor dat een onderdeel uitmaakt van het begeleidingsdecreet. Ik neem hiervoor de nodig voorbereidingstijd en zet daarom de huidige werkwijze van het ondersteuningsmodel één schooljaar (2020-2021) verder.

Ik zet de mensen en middelen die voorzien worden voor de ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften snel en efficiënt in op een wijze die maximaal zichtbaar en voelbaar is voor de leerling en leraar in de klas. De tijd die besteed wordt aan al dan niet handelingsgerichte verslagen, formuleren en vergaderingen beperk ik tot het

minimum. Aan de onderwijsinspectie geef ik de bijkomende opdracht om de ondersteuningsnetwerken en het werk van de ondersteuners door te lichten.

Ik heb oog voor zeer makkelijk lerenden, hoogbegaafden en uitzonderlijk hoogbegaafden in mijn onderwijsbeleid. Het onderwijs moet voor hen voldoende uitdagend zijn. Leraren leren deze kinderen zo vroeg mogelijk herkennen en signaleren. Leraren moeten ook voor deze leerlingen een beroep kunnen doen op ondersteuning. De leerlingen zelf moeten gebruik kunnen maken van hulpmiddelen om het lesaanbod op hun specifieke behoeften te kunnen afstemmen. Ik pas hiertoe de regelgeving aan.

Bij de evaluatie van de uitrol van het nieuwe inschrijvingsdecreet bekijk ik ook de vraag of een leerling terecht kan in een school met de gepaste expertise. We voorzien een pragmatische oplossing voor de leerlingen die nood hebben aan buitengewoon onderwijs en niet onmiddellijk een plaats vinden.

Ik evalueer het diverse aanbod van onderwijs voor zieke leerlingen (onder meer tijdelijk onderwijs aan huis, synchroon internetonderwijs, ziekenhuisschool, diensten met onderwijsbehoeften, School en ziek zijn, ...) en meer specifiek de samenwerking met de thuishoofschool. Kinderen die ziek zijn, krijgen zo snel mogelijk een gepast aanbod, waardoor hun leerrecht, kans op doorstroming en een zo vlot mogelijke onderwijsloopbaan wordt gegarandeerd.

Ik voer samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit de proefprojecten leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs verder uit. De doelstelling van deze projecten is om leerlingen minder lang op de bus te laten zitten op weg naar de school die hen de meest aangewezen expertise kan bieden. De professionalisering van de begeleiders en chauffeurs is een aandachtspunt. Ik laat ouders die gebruik maken van het leerlingenvervoer maar niet kiezen voor de dichtstbijzijnde school binnen het zelfgekozen net met noodzakelijke expertise betalen voor de bijkomende vervoerskosten. De bestaande initiatieven van lokaal vraagafhankelijk vervoer, zoals de belbussen, leerlingen- en ander doelgroepenvervoer, worden in de toekomst mee geïntegreerd in het Vervoer op Maat. De garanties vervat in het Compensatiedecreet en het decreet inzake leerlingenvervoer blijven uiteraard overeind.”

OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren

Ik rol het decreet leerlingenbegeleiding uit en bereid de evaluatie ervan voor.

Het ongekwalificeerd schoolverlaten dring ik verder terug. De databank van de onderwijsadministratie wordt gekoppeld aan de databank van het beleidsdomein Werk. Op basis van deze informatie zet ik vroegtijdig schoolverlaters aan om alsnog een kwalificatie of diploma te behalen. Ik waak erover dat wanneer leerlingen een getuigschrift, attest of diploma verwerven via de examencommissie, dezelfde kwaliteit gegarandeerd wordt als op school. Jongeren die ongekwalificeerd de school verlaten

worden door de datauitwisseling tussen Onderwijs en Werk automatisch ingeschreven bij VDAB om meteen begeleid te worden naar een job of een onderwijstraject.

Ik werk samen met mijn collega bevoegd voor Werk om NEET-jongeren (Not in Employment, Education or Training) zo snel mogelijk naar een onderwijstraject te begeleiden.

Ik stimuleer lokale partners om te kiezen voor een geïntegreerde zorgondersteuning in wijken waar men kampt met een hoger aandeel schoolse vertraging, vervroegde schoolverlaters en een hogere uitstroom van leraren. Deze geïntegreerde ondersteuning bundelt de ondersteuning van clb's, pedagogische begeleidingsdiensten en GOK-uren net- en koepeloverschrijdend. Zo worden de middelen meer efficiënt en meer effectief ingezet in functie van de hoge en uiteenlopende zorgnoden. De investeringen in specialisatie en expertise komen op die manier ook zo dicht mogelijk bij de leerlingen en de scholen, namelijk op wijk- of gemeenteniveau .

Ik voer een actief beleid tegen alle vormen van spijbelen.

Ik doe inspanningen om de problematiek van lege brooddozen in het kleuter- en lager onderwijs aan te pakken. Ik vraag daarnaast scholen om zelf actief aan kostenbeheersing te doen door aan het begin van het jaar een kostenraming mee te geven, te voorzien in gespreide betalingen en in dialoog te treden met ouders met betalingsmoeilijkheden. De lokale gezinscoach kan een rol spelen om ouders te ondersteunen in deze problematiek. Ik stel samen met de uitgeverijen, ontwikkelaars en onderwijsverstrekkers een ethische code op en maak afspraken over de ontwikkeling en het gebruik van (invul)handboeken en onderwijssoftware.

OD 3.3 We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving

Ik ondersteun en versterk scholen bij het ontwikkelen en uitvoeren van hun antipestbeleid. Hieronder valt ook een sociaal mediabeleid waar er bijzondere aandacht is voor cyberpesten. Ik maak werk van een antipestbeleid voor onderwijsprofessionals. Ik vraag daarvoor aan de externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk die actief is in onderwijs, om jaarlijks een inventarisatie van de deelaspecten van het pesten van leraren en onderwijspersoneel te bezorgen aan de overheid.

Ik bestendig de inspanningen voor gezonde voeding en extra beweging op school binnen het ruimer gezondheidsbeleid. Ik streef er naar, zowel vanuit mijn bevoegdheid voor Sport als vanuit mijn bevoegdheid voor Onderwijs, om meer sport en bewegen op school te realiseren, zowel tijdens als na de schooluren. Het is mijn ambitie om dit te doen voor zo veel mogelijk leerlingen in alle scholen. Ik zorg er voor dat het SportKompas, dat bedoeld is om jongeren te oriënteren naar de juiste sport zodat ze levenslang blijven sporten, zoveel als mogelijk wordt afgenomen in alle Vlaamse scholen.

Ik besteed aandacht aan het mentaal welbevinden van studenten in het hoger onderwijs, inclusief de doctoraatsstudenten.

Ik volg de werkzaamheden op het vlak van een preventief gezondheids- en welzijnsbeleid en een kwalitatief preventiebeleid binnen de geestelijke gezondheid nauwgezet op en neem zo nodig maatregelen. Ik maak in het kader van de strijd tegen grensoverschrijdend gedrag werk van beleidsacties die zowel de fysieke, psychische als seksuele integriteit beschermen. Ik bekijk samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn welke overlappende taken we kunnen weg werken. Welzijnstaken komen onder het beleidsdomein Welzijn. Ik zorg er ook voor dat er geen dubbele financiering voor zorgvoorzieningen toegekend wordt.

Ik werk samen met mijn collega's aan de integrale ketenaanpak in het kader van delinquent gedrag bij jongeren. We werken daarbij aan casusoverleg waarbij de deelnemers gegevens met elkaar kunnen delen ondanks hun beroepsgeheim. Zo komen ze tot de gezamenlijke en integrale aanpak die reeds succesvol wordt toegepast in enkele steden. Door het samenleggen van relevante informatie van onder meer welzijns-, onderwijs-, politionele en lokale partners kan een globaal beeld van de minderjarige worden gevormd. Dit maakt een afgestemde, geïntegreerde aanpak mogelijk waarbij zowel het voorkomen van nieuwe feiten als het welzijn van de minderjarige voorop staan.

5.4. Overkoepelende strategische doelstelling 4 Het capaciteitstekort aanpakken en investeren in schoolinfrastructuur

OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

Elk kind moet de garantie krijgen op een kwaliteitsvolle plaats in het onderwijs. Ik voer om die reden maatregelen door om plaatsen bij te creëren. Ik focus bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen in de eerste plaats op het secundair onderwijs omdat de noden daar het hoogst zijn. Ik bouw verder op de bestaande capaciteitsmonitoring.

Het verhogen van de investeringen gaat samen met een aantal andere begeleidende beleidsmaatregelen. Zo zie ik er op toe dat alle capaciteitsprojecten zo snel als mogelijk gerealiseerd worden. Indien aanvragers er niet in slagen om hun dossier binnen een bepaalde termijn af te werken, bekijk ik of dit budget niet beter kan besteed worden aan andere projecten. In overleg met de lokale besturen volg ik de lokale taskforces strikter op om na te gaan of de middelen juist worden ingezet en de projecten op tijd worden gerealiseerd. Ik onderzoek of het voorkeurecht ten bate van schoolbesturen in capaciteitsgebieden mogelijk kan worden gemaakt.

Ik blijf alert voor de algemene infrastructuurnoden en een voldoende capaciteit voor het kleuter- en leerplichtonderwijs in Brussel. Op die manier vinden gezinnen die zich naar de Vlaamse Gemeenschap richten effectief een plaats voor hun kind. Ik ga in overleg met de Franse Gemeenschap om er op toe te zien dat zij een evenredige inspanning doet.

OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen

Ik wil de maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen blijven garanderen en schaf daarom ook de dubbele contingentering in het basisonderwijs af. Ik trek de principes zoals die voor het secundair onderwijs in het inschrijvingsdecreet zijn uitgewerkt, door naar het basisonderwijs. Dit sluit niet uit dat men ook in het basisonderwijs op vrijwillige basis voorrang kan verlenen voor maximum 20% aan een ondervetegenwoordigde groep (bijvoorbeeld School in Zicht, eigen inwoners, ...). In capaciteitsgebieden kan het lokale overlegplatforms (LOP) daartoe een voorstel ter bekrachtiging voorleggen aan de gemeenteraad. Vrije keuze in het secundair onderwijs wil zeggen dat in een eerste toewijzingsronde de keuze van de ouders het criterium is. Voor wie in de eerste ronde geen school naar keuze heeft gekregen, geldt in een tweede ronde het criterium volgorde van inschrijving. De derde toewijzingsronde is gebaseerd op vrije inschrijving. Voor het basisonderwijs blijft 'afstand tot de school' gelden als criterium.

Ik stap af van het verplicht digitaal aanmelden van zodra de capaciteit het toelaat.

Ik stem de LOP-werking en -samenstelling van het basisonderwijs af op die van het secundair onderwijs.

Ik onderzoek of er in de Vlaamse Rand een voorrangsregel kan worden ingevoerd ten voordele van de leerlingen uit de Vlaamse Gemeenschap. Ik wil immers vermijden dat Vlaamse leerlingen geen plaats in de school van hun keuze krijgen omdat die wordt ingenomen door leerlingen uit het Waals Gewest. Onderwijs is een van de domeinen waarbij het Vlaams Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest communicerende vaten zijn. De laatste jaren merken we een forse toename aan Brusselse kinderen die schoollopen in het Vlaams Gewest en in het bijzonder in de Vlaamse Rand. Het is dan ook mijn ambitie om een effectieve dialoog te creëren om samen te komen tot een haalbare en doeltreffende aanpak.

Ik houd in Brussel vast aan een systeem met een voorrangsregel van minstens 65% Nederlandstaligen. Dat garandeert een kritische massa leerlingen van bewezen Nederlandskundige ouders in het Nederlandstalig onderwijs en stimuleert de verantwoordelijkheid van elke onderwijsactor. Ik houd daarnaast vast aan de voorrang ten behoeve van 15% leerlingen die negen jaar Nederlandstalig basisonderwijs doorliepen.

OD 4.3 Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur en didactische uitrusting om onderwijskwaliteit te versterken

Ik investeer verder in de renovatie van verouderde schoolgebouwen. Ik voer de bepalingen omtrent infrastructuurmiddelen, zoals vastgelegd in het Decreet op het Onderwijs II van 31 juli 1990, onverkort uit.

Een integraal toegankelijke leefomgeving is de sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft. Ik ga na hoe we beter kunnen garanderen of nieuwe of verbouwde publiek toegankelijke schoolgebouwen ook effectief toegankelijk zijn voor mensen met een handicap of chronische aandoening. Ik neem de nodige maatregelen om deze doelstelling te realiseren.

Ik open de schoolpoort voor innovaties die in onze bedrijven ontwikkeld zijn. Om de reden voer ik de samenwerking tussen scholen, bedrijven en kennisinstellingen op. Zo investeer ik samen met onze bedrijven in de “Klas van de Toekomst”. Digitale innovaties en ict-toepassingen hebben immers een enorm potentieel om het leren in de klas te versterken en leren op maat mogelijk te maken. Ik ijver voor een fiscaal gunstig kader om dergelijke investeringen vanuit bedrijven te stimuleren.

Ik bouw de opleidingsinfrastructuur verder uit volgens het model van open campussen (bijvoorbeeld de T2 campus in Genk). De benutting van deze infrastructuur optimaliseer ik door ze open te stellen voor verschillende publieke en private opleidings- en onderwijsverstrekkingen en ondernemingen. Ik maak hiervoor ook gebruik van de mogelijkheden van het bedrijfsleven wat betreft infrastructuur en expertise.

Ik investeer extra in didactische uitrusting van klassen die gebruikt worden voor technische of op zorgopleidingen in het tso en bso. Het is immers belangrijk dat leerlingen leren werken met de moderne apparatuur die zij op de arbeidsmarkt ook zullen bedienen. Ik werk voor (nijverheids-)technische en beroepsgerichte opleidingen in het secundair onderwijs samen met het bedrijfsleven. Ik onderzoek hoe we de middelen voor investeringen voor onderzoeksinfrastructuur in onderzoek- en kennisinstellingen van het hoger onderwijs kunnen verhogen.

Ik verleng de termijn waarbinnen subsidies voor scholenbouw geheel of gedeeltelijk terugbetaald moeten worden bij het opheffen van de onderwijsbestemming van het gesubsidieerde gebouw van 20 naar 30 jaar.

OD 4.4 Evolueren naar multifunctionele infrastructuur

Ik blijf inzetten op samenwerking tussen scholen met betrekking tot infrastructuur. Ik zorg er voor dat de kennis en expertise omtrent scholenbouw over de netten heen wordt gedeeld.

Ik wil ook dat maximaal gebruik wordt gemaakt van school- en sportaccommodaties door het deeltijds kunstonderwijs, sportverenigingen, jeugdwerk, cultuurverenigingen en lokale besturen. Om die reden zet ik verder in op samenwerking tussen deze verschillende actoren.

Ik stimuleer scholen om speelplaatsen zo te laten inrichten dat ze aanzetten tot bewegen en ze veilig kunnen opengesteld worden voor de buurt en voor jeugdbewegingen, sportclubs en de bredere lokale gemeenschap.

OD 4.5 Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken

Ik zet verder in op de volledige uitvoering van alle 182 projecten van het design, build, finance and maintain (DBFM)-programma Scholen van Morgen. De meer kleinschalige projectspecifieke DBFM-overeenkomsten, waarvan de eerste voorbereiding werd aangevat in de vorige legislatuur, zet ik de komende jaren in de markt en laat ik effectief uitvoeren.

Daarnaast bekijk ik de opstart van nieuwe DBFM-programma's die de historisch opgebouwde noden inzake schoolinfrastructuur mee verlichten. De concrete lessen en ervaringen uit het onderzoek 'Evaluatie van Scholen van Morgen' dat AGION recentelijk heeft opgeleverd, alsook de ervaring opgedaan bij de realisatie van het projectspecifieke DBFM-programma, dienen hier als inspiratiebron.

Ik onderzoek bijkomende maatregelen binnen overeenkomsten voor kleinschalige publiek-private samenwerking (PPS) en maatregelen binnen de gewone wachtlijsten.

In alle toekomstige DBFM-initiatieven streef ik naar een maximale ontzorging van de scholen bij de realisatie van hun bouwprojecten. Daarbij waak ik erover dat de schoolbesturen voldoende inspraak behouden over de uitwerking van hun schoolbouwproject.

Om de beschikbare spaargelden te mobiliseren, maatschappelijk verantwoorde investeringsalternatieven aan te bieden en de betrokkenheid van burgers op hun beurt te stimuleren, zal ik nagaan in welke mate we een beroep kunnen doen op de particuliere spaarders voor de financiering van nieuwe DBFM-projecten en klimaatinvesteringen.

Voor het Gemeenschapsonderwijs onderzoek ik op welke wijze zij (zoals de andere onderwijsverstrekkers) leningen kunnen afsluiten voor hun infrastructuurwerken.

Huur van een schoolgebouw kan een passende optie zijn in de globale huisvestingsstrategie van de schoolbesturen. Om de scholen voldoende opties te bieden, blijf ik daarom naast de reguliere investeringen en de DBFM-initiatieven inzake scholenbouw, huursubsidies aanbieden.

Momenteel biedt AGION een energielening aan met een rentevoet van 1% voor investeringen in hernieuwbare energie, zoals de plaatsing van zonnepanelen. Deze leningen bied ik voortaan renteloos aan. Daarenboven verruim ik het toepassingsgebied naar investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Dit is ook van toepassing voor de leningsmachtiging die aan het Gemeenschapsonderwijs wordt toegekend. Zo weinig mogelijk energie verbruiken (energie-efficiëntie) en de energie die men verbruikt op een duurzame manier opwekken (hernieuwbare energie) blijft de centrale doelstelling.

OD 4.6 Infrastructuur met aandacht voor klimaat en duurzaamheid bouwen

Ik investeer intensief in de vernieuwing van het onderwijspatrimonium, zowel via de financiering van nieuwbouw en de grondige renovatie van de schoolgebouwen van het Gemeenschapsonderwijs, als via de schoolbouwsubsidies voor de schoolbouwprojecten van het gesubsidieerd onderwijs.

Bij de bouw van nieuwe scholen heb ik maximaal oog voor het klimaat. Tegelijk blijf ik verder investeren in de renovatie van verouderde schoolgebouwen, waarbij ik onder andere met middelen uit het Klimaatfonds, het verstrekken van energieleningen en het stimuleren van energieprestatiecontracten extra aandacht schenk aan energetische duurzaamheid.

Om de klimaatdoelstellingen te halen, moet de energie-efficiëntie fors verbeteren en moet het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energiemix sterk toenemen. Ik schakel scholen maximaal in de doelstellingen van het Vlaamse energie- en klimaatplan 2021-2030

in en zie erop toe dat de klimaatmaatregelen voor schoolgebouwen, als niet-residentiële gebouwen, worden geïmplementeerd.

Ik onderzoek of bijkomende (rendabele) inspanningen (bovenop de bestaande energieprestatieregelgeving) inzake hernieuwbare energie zoals het plaatsen van zonnepanelen, als subsidievoorwaarde kunnen worden opgelegd in het geval van nieuwbouw of substantiële renovatie.

Het project van de passiefscholen wordt verder gemonitord en uitgebreid met proefprojecten voor de realisatie van klimaatneutrale scholen. Via het proefproject passiefscholen sensibiliseer ik schoolbesturen om extra energiezuinig en duurzaam te bouwen en ga ik na hoe we hierop kunnen verder bouwen voor nog meer energiezuinige en duurzame schoolgebouwen.

AGION ondersteunt de schoolbesturen bij het afsluiten van energieprestatiecontracten met ESCO's (Energy Services Company) en doet daarvoor een beroep op het Vlaams Energiebedrijf (VEB). Ook het Gemeenschapsonderwijs biedt deze ondersteuning ten aanzien van haar GO!-scholengroepen. Uitgangspunt is dat ESCO infrastructurele ingrepen uitvoert, waarbij de terugbetaling van de investeringen gebeurt door middel van besparingen op de energiefactuur. Na afloop van de huidige proefprojecten onderzoek ik of deze bijzondere financieringstechniek verder uitgerold kan worden. Hierbij zorg ik voor een maximale ontzorging van de schoolbesturen, onder meer door het aanbieden van raamovereenkomsten.

Ik zet de ontwikkeling van proefprojecten voor energieprestatiecontracten in schoolgebouwen verder gezet en breid ze uit.

Ik breid de energieleningen voor investeringen in hernieuwbare energie, uit naar klimaatleningen en maak hierdoor ook investeringen die leiden tot energie-efficiëntie mogelijk via zo'n renteloze lening.

5.5. Overkoepelende strategische doelstelling 5 Efficiëntie in het hoger onderwijs verhogen

OD 5.1 Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken

De educatieve opleidingen zijn belangrijk voor het onderwijs. Ik monitor daarom de kwaliteit ervan en remedieer waar nodig. Om die reden beoordeelt de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) al deze educatieve opleidingen deze legislatuur, waarbij ze de ambitieuzere leerresultaten van de lerarenopleiding in rekening brengt.

Ik evalueer na het aflopen van de cyclus het decreet dat het kwaliteitszorgstelsel in het hoger onderwijs wijzigde.

Ik vraag de regeringscommissarissen om de communicatie die de instellingen over hun studieaanbod voeren te screenen. Indien zij misleidende communicatie vaststellen, kan dit leiden tot overheidsingrijpen waarbij de gevoerde communicatie wordt afgevoerd en bij herhaling er een financiële sanctie wordt opgelegd.

OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen

Ik laat toe dat het aandeel anderstalige bacheloropleidingen wordt opgetrokken tot maximaal 9 %. Ik zie strikt toe dat deze beperking wordt gevolgd en dat er geen zogenaamde 'spookopleidingen' ontstaan waarmee onvolwaardige Nederlandstalige equivalenten worden aangeboden.

Ik verwacht dat academisch personeel belast met een onderwijsopdracht, binnen vooropgestelde termijnen, de Nederlandse taal beheerst op het vereiste Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK)-niveau. Ik vraag universiteiten en hogescholen hun onderwijsopdracht niet te verlengen indien dit niet het geval zou zijn. De regeringscommissarissen treden desgevallend op.

Ik ontwikkel een actieplan talen om er voor te zorgen dat voldoende studenten instromen in de talenopleidingen en de opleidingen Nederlands in het bijzonder. De focus op de kwaliteit van het onderwijs Nederlandse taal en vreemde talen in basis- en secundair onderwijs vereist immers voldoende gekwalificeerde leraren.

Het Nederlands moet als wetenschapstaal overeind blijven. Ik wil daarom dat door de Vlaamse overheid gefinancierd onderzoek steeds vergezeld wordt van een beperkte vertaling in het Nederlands. Ik ijver er ook voor om binnen Europa wetenschappelijke publicaties maximaal te ontsluiten zonder hoge kost voor de instelling of voor de gebruiker. Op die manier zijn resultaten van wetenschappelijk onderzoek voor iedereen vlot beschikbaar.

OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering

Ik versterk de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs door een goede oriëntering en een snelle heroriëntering. Op die manier vermijden we ontgoochelingen en verhogen we de slaagkansen van studenten. De oriëntering versterken we door de resultaten van het secundair onderwijs, het advies van de klassenraad, de resultaten van de exploratie-tool Columbus en de resultaten van de verplichte maar niet bindende toelatingsproeven mee te nemen. Studenten heroriënteren we sneller als ze niet slagen na een eerste evaluatieperiode. Ik veralgemeen de aanpak van de niet-bindende toelatingsproeven voor heel het hoger onderwijs. In overleg met de instellingen bekijk ik voor welke opleidingen het aangewezen is om de toelatingsproeven bindend te maken.

Ik evalueer het leerkrediet en in het bijzonder de inputfinanciering. Ik stuur het gefaseerd bij ter ondersteuning van een optimale studie-efficiëntie. Ik pas parameters in het financieringssysteem aan om instellingen aan te zetten studenten snel en gepast te heroriënteren.

Ik zorg er voor dat generatiestudenten (niet-werkstudenten) voortaan enkel geldig kunnen inschrijven als ze minstens 50 studiepunten opnemen. Generatiestudenten moeten voortaan minstens de helft van de opgenomen studiepunten verwerven om opnieuw te kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding, tenzij er sprake is van overmacht. Ze kunnen het jaar alsnog overdoen in dezelfde opleiding als bindende voorwaarden gelden inzake de evolutie van de studieresultaten.

Ik vraag de hogeronderwijsinstellingen om meer stringente modeltrajecten op basis van volgtijdelijkheid te bepalen en hierover transparant te communiceren. De instelling gaat in gesprek met studenten die willen afwijken van het modeltraject in functie van het behalen van een optimaal studierendement. Ze maken hiervoor onder meer gebruik van de resultaten van de verplichte, niet bindende toelatingsproeven.

Ik laat studenten niet langer starten in hun masteropleiding indien zij hun bacheloropleiding niet hebben afgewerkt. Indien de instelling oordeelt dat de niet-verworven studiepunten de inhoudelijke volgtijdelijkheid niet belemmeren, kan een student maximaal 30 studiepunten van de bachelor meenemen naar de master. De bachelorproef is hiervan uitgesloten. Dit is evenwel enkel in uitzonderlijke gevallen.

OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

Ik houd de onderwijsbelastingeenheden tegen het licht en verhoog gericht en gefaseerd de financiering van hogeschoolopleidingen.

Ik zorg voor een rationeel georganiseerd en goed gespreid hoger onderwijslandschap. Ik ga hiermee versnippering van personele, onderzoeks- en infrastructurele middelen en onnodige overlap of meervoud van opleidingen tegen. Ik vraag de universiteiten en hogescholen om richtlijnen op te stellen voor de beoordeling van nieuwe bachelor- en masteropleidingen. Deze, door de Vlaamse Regering goedgekeurde richtlijnen, worden binnen de bestaande financiering ontwikkeld, nemen het rapport Soete als leidraad en stellen de kwaliteitswinst van zowel onderzoek als onderwijs voorop. Ik evalueer de financiering van het hoger onderwijs.

Ik optimaliseer de schakelprogramma's zodat schakelen vanuit een professionele bachelor sneller en effectiever kan. Ik versterk hiermee de samenwerking tussen hogescholen en universiteiten.

Ik trek de participatiegraad in het hoger onderwijs in Limburg op en geef daarom de UHasselt de kans om een aantal specifieke bijkomende studierichtingen op te starten die nauw gelinkt zijn aan het Limburgse bedrijfsleven, bestaande onderzoeksactiviteiten en noden op de arbeidsmarkt (Bachelor Sociale Wetenschappen, Master Materiomics, Master Health Care, Master Verpleeg- en Vroedkunde). Ook in West-Vlaanderen ondersteun ik de universiteiten en hogescholen om masters-na-masters (ma-na-ma) en postgraduataten in te richten die aansluiten op de technologische speerpunten. Het universitaire aanbod kan worden uitgebreid binnen de beschikbare universitaire middelen door de economische opleidingen (toegepaste economische wetenschappen en handelswetenschappen) te vervolledigen. We promoten Brussel verder als Nederlandstalige, internationale kennis- en studentenstad.

Ik breid, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, het duaal leren uit naar opleidingen in het hoger onderwijs. Ik creëer hiertoe het beleidskader en de regelgeving en houd daarbij rekening met de eigenheid van dit onderwijsniveau.

OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren

De Vlaamse Gemeenschap is voor de RIZIV-nummers afhankelijk van de federale regering. Binnen de Vlaamse Regering blijf ik eisen dat er een correcte verdeling van de RIZIV-nummers is tussen de gemeenschappen en dat er een aflossing komt van het in het verleden door de Franse gemeenschap opgebouwde overtal. Ik richt samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn een Vlaamse planningscommissie op om de zorgnoden in Vlaanderen te bepalen. Ik zal op basis van hun advies bepalen hoeveel studenten worden

toegelaten tot de opleiding arts en tandarts. Ik doe dit dus niet langer enkel op basis van het federale advies dat Vlaanderen al twintig jaar als enige opvolgt.

Ik beperk via een numerus clausus of fixus het aandeel buitenlandse studenten voor de opleidingen Diergeneeskunde en Geneeskunde. Ik volg hiermee buitenlandse voorbeelden.

Ik behoud de leerladder in de zorg zoals die nu bestaat, met een volwaardig eigen profiel en takenpakket voor opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs (HBO5)-opgemaakt met vertegenwoordigers van HBO5-verpleegkundigen en de sector. Ik vraag een gemengde commissie (onderwijs en welzijn op Vlaams niveau en volksgezondheid op federaal niveau) om dit profiel vorm te geven. Ik bepleit samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de verankering in de federale wet op de gezondheidsberoepen van dit eigen profiel. Ik maak de onderwijsinspectie terug verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de HBO5-opleiding verpleegkunde.

Ik voorzie een forfaitaire onkostenvergoeding, gefinancierd door de betrokken werkgevers, voor laatstejaars bachelor in de verpleegkunde (vierde jaar)

Ik maak samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en mijn collega bevoegd voor Werk en Sociale Economie prioritair werk van een gedetailleerd en betrouwbaar kadaster van knelpuntberoepen binnen de gezondheidszorgberoepen. Ik stem het opleidingsaanbod hier op af. Daarnaast voeren we een geïntegreerde aanpak om de instroom binnen de zorgsector te vergroten en het retentiebeleid te verbeteren.

6. Beleidsveld 1 Kleuter en leerplichtonderwijs

6.1. Inhoudelijk structurelement 1.1 Kleuter en leerplichtonderwijs

OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen

Het Nederlands is en blijft de onderwijstaal en dus is een goede kennis van het Nederlands essentieel en een cruciale voorwaarde om tot leren te komen. Nederlands is de sleutel voor sterke onderwijsprestaties, voor een volwaardige integratie, maar ook om tot een goede communicatie in de klas te komen. Daarom maak ik werk van een Taalturbo Nederlands. De kennis van het Nederlands begint bij de start van de schoolloopbaan. Het kleuteronderwijs moet de poort naar een voldoende kennis van het Nederlands zijn en er voor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen met gelijke kansen aan hun schoolloopbaan beginnen. De verlaging van de aanvang van de leerplicht grijp ik aan om alle kinderen die thuis onvoldoende Nederlands gebruiken, Nederlands aan te leren zodat ze in het lager onderwijs met een minimale taalachterstand en met maximale kansen kunnen starten. Dit draagt ook bij tot een betere relatie tussen de leraar en de leerling en dus tot het pedagogisch comfort. In de kleuterschool zijn kinderen ook het meest vatbaar voor taalverwerving.

Van alle vijf-zesjarigen wordt een uniforme net- en koepeloverschrijdende **gestandaardiseerde taalscreening** afgenomen. Ik zal de bestaande toolkit omvormen tot één instrument voor taalscreening Nederlands. Ook leerlingen die later instromen in het Nederlandstalig onderwijs, moeten eenzelfde uniforme net- en koepeloverschrijdende gestandaardiseerde taalscreening Nederlands afleggen.

Op basis van de resultaten van de taalscreening moeten leerlingen die het Nederlands onvoldoende beheersen **een actief taalintegratietraject Nederlands** volgen. Dat omvat in beginsel een taalbadklas of een volwaardig alternatief dat tot dezelfde resultaten leidt. Het taalintegratietraject kan ook netoverschrijdend georganiseerd worden. Ik zal bij uitstek in de Vlaamse Rand inzetten op dergelijke **taalintegratietrajecten**. Ik zal anderstalige ouders aanmoedigen om te kiezen voor lokaal, Nederlandstalig onderwijs voor hun kinderen. Ik zal de maatregelen op het vlak van taal- en integratietrajecten Nederlands die bestaan in het basisonderwijs ook in het secundair onderwijs invoeren.

Lokale partners en het middenveld organiseren **zomerscholen** Nederlands die tot doel hebben om de achteruitgang van de kennis van het Nederlands bij de leerlingen tijdens de zomervakantie tegen te gaan. Ik bekijk hoe ik deze zomerscholen kan faciliteren.

Omdat een snelle taalverwerving voor anderstalige nieuwkomers belangrijk is, behoud ik de **OKAN-werking**.

Het is niet voldoende om het Nederlands alleen te kennen als 'gebruikstaal'. Ook **grammatica, zinsontleding en begrijpend lezen** zijn belangrijk en daarom vraag ik om dit op te nemen in de eindtermen van zowel het basis- als het secundair onderwijs.

Talenkennis is een echte rijkdom voor de Vlaming. Ik zet daarom in op zowel het versterken van het taalonderwijs Nederlands als op taalsensibilisering, taalinitiatie en het facultatief aanbieden van **Frans, Engels en Duits**.

OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren

Ik rol de vernieuwing van de eindtermen verder uit. Ik zet hierbij in op het belang van **kennisverwerving** naast aandacht voor vaardigheden en attitudes. Ik waak erover dat de eindtermen letterlijk worden overgenomen in de leerplannen en ook gekoppeld worden aan de bestaande leergebieden en vakken. De Vlaamse Regering stelt **ontwikkelcommissies** voor de eindtermen van basisonderwijs samen. Ik richt een stuurgroep op die het kader bewaakt waarin alle ontwikkelcommissies werken.

Ik besteed bij de uitrol van de nieuwe eindtermen ook bijzondere aandacht aan het **samenspel tussen de beroepskwalificaties en eindtermen** zodat leerlingen uit bso, en desgevallend tso, goed voorbereid op de arbeidsmarkt komen, met een goed evenwicht tussen de basis- en beroepsvorming.

De **eindtermen basisonderwijs** herschrijf ik ambitieus met een bijzondere aandacht voor Nederlands, Frans, wiskunde, wetenschappen en techniek. [Na een eerste evaluatie van basisgeletterdheid in het secundair onderwijs, ISE 4.3] voer ik de basisgeletterdheid ook in het basisonderwijs in op de leeftijd van tien jaar en dit minstens voor Nederlands en wiskunde.

Ik maak de combinatie van onderwijs en een topsporttraject meer haalbaar en zet daarom in op digitale ondersteuning en digitale leervormen, in het bijzonder in de **topsportscholen**.

OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven

De resultaten [van de proeven, ISE 4.3] koppel ik **op leerling- en schoolniveau** terug aan de scholen en stel ik op individueel niveau, maar geanonimiseerd ter beschikking aan de overheid, de onderwijsinspectie, de onderwijsverstrekkers en onderzoekers. Ook voor de toelatingsproeven en andere proeven koppel ik op deze manier terug naar de secundaire scholen. Het is absoluut niet mijn bedoeling om een rangschikking van scholen op te stellen, wel om de leerwinst te vergroten.

OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken

In het Gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs dat wordt ingericht door de provincies zorg ik voor de **levensbeschouwelijke neutraliteit** in voor leraren en leerlingen. Voor het vrij gesubsidieerd onderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs dat wordt ingericht door de steden en de gemeenten geldt de autonomie.

Ik evalueer, versterk en breid het bestaande **protocol tussen de Staatsveiligheid en het beleidsdomein Onderwijs en Vorming** uit. Daarbij heb ik bijzondere aandacht voor gegevensdeling en informatieverstrekking, onder meer in de context van radicalisering, de veiligheid van de staat en de eventuele problematische of buitenlandse financiering van nieuwe scholen die een erkenningsaanvraag indienen.

OD 1.5 Onderwijsmiddelen inzetten waarvoor ze bedoeld zijn

De **onderwijsmiddelen moeten prioritair ingezet worden waarvoor ze bedoeld zijn**, met name in de school en in de klas. Ik zal daarom via een nulmeting duidelijk in beeld laten brengen hoeveel mensen en middelen van de scholen naar tussenstructuren, de koepels, onderwijsnetten, schoolbesturen of andere externen vloeien. Op basis van deze nulmeting zal ik ter zake maatregelen nemen. Wanneer scholen extra diensten inkopen, beschikken ze over de vrijheid binnen de geldende regelgeving om dat te doen bij wie ze willen.

Ik laat de aanwending van **werkingsmiddelen** die zijn toegekend op basis van de **socio-economische status (SES)** van de leerlingen steekproefsgewijs controleren. Deze SES-werkingsmiddelen dienen gebruikt te worden waarvoor ze bedoeld zijn, zodat kinderen met een moeilijke thuissituatie gericht ondersteund worden en hun kans op ongekwalificeerde uitstroom kleiner wordt. Scholen dienen ze in te zetten voor onder andere taalbadklassen Nederlands, leer materiaal Nederlands tweede taal en huiswerkbegeleiding. Indien de middelen niet doelmatig worden aangewend, zal ik deze middelen duidelijker oormerken.

De personeelsomkadering van het secundair onderwijs moet maximaal transparant en doelgericht worden ingezet. Er wordt gestreefd naar een maximaal transparant, doelgericht en eenvoudiger omkaderingssysteem. Net als de werkingsmiddelen moeten ze aangewend worden in functie van **de leerling en de leraar, en dit in de klas en de school**. Ook zorg ik ervoor dat extra middelen, inclusief de middelen voor gelijke onderwijskansen (GOK), enkel aangewend worden voor de leerlingen die deze middelen genereren en voor de vooropgestelde doelstellingen. Ze kunnen niet gebruikt worden om overkoepelende structuren op te zetten. Elke afwijking van deze beginselen dient te worden gemotiveerd. Ik vraag mijn administratie om een steekproefsgewijze controle uit te voeren.

We zien erop toe dat schoolbesturen hun werkingsbudget en omkadering nauwer laten aansluiten bij de administratieve eenheden en de leerlingen die de middelen genereren. We zien erop toe dat schoolbesturen hun werkingsbudget en omkadering nauwer laten aansluiten bij de administratieve eenheden en de leerlingen die de middelen genereren. We brengen duidelijk in beeld hoeveel mensen en middelen van de scholen naar de koepels,

netten en inrichtende machten of andere externen vloeien (= nulmeting). We nemen ter zake maatregelen.

OD 1.6 Scholen als pedagogische eenheid versterken

Ik bestendig de huidige samenwerking van scholen in eventuele net- en koepeloverstijgende **scholengemeenschappen**. Elke school heeft een eigen pedagogisch project en een eigen cultuur. Samen vormen ze het rijke landschap aan Vlaamse scholen. Ouders, leerlingen en personeel kiezen voor een school omwille van die eigenheid. Daarom is het belangrijk het personeel en lerarenteam nauwer en voorafgaand te betrekken bij de beslissing om scholen te fuseren.

Bij een eventuele overdracht van een school van het officieel onderwijs naar een andere schoolbestuur, wordt in eerste instantie een overdracht binnen het officieel onderwijs onderzocht.

Ik bekijk de te beperkte financiering van de **internaten**, de internaten voor buitengewoon onderwijs en de opvangcentra in het Gemeenschapsonderwijs en werk de bestaande verschillen tussen de internaten weg. Ik heb daarbij aandacht voor de rol van de internaatsbeheerder.

Ik bespreek samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de rol in het onderwijslandschap van de internaten Medisch Pedagogisch Instituut van het Gemeenschapsonderwijs (MPIGO) en de internaten met permanente openstelling (IPO), dit gelet op het feit dat deze internaten van onderwijs meer en meer geplaatste jongeren opvangen

OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken

Vanaf 1 september 2020 verlaagt **de aanvang van de leerplicht** van zes naar vijf jaar. Dit betekent dat alle kinderen voorafgaand aan het lager onderwijs minimaal één jaar kleuteronderwijs zullen volgen, hetzij via onderwijs in een erkende school, hetzij via huisonderwijs. Ik vul dit nieuw jaar leerplichtonderwijs in op een manier die zo weinig mogelijk belasting voor scholen en ouders creëert, maar maximaal effect heeft op de onderwijskansen van elk kind. Ik grijp de verlaging van de leerplichtleeftijd aan om ervoor te zorgen dat kinderen die thuis onvoldoende Nederlands gebruiken, reeds in de kleuterschool Nederlands leren en zo het lager onderwijs zonder taalachterstand kunnen starten. Zo worden deze 5-jarigen ondergedompeld in de Nederlandse taal

Omdat het belangrijk is te investeren in kinderen vanaf een jonge leeftijd, zet ik verder in op het **verhogen van de kleuterparticipatie**. Vlaanderen is wereldtop op het vlak van het aantal kleuters dat naar school gaat. Het is mijn ambitie dat álle kleuters vanaf de leeftijd van 3 jaar ingeschreven worden in een school en daarbij voldoende aanwezig zijn. In het groeppakket zorgen de participatietoelagen voor een financiële stimulans om in te

schrijven in het kleuteronderwijs en ook effectief aanwezig te zijn. Daarnaast werk ik nauw samen met de lokale besturen bij het opzetten van acties naar die groepen van kleuters die vandaag niet of niet voldoende aanwezig zijn in de klas.

Om meer handen in de klas te krijgen, verhoog ik zowel de **werkingsmiddelen als de omkadering** voor de basisscholen. Daardoor wordt het aantal leerlingen per leraar kleiner. Mensen en middelen zijn vooral bedoeld voor onze kinderen en scholen, eerder dan voor overkoepelende structuren. Dankzij meer ondersteuning kom ik tegemoet ik aan de toegenomen zorgnood in de klas. Ook voorzie ik extra kinderverzorg(st)ers in het kleuteronderwijs. Voor de directies in het basisonderwijs voorzie ik in extra administratieve, pedagogische en beleidsondersteuning en dit op basis van het aantal personeelsleden in de school.

Om de kwaliteit ook in het kleuteronderwijs te verhogen, neem ik maatregelen om de beschikbare lestijd maximaal te vrijwaren. Zo moet het aandeel zindelijke kleuters stijgen zodat kleuteronderwijzers minder zwaar belast worden.

OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken

Ik rol de **modernisering van het secundair onderwijs** jaar per jaar verder uit en dit met het oog op transparantie en excellentie. Ik zorg ervoor dat de opleidingen inhoudelijk actueel zijn en inspelen op de realiteit van morgen, ook wat de digitale en transversale competenties betreft. Alle opleidingen secundair onderwijs dienen specifiek genoeg voor de betrokken studierichting aan te sluiten op ofwel de noden van de arbeidsmarkt, ofwel op de startkwalificaties van het hoger onderwijs of op beide.

Er kan geen sprake zijn van een brede eerste graad. Er geldt een **getrapte studiekeuze** waarbij de inhoudelijk onderscheiden basisopties en pakketten, waarvan men er één kiest na het eerste jaar in de A-stroom, steeds richtinggevend zijn voor de verdere studiekeuzemogelijkheden in de volgende jaren en graden. Ook na het eerste jaar geeft de klassenraad aan elke leerling een oriënterend advies over de logische verdere studiekeuzes en die bij uitzondering keuzes beperkt. Op basis van **één eenvoudige en uniforme tabel** voor heel Vlaanderen krijgen ouders en leerlingen zicht op het volledige leertraject van het eerste tot het laatste jaar. Deze tabel omvat enerzijds de door de overheid ontwikkelde matrix met de studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen (aso, bso, kso, tso) en anderzijds voor de eerste graad de basisopties en pakketten. Ik zorg ervoor dat alle scholen in Vlaanderen de officiële benamingen voor hun studierichtingen, basisopties en pakketten hanteren. Ouders en leerlingen hebben immers recht op transparante en vooral correcte informatie over de inhoud en de finaliteit van de basisoptie en de studierichting die ze kiezen. Om bovenstaande principes ook in de praktijk gerealiseerd te zien, treed ik desnoods regelgevend op.

Indien vakken worden geclusterd, dient het in alle communicatie met ouders, leraren en leerlingen duidelijk te zijn welke **vakken** daarvan onderdeel uitmaken. Er wordt overal een minimaal aantal lessen Nederlands en wiskunde bepaald.

Ik zet, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, verder in op het **duaal leren** als volwaardige leerweg. Ik stimuleer daarbij zowel het onderwijsveld als de bedrijven om elkaar hierin maximaal tegemoet te komen en dit vanuit een wederzijds belang. Ik breid het duale aanbod in het secundair onderwijs versneld uit naar meer richtingen met een dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarkt) en doorstroomfinaliteit tso. Daarnaast laat ik onderzoeken of ik duaal leren kan invoeren in aso-richtingen.

Het is mijn ambitie om in te zetten op een meer **transparant en betrouwbaar evaluatiebeleid**. Het door scholen gehanteerde evaluatiesysteem moet duidelijk en betrouwbaar zijn voor ouders en leerlingen, met minimale planlast voor leraren, waardoor juridische interpretaties worden vermeden. Ik geef vertrouwen aan de klassenraden, die met kennis van zaken leerlingen oriënteren op basis van formele evaluaties. Herexamens zijn voor een klassenraad een goed instrument om bepaalde leerlingen de kans te geven om alsnog over te gaan naar het volgende jaar of om een bepaalde studierichting, basisoptie of pakket te volgen.

In het aso en tso (doorstroomfinaliteit) voorzie ik optioneel en in overleg met de hogescholen en universiteiten een schakeljaar als voorbereiding op het hoger onderwijs. Deze opleidingen worden georganiseerd op het niveau van het secundair onderwijs. Ik bouw de naamloze leerjaren uit tot sterke schakels voor jongeren die vanuit bso en tso (dubbele finaliteit) de overstap naar een graduaats- of bacheloropleiding willen maken.

Ik bied de mogelijkheid aan het Gemeenschapsonderwijs om in de derde graad van het secundair onderwijs over te schakelen van twee uur **levensbeschouwing** naar één uur levensbeschouwing en één uur interlevensbeschouwelijke dialoog, waarbinnen eveneens (vakoverschrijdende) eindtermen die passen binnen burgerschap worden gerealiseerd. Ik ga ook de dialoog aan met alle betrokkenen om aan leerlingen die kiezen voor een vrijstelling voor het volgen van een levensbeschouwelijk vak een zinvolle invulling aan te bieden.

OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

Via gerichte maatregelen werk ik het nijpende lerarentekort weg. Zo maak ik het beroep van leraar weer aantrekkelijk en verminder ik de uitstroom uit het lerarenberoep. Ik stel hiertoe een Vlaamse onderwijsambassadeur aan die als gezicht van de onderwijssector de vele uitdagingen aangaat en mee naar oplossingen zoekt. Om het lerarentekort verder weg te werken en er voor te zorgen dat leraren maximaal in de klas staan, reactiveer ik de Vlaamse re-affectatiecommissie. Voor vakken waar de tekorten het grootst zijn, trek ik zij-instromers aan. Om specifieke profielen aan te trekken zoek ik creatief naar

samenwerking met andere sectoren, zet ik in op outplacement richting onderwijs en stimuleer ik LIO-banen (leraren in opleiding), onder meer door ze beter bekend te maken. Daarnaast voer ik een actief beleid om eventuele drempels voor nieuwe zij-instromers versneld weg te werken. Zo maak ik werk van een gefaseerde aanpak voor de erkenning van de anciënniteit van nieuwe zij-instromers voor knelpuntvakken.

Ik voer duaal lesgeven in. Leraren en docenten worden zo gestimuleerd om tegelijkertijd les te geven en te werken in een bedrijf. Dit leidt tot een grotere interactie tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Eventuele drempels voor duaal lesgeven werk ik actief en versneld weg. Ik breid de mogelijkheden voor scholen uit om voordrachtgevers in te kunnen schakelen voor bepaalde opleidingsonderdelen.

Het lerarenkorps moet een betere weerspiegeling van de maatschappij worden. Daarom streef ik naar een meer divers lerarenkorps, op het vlak van zowel geslacht als achtergrond, zonder daarbij de vereisten aan te passen. Ik zet hier voor alle doelgroepen in op de werving van potentiële studenten en op het aantrekken van sterke profielen.

Ik maak het lerarenberoep opnieuw aantrekkelijk door te focussen op de kernopdracht van leraren: lesgeven in de brede zin van het woord. Dat is wat leraren willen doen en waar ze echt goed in zijn. Uit de resultaten van het tijdsbestedingsonderzoek blijkt dat 30 tot 40 procent van de werktijd gaat naar administratie, organisatie, beleidstaken en professioneel overleg. Lesgeven en instructie moeten opnieuw de voornaamste tijdsbesteding van leraren zijn. De data uit het tijdsbestedingsonderzoek dienen als basis en uitgangspunt om maatregelen te nemen.

Ik onderzoek of we voor de lerarenopleiding een bindende toelatingsproef kunnen maken.

Ik sluit een pact met de stakeholders om de lerarenloopbaan weer aantrekkelijker te maken, de status van het lerarenambt te versterken en de uitstroom tegen te gaan. Dit pact zal in het bijzonder aandacht hebben voor de werving van leraren, de aanvangsbegeleiding, de taakbelasting en werkzekerheid van startende leraren, [de professionalisering in het algemeen en de opleiding van directies, ISE 4.3]. Daarnaast onderzoek ik of we maatregelen kunnen nemen die sneller leiden tot een duurzame aanstelling voor beginnende leraren.

Ik pas de evaluatieprocedure van leraren en directies aan op basis van de conclusies van de recente doorlichting en de aanbevelingen van onder andere het Rekenhof. Niet functionerende personeelsleden moeten we kunnen laten gaan. Personeelsleden die ambitieus onderwijs ondanks begeleiding niet kunnen waarmaken, worden geheroriënteerd naar een andere job.

In geval van een positieve evaluatie breid ik de lerarenplatforms in het secundair onderwijs uit. Daarnaast organiseer ik de lerarenplatforms voortaan netoverschrijdend.

Mijn beleid zet maximaal in op leraren die over de vereiste bekwaamheidsbewijzen beschikken voor het vak dat ze geven. Zo verzeker ik dat leraren de inhoud van hun vak zeer goed beheersen. Ik stimuleer stabielere loopbanen voor leraren door de mogelijkheid te creëren om dienstanciënniteit over vakken heen op te bouwen voor die vakken waarvoor men over een vereist bekwaamheidsbewijs beschikt.

OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichter bij de onderwijspraktijk brengen

Samen met alle onderwijspartners faciliteer ik de ontwikkeling van een competentieprofiel voor schoolleiders. Op basis van dit profiel worden mogelijke selectiecriteria en een [professionaliserings-, ISE 4.3] en evaluatiebeleid voor schoolleiders uitgetekend. [Dit competentieprofiel vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van een opleiding voor schoolleiderschap, ISE 4.3].

OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan

Het verminderen van planlast is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid, koepels, netten en directies. Daarom vraag ik ook een sterk engagement van de onderwijsverstrekkers om deze planlast te verminderen en dienen directies, in overleg met het schoolteam, binnen de school maatregelen te nemen om dit te verlagen.

Ik activeer het meldpunt voor planlast en irriterende regeldruk: 'Kafka in het onderwijs'. Signalen van planlast die vanuit andere beleidsdomeinen of niet vanuit de overheid afkomstig zijn, geeft dit meldpunt aan hen door. Het meldpunt geeft aan de verantwoordelijken voor de planlast de opdracht deze te beperken.

In dialoog met scholen en ouders ga ik na hoe de voortschrijdende juridisering van het onderwijs, waarbij beslissingen van klassenraden en schoolbesturen almaar vaker worden aangevochten en worden voorgelegd aan de rechter, op een concrete manier kan worden teruggedrongen. De vrees voor juridische procedures leidt in de praktijk al te vaak tot een overdreven verantwoordingsdrang bij de evaluatie van leerlingen. Op die manier wordt de planlast voor scholen verhoogd. Om de juridisering tegen te gaan en om beroepsprocedures te vermijden, [evalueer, ISE 4.3] en herbekijk ik het decreet participatie en leerlingenrechten.

Om de planlast te verminderen zet ik in op digitalisering. Verdere digitalisering zal leraren helpen zich te kunnen focussen op hun kerntaken. Ik ga ervan uit dat leraren en directies zelf het best weten hoe ze dag in dag uit het ebst mogelijke onderwijs kunnen geven, uiteraard binnen het kader van de door de overheid vastgelegde eindtermen. Ik stimuleer ook de digitalisering van verslagen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Daardoor zullen alleen de gegevens die noodzakelijk zijn om de leerling maximale onderwijskansen te geven slechts eenmaal worden opgevraagd bij de betrokkenen. Vervolgens worden deze gegevens toegankelijk gemaakt voor wie dat nodig heeft. Ik bouw hiervoor verder op het leerlingenpaspoort.

OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren

Ik schaf het M-decreet af en voer een begeleidingsdecreet voor kinderen met zorgnoden in.

Ik vertrek daarbij van een pragmatische en realistische invulling van de doelstellingen: gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is. Kinderen met een beperking proberen we met extra ondersteuning in het gewoon onderwijs les te laten volgen, maar in de praktijk is dat niet voor iedereen mogelijk. Het buitengewoon onderwijs blijft, gezien zijn grote deskundigheid, voor vele leerlingen met specifieke noden het meest geschikt om hen de best mogelijke omkadering te bieden. Ik blijf het daarom een volwaardige plaats geven in het onderwijsaanbod en versterk de kwaliteit ervan.

Scholen kunnen beslissen om kinderen, die omwille van zware zorgen het gemeenschappelijk curriculum niet kunnen volgen, niet op te nemen tenzij school en ouders in onderling overleg akkoord gaan over een aangepast traject. In geval van discussie ligt de beslissing, na overleg met de ouders, finaal bij de leraren en schooldirecties op basis van objectieve diagnostiek. Indien een school beslist om een leerling te weigeren, moet men hiervoor de disproportionaliteit van de te treffen maatregelen kunnen aantonen.

De basiszorg gericht op het creëren van leerwinst op school, wordt verder uitgewerkt. We zoeken onder andere inspiratie bij buitenlandse modellen en voorbeelden zoals de Response-to-Instruction (RTI). In dit model wordt in functie van de zorgnood van de leerling en via steeds toenemende intensiteit van remediëring ertoe gepoogd zoveel mogelijk leerlingen te laten aansluiten bij de algemene leerdoelen. Dit wordt gerealiseerd via een systeem van permanente screening, interventie en monitoring die wordt uitgevoerd in de klas of taakklas. Hierbij wordt nagegaan of de draagkracht van schoolteams niet wordt overschreden en de betrokken leerlingen voldoende leerwinst genereren.

Op basis van de decretale evaluatie van het ondersteuningsmodel bereid ik een definitief model voor ondersteuning voor dat een onderdeel uitmaakt van het begeleidingsdecreet. Ik neem hiervoor de nodig voorbereidingstijd en zet daarom de huidige werkwijze van het ondersteuningsmodel één schooljaar (2020-2021) verder.

Ik zet de mensen en middelen die voorzien worden voor de ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften snel en efficiënt in op een wijze die maximaal zichtbaar en voelbaar is voor de leerling en leraar in de klas. De tijd die besteed wordt aan al dan niet handelingsgerichte verslagen, formulieren en vergaderingen beperk ik tot het minimum.

Ik heb oog voor zeer makkelijk lerenden, hoogbegaafden en uitzonderlijk hoogbegaafden in mijn onderwijsbeleid. Het onderwijs moet voor hen voldoende uitdagend zijn. Leraren leren deze kinderen zo vroeg mogelijk herkennen en signaleren. Leraren moeten ook voor

deze leerlingen een beroep kunnen doen op ondersteuning. De leerlingen zelf moeten gebruik kunnen maken van hulpmiddelen om het lesaanbod op hun specifieke behoeften te kunnen afstemmen. Ik pas hiertoe de regelgeving aan.

[Bij de evaluatie van de uitrol van het nieuwe inschrijvingsdecreet bekijk ik ook de vraag of een leerling terecht kan in een school met de gepaste expertise., ISE 4.3] We voorzien een pragmatische oplossing voor de leerlingen die nood hebben aan buitengewoon onderwijs en niet onmiddellijk een plaats vinden.

OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren

Ik vraag daarnaast scholen om zelf actief aan kostenbeheersing te doen door aan het begin van het jaar een kostenraming mee te geven, te voorzien in gespreide betalingen en in dialoog te treden met ouders met betalingsmoeilijkheden.

OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen

Ik wil de maximale vrijheid voor ouders om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen blijven garanderen en schaf daarom ook de dubbele contingentering in het basisonderwijs af. Ik trek de principes zoals die voor het secundair onderwijs in het inschrijvingsdecreet zijn uitgewerkt, door naar het basisonderwijs. Dit sluit niet uit dat men ook in het basisonderwijs op vrijwillige basis voorrang kan verlenen voor maximum 20% aan een ondervertegenwoordigde groep (bijvoorbeeld School in Zicht, eigen inwoners, ...). Vrije keuze in het secundair onderwijs wil zeggen dat in een eerste toewijzingsronde de keuze van de ouders het criterium is. Voor wie in de eerste ronde geen school naar keuze heeft gekregen, geldt in een tweede ronde het criterium volgorde van inschrijving. De derde toewijzingsronde is gebaseerd op vrije inschrijving. Voor het basisonderwijs blijft 'afstand tot de school' gelden als criterium.

Ik stap af van het verplicht digitaal aanmelden van zodra de capaciteit het toelaat.

Ik onderzoek of er in de Vlaamse Rand een voorrangsregel kan worden ingevoerd ten voordele van de leerlingen uit de Vlaamse Gemeenschap. Ik wil immers vermijden dat Vlaamse leerlingen geen plaats in de school van hun keuze krijgen omdat die wordt ingenomen door leerlingen uit het Waals Gewest. Onderwijs is een van de domeinen waarbij het Vlaams Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest communicerende vaten zijn. De laatste jaren merken we een forse toename aan Brusselse kinderen die schoollopen in het Vlaams Gewest en in het bijzonder in de Vlaamse Rand. Het is dan ook mijn ambitie om een effectieve dialoog te creëren om samen te komen tot een haalbare en doeltreffende aanpak.

Ik houd in Brussel vast aan een systeem met een voorrangsregel van minstens 65% Nederlandstaligen. Dat garandeert een kritische massa leerlingen van bewezen Nederlandskundige ouders in het Nederlandstalig onderwijs en stimuleert de

verantwoordelijkheid van elke onderwijsactor. Ik houd daarnaast vast aan de voorrang ten behoeve van 15% leerlingen die negen jaar Nederlandstalig basisonderwijs doorliepen.

7. Beleidsveld 2 Hoger onderwijs

7.1. Inhoudelijk structurelement 2.1 Hoger onderwijs

OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dichter bij de onderwijspraktijk brengen

In de lerarenopleiding, [nascholing en begeleiding van leraren, ISE 4.3] versterk ik de aandacht voor de vak kennis en vakdidactiek, de kennis van het Nederlands, omgaan met kinderen met gedrags- en leerproblemen, omgaan met hoogbegaafdheid, omgaan met diversiteit in de klas en het opstellen van valide proeven.

In de opleidingen voor kinderverzorgsters en de lerarenopleiding versterk ik de aandacht voor taalverwerving en de taalrijksdom van het Nederlands.

OD 5.1 Kwaliteitszorg en transparante communicatie in het hoger onderwijs versterken

De educatieve opleidingen zijn belangrijk voor het onderwijs. Ik monitor daarom de kwaliteit ervan en remedieer waar nodig. Om die reden beoordeelt de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) al deze educatieve opleidingen deze legislatuur, waarbij ze de ambitieuzere leerresultaten van de lerarenopleiding in rekening brengt.

Ik evalueer na het aflopen van de cyclus het decreet dat het kwaliteitszorgstelsel in het hoger onderwijs wijzigde.

Ik vraag de regeringscommissarissen om de communicatie die de instellingen over hun studieaanbod voeren te screenen. Indien zij misleidende communicatie vaststellen, verbied ik de gevoerde communicatie. Bij herhaling leg ik een financiële sanctie op.

OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen

Ik laat toe dat het aandeel anderstalige bacheloropleidingen wordt opgetrokken tot maximaal 9 %. Ik zie strikt toe dat deze beperking wordt gevolgd en dat er geen zogenaamde 'spookopleidingen' ontstaan waarmee onvolwaardige Nederlandstalige equivalenten worden aangeboden.

Ik verwacht dat academisch personeel belast met een onderwijsopdracht, binnen vooropgestelde termijnen, de Nederlandse taal beheerst op het vereiste Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK)-niveau. Ik vraag universiteiten en hogescholen hun onderwijsopdracht niet te verlengen indien dit niet het geval zou zijn. De regeringscommissarissen treden desgevallend op.

OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering

Ik versterk de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs door een goede oriëntering en een snelle heroriëntering. Op die manier vermijden we ontgoochelingen en verhogen we de slaagkansen van studenten. De oriëntering versterken we door de resultaten van het secundair onderwijs, het advies van de klassenraad, [de resultaten van de exploratie-tool Columbus en de resultaten van de verplichte maar niet bindende toelatingsproeven, [ISE 4.3] mee te nemen. Studenten heroriënteren we sneller als ze niet slagen na een eerste evaluatieperiode. [Ik veralgemeen de aanpak van de niet-bindende toelatingsproeven voor heel het hoger onderwijs. In overleg met de instellingen bekijk ik voor welke opleidingen het aangewezen is om de toelatingsproeven bindend te maken., ISE 4.3]

Ik stuur het [leerkrediet en in het bijzonder de inputfinanciering] gefaseerd bij ter ondersteuning van een optimale studie-efficiëntie. Ik pas parameters in het financieringssysteem aan om instellingen aan te zetten studenten snel en gepast te heroriënteren.

Ik zorg er voor dat generatiestudenten (niet-werkstudenten) voortaan enkel geldig kunnen inschrijven als ze minstens 50 studiepunten opnemen. Generatiestudenten moeten voortaan minstens de helft van de opgenomen studiepunten verwerven om opnieuw te kunnen inschrijven voor dezelfde opleiding, tenzij er sprake is van overmacht. Ze kunnen het jaar alsnog overdoen in dezelfde opleiding als bindende voorwaarden gelden inzake de evolutie van de studieresultaten.

Ik vraag de hogeronderwijsinstellingen om meer stringente modeltrajecten op basis van volgtijdelijkheid te bepalen en hierover transparant te communiceren. De instelling gaat in gesprek met studenten die willen afwijken van het modeltraject in functie van het behalen van een optimaal studierendement. Ze maken hiervoor onder meer gebruik van de resultaten van de verplichte, niet bindende toelatingsproeven.

Ik laat studenten niet langer starten in hun masteropleiding indien zij hun bacheloropleiding niet hebben afgewerkt. Indien de instelling oordeelt dat de niet-verworven studiepunten de inhoudelijke volgtijdelijkheid niet belemmeren, kan een student maximaal 30 studiepunten van de bachelor meenemen naar de master. De bachelorproef is hiervan uitgesloten. Dit is evenwel enkel in uitzonderlijke gevallen.

OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

Ik houd de onderwijsbelastingeenheden tegen het licht en verhoog gericht en gefaseerd de financiering van hogeschoolopleidingen.

Ik zorg voor een rationeel georganiseerd en goed gespreid hoger onderwijslandschap. Ik ga hiermee versnippering van personele, onderzoeks- [en infrastructurele, ISE 4.1] middelen en onnodige overlap of meervoud van opleidingen tegen. Ik vraag de universiteiten en hogescholen om richtlijnen op te stellen voor de beoordeling van nieuwe bachelor- en masteropleidingen. Deze, door de Vlaamse Regering goedgekeurde richtlijnen, worden binnen de bestaande financiering ontwikkeld, nemen het rapport Soete als leidraad en stellen de kwaliteitswinst van zowel onderzoek als onderwijs voorop. Ik evalueer de financiering van het hoger onderwijs.

Ik optimaliseer de schakelprogramma's zodat schakelen vanuit een professionele bachelor sneller en effectiever kan. Ik versterk hiermee de samenwerking tussen hogescholen en universiteiten.

Ik trek de participatiegraad in het hoger onderwijs in Limburg op en geef daarom de UHasselt de kans om een aantal specifieke bijkomende studierichtingen op te starten die nauw gelinkt zijn aan het Limburgse bedrijfsleven, bestaande onderzoeksactiviteiten en noden op de arbeidsmarkt (Bachelor Sociale Wetenschappen, Master Materiomics, Master Health Care, Master Verpleeg- en Vroedkunde). Ook in West-Vlaanderen ondersteun ik de universiteiten en hogescholen om masters-na-masters (ma-na-ma) en postgraduataten in te richten die aansluiten op de technologische speerpunten. Het universitaire aanbod kan worden uitgebreid binnen de beschikbare universitaire middelen door de economische opleidingen (toegepaste economische wetenschappen en handelswetenschappen) te vervolledigen. We promoten Brussel verder als Nederlandstalige, internationale kennis- en studentenstad.

Ik breid, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, het duaal leren uit naar opleidingen in het hoger onderwijs. Ik creëer hiertoe het beleidskader en de regelgeving en houd daarbij rekening met de eigenheid van dit onderwijsniveau.

OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren

De Vlaamse Gemeenschap is voor de RIZIV-nummers afhankelijk van de federale regering. Binnen de Vlaamse Regering blijf ik eisen dat er een correcte verdeling van de RIZIV-nummers is tussen de gemeenschappen en dat er een aflossing komt van het in het verleden door de Franse gemeenschap opgebouwde overtal. Ik richt samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn een Vlaamse planningscommissie op om de zorgnoden in Vlaanderen te bepalen. Ik zal op basis van hun advies bepalen hoeveel studenten worden toegelaten tot de opleiding arts en tandarts. Ik doe dit dus niet langer enkel op basis van het federale advies dat Vlaanderen al twintig jaar als enige opvolgt.

Ik beperk via een numerus clausus of fixus het aandeel buitenlandse studenten voor de opleidingen Diergeneeskunde en Geneeskunde. Ik volg hiermee buitenlandse voorbeelden.

Ik behoud de leerladder in de zorg zoals die nu bestaat, met een volwaardig eigen profiel en takenpakket voor opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs (HBO5)-opgemaakt met vertegenwoordigers van HBO5-verpleegkundigen en de sector. Ik vraag een gemengde commissie (onderwijs en welzijn op Vlaams niveau en volksgezondheid op federaal niveau) om dit profiel vorm te geven. Ik bepleit samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn de verankering in de federale wet op de gezondheidsberoepen van dit eigen profiel.

Ik voorzie een forfaitaire onkostenvergoeding, gefinancierd door de betrokken werkgevers, voor laatstejaars bachelor in de verpleegkunde (vierde jaar)

Ik maak samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en mijn collega bevoegd voor Werk en Sociale Economie prioritair werk van een gedetailleerd en betrouwbaar kadaster van knelpuntberoepen binnen de gezondheidszorgberoepen. Ik stem het opleidingsaanbod hier op af. Daarnaast voeren we een geïntegreerde aanpak om de instroom binnen de zorgsector te vergroten en het retentiebeleid te verbeteren.

8. Beleidsveld 3 Deeltijds kunstonderwijs en volwassenenonderwijs

8.1. Inhoudelijk structurelement 3.1 Deeltijds kunstonderwijs

OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken

Het deeltijds kunstonderwijs kent een toenemend succes. Ik laat het decreet deeltijds kunstonderwijs evalueren en, ISE 4.3] stuur het zo nodig bij om tot een rationeel onderwijsaanbod te komen.

8.2. Inhoudelijk structurelement 3.2 Volwassenenonderwijs

OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken

Het **volwassenenonderwijs** moet een aanbod ontwikkelen dat voor een zo breed mogelijk publiek de nodige kennis, vaardigheden en attitudes aanreikt en dit in functie van maatschappelijk functioneren of re-integratie, verdere deelname aan onderwijs, uitoefening van een beroep, versterking van het Nederlands, beheersing van een moderne vreemde taal, verhoging van geletterdheidscompetenties en het behalen van een diploma secundair onderwijs. Daarnaast blijf ik binnen het volwassenenonderwijs gebiedsdekkend inzetten op NT2 dat flexibeler wordt aangeboden, alsook op knelpuntberoepen en levenslang leren. In het volwassenenonderwijs is er een belangrijke rol weggelegd voor de herscholing van werklozen en werknemers op niveau secundair onderwijs. [Ik evalueer daarom het decreet volwassenenonderwijs., 4.3] Ik maak er over dat de opleidingen maximaal modulair en praktijkgericht worden ingericht, en dat waar mogelijk taal- en digitale vaardigheden zijn geïntegreerd.

[Ik stimuleer alle betrokken partners om te werken aan **geletterdheid**., 4.3] Binnen het volwassenenonderwijs richten de centra voor basiseducatie zich specifiek tot laaggeletterden. Ze vervullen niet enkel een rol in het onderwijs. Ze zetten zich ook in voor inburgering en integratie zodat hun cursisten geletterd kunnen functioneren in de samenleving.

Ik breid, samen met mijn collega bevoegd voor Werk, het **duaal leren** uit naar opleidingen in het volwassenenonderwijs. Ik creëer hiertoe het beleidskader en de regelgeving en houd daarbij rekening met de eigenheid van dit onderwijsniveau.

In het kader het **nieuw strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden** bekijk ik in nauwe samenwerking met mijn collega bevoegd voor Justitie en Handhaving welk aanbod in dit plan best voorzien kan worden met het oog op het beperken van recidive en het bevorderen van re-integratie.

9. Beleidsveld 4 Ondersteuning van het onderwijsveld

9.1. Inhoudelijk structurelement 4.1 Onderwijsinfrastructuur

OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

Elk kind moet de garantie krijgen op een kwaliteitsvolle plaats in het onderwijs. Ik voer om die reden maatregelen door om plaatsen bij te creëren. Ik focus bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen in de eerste plaats op het secundair onderwijs omdat de noden daar het hoogst zijn. Ik bouw verder op de bestaande capaciteitsmonitoring.

Het verhogen van de investeringen gaat samen met een aantal andere begeleidende beleidsmaatregelen. Zo zie ik er op toe dat alle capaciteitsprojecten zo snel als mogelijk gerealiseerd worden. Indien aanvragers er niet in slagen om hun dossier binnen een bepaalde termijn af te werken, bekijk ik of dit budget niet beter kan besteed worden aan andere projecten. In overleg met de lokale besturen volg ik de lokale taskforces strikter op om na te gaan of de middelen juist worden ingezet en de projecten op tijd worden gerealiseerd. Ik onderzoek of het voorkeepsrecht ten bate van schoolbesturen in capaciteitsgebieden mogelijk kan worden gemaakt.

Ik blijf alert voor de algemene infrastructuurnoden en een voldoende capaciteit voor het kleuter- en leerplichtonderwijs in Brussel. Op die manier vinden gezinnen die zich naar de Vlaamse Gemeenschap richten effectief een plaats voor hun kind. Ik ga in overleg met de Franse Gemeenschap om er op toe te zien dat zij een evenredige inspanning doet.

OD 4.3 Investeren in de vervanging van de bestaande schoolinfrastructuur en didactische uitrusting om onderwijskwaliteit te versterken

Ik investeer verder in de renovatie van verouderde schoolgebouwen. Ik voer de bepalingen omtrent infrastructuurmiddelen, zoals vastgelegd in het Decreet op het Onderwijs II van 31 juli 1990, onverkort uit.

Een integraal toegankelijke leefomgeving is de sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft. Ik ga na hoe we beter kunnen garanderen of nieuwe of verbouwde publiek toegankelijke gebouwen ook effectief toegankelijk zijn voor mensen met een handicap of chronische aandoening. Ik neem de nodige maatregelen om deze doelstelling te realiseren.

Ik open de schoolpoort voor innovaties die in onze bedrijven ontwikkeld zijn. Om de reden voer ik de samenwerking tussen scholen, bedrijven en kennisinstellingen op. Zo investeer ik samen met onze bedrijven in de “Klas van de Toekomst”. Digitale innovaties en ict-toepassingen hebben immers een enorm potentieel om het leren in de klas te versterken en leren op maat mogelijk te maken. Ik ijver voor een fiscaal gunstig kader om dergelijke investeringen vanuit bedrijven te stimuleren.

Ik bouw de opleidingsinfrastructuur verder uit volgens het model van open campussen (bijvoorbeeld de T2 campus in Genk). De benutting van deze infrastructuur optimaliseer ik door ze open te stellen voor verschillende publieke en private opleidings- en onderwijsverstrekkers en ondernemingen. Ik maak hiervoor ook gebruik van de mogelijkheden van het bedrijfsleven wat betreft infrastructuur en expertise.

Ik investeer extra in didactische uitrusting van klassen die gebruikt worden voor technische of op zorgopleidingen in het tso en bso. Het is immers belangrijk dat leerlingen leren werken met de moderne apparatuur die zij op de arbeidsmarkt ook zullen bedienen. Ik werk voor (nijverheids-)technische en beroepsgerichte opleidingen in het secundair onderwijs samen met het bedrijfsleven. Ik onderzoek hoe we de middelen voor investeringen voor onderzoeksinfrastructuur in onderzoek- en kennisinstellingen van het hoger onderwijs kunnen verhogen.

Ik verleng de termijn waarbinnen subsidies voor scholenbouw geheel of gedeeltelijk terugbetaald moeten worden bij het opheffen van de onderwijsbestemming van het gesubsidieerde gebouw van 20 naar 30 jaar.

OD 4.4 Evolueren naar multifunctionele infrastructuur

Ik blijf inzetten op samenwerking tussen scholen met betrekking tot infrastructuur. Ik zorg er voor dat de kennis en expertise omtrent scholenbouw over de netten heen wordt gedeeld.

Ik wil ook dat maximaal gebruik wordt gemaakt van school- en sportaccommodaties door het deeltijds kunstonderwijs, sportverenigingen, jeugdwerk, cultuurverenigingen en lokale besturen. Om die reden zet ik verder in op samenwerking tussen deze verschillende actoren.

Ik stimuleer scholen om speelplaatsen zo te laten inrichten dat ze aanzetten tot bewegen en ze veilig kunnen opengesteld worden voor de buurt en voor jeugdbewegingen, sportclubs en de bredere lokale gemeenschap.

OD 4.5 Alternatieve financiering van schoolinfrastructuur onderzoeken

Ik zet verder in op de volledige uitvoering van alle 182 projecten van het design, build, finance and maintain (DBFM)-programma Scholen van Morgen. De meer kleinschalige projectspecifieke DBFM-overeenkomsten, waarvan de eerste voorbereiding werd aangevat in de vorige legislatuur, zet ik de komende jaren in de markt en laat ik effectief uitvoeren.

Daarnaast bekijk ik de opstart van nieuwe DBFM-programma's die de historisch opgebouwde noden inzake schoolinfrastructuur mee verlichten. De concrete lessen en ervaringen uit het onderzoek 'Evaluatie van Scholen van Morgen' dat AGION recentelijk

doorvoerde, alsook de ervaring opgedaan bij de realisatie van het projectspecifieke DBFM-programma, dienen hier als inspiratiebron.

Ik onderzoek bijkomende maatregelen binnen overeenkomsten voor kleinschalige publiek-private samenwerking (PPS) en maatregelen binnen de gewone wachtlijsten.

In alle toekomstige DBFM-initiatieven streef ik naar een maximale ontzorging van de scholen bij de realisatie van hun schoolbouwproject. Daarbij waak ik erover dat de schoolbesturen voldoende inspraak behouden over de uitwerking van hun schoolbouwproject.

Om de beschikbare spaargelden te mobiliseren, maatschappelijk verantwoorde investeringsalternatieven aan te bieden en de betrokkenheid van burgers op hun beurt te stimuleren, zal ik nagaan in welke mate we een beroep kunnen doen op de particuliere spaarder voor de financiering van nieuwe DBFM-projecten en klimaatinvesteringen.

Voor het Gemeenschapsonderwijs onderzoek ik op welke wijze zij (zoals de andere onderwijsverstrekkers) leningen kunnen afsluiten voor hun infrastructuurwerken.

Huur van een schoolgebouw kan een passende optie zijn in de globale huisvestingsstrategie van de schoolbesturen. Om de scholen voldoende opties te bieden, blijf ik daarom naast de reguliere investeringen en de DBFM-initiatieven inzake scholenbouw, huursubsidies aanbieden.

Momenteel biedt AGION een energielening aan met een rentevoet van 1% voor investeringen in hernieuwbare energie, zoals de plaatsing van zonnepanelen. Deze leningen bied ik voortaan renteloos aan. Daarenboven verruim ik het toepassingsgebied naar investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Dit is ook van toepassing voor de leningsmachtiging die aan het Gemeenschapsonderwijs wordt toegekend. Zo weinig mogelijk energie verbruiken (energie-efficiëntie) en de energie die men verbruikt op een duurzame manier opwekken (hernieuwbare energie) blijf de centrale doelstelling.

OD 4.6 Infrastructuur met aandacht voor klimaat en duurzaamheid bouwen

Ik investeer intensief in de vernieuwing van het onderwijspatrimonium, zowel via de financiering van nieuwbouw en de grondige renovatie van de schoolgebouwen van het Gemeenschapsonderwijs, als via de schoolbouwsubsidies voor de schoolbouwprojecten van het gesubsidieerd onderwijs.

Bij de bouw van nieuwe scholen heb ik maximaal oog voor het klimaat. Tegelijk blijf ik verder investeren in de renovatie van verouderde schoolgebouwen, waarbij ik onder andere met middelen uit het Klimaatfonds, het verstrekken van energieleningen en het

stimuleren van energieprestatiecontracten extra aandacht schenk aan energetische duurzaamheid.

Om de klimaatdoelstellingen te halen, moet de energie-efficiëntie fors verbeteren en moet het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energiemix sterk toenemen. Ik schakel scholen maximaal in de doelstellingen van het Vlaamse energie- en klimaatplan 2021-2030 in en zie erop toe dat de klimaatmaatregelen voor schoolgebouwen, als niet-residentiële gebouwen, worden geïmplementeerd.

Ik onderzoek of bijkomende (rendabele) inspanningen (bovenop de bestaande energieprestatieregelgeving) inzake hernieuwbare energie zoals het plaatsen van zonnepanelen, als subsidievoorwaarde kunnen worden opgelegd in het geval van nieuwbouw of substantiële renovatie.

Het project van de passiefscholen wordt verder gemonitord en uitgebreid met proefprojecten voor de realisatie van klimaatneutrale scholen. Via het proefproject passiefscholen sensibiliseer ik schoolbesturen om extra energiezuinig en duurzaam te bouwen en ga ik na hoe we hierop kunnen verder bouwen voor nog meer energiezuinige en duurzame schoolgebouwen.

AGION ondersteunt de schoolbesturen bij het afsluiten van energieprestatiecontracten met ESCO's (Energy Services Company) en doet daarvoor een beroep op het Vlaams Energiebedrijf (VEB). Ook het Gemeenschapsonderwijs biedt deze ondersteuning ten aanzien van haar GO!-scholengroepen. Uitgangspunt is dat ESCO infrastructurele ingrepen uitvoert, waarbij de terugbetaling van de investeringen gebeurt door middel van besparingen op de energiefactuur. Na afloop van de huidige proefprojecten onderzoek ik of deze bijzondere financieringstechniek verder uitgerold kan worden. Hierbij zorg ik voor een maximale ontzorging van de schoolbesturen, onder meer door het aanbieden van raamovereenkomsten.

Ik zet de ontwikkeling van proefprojecten voor energieprestatiecontracten in schoolgebouwen verder gezet en breid ze uit.

Ik breid de energieleningen voor investeringen in hernieuwbare energie, uit naar klimaatleningen en maak hierdoor ook investeringen die leiden tot energie-efficiëntie mogelijk via zo'n renteloze lening.

OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

Ik ga hiermee versnippering van [personele, onderzoeks-, ISE 2.1] en infrastructurele, middelen [en onnodige overlap of meervoud van opleidingen , ISE 2.1] tegen.

9.2. Inhoudelijk structurelement 4.2 Onderwijsinspectie

OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken

Bij de **erkenning van nieuwe scholen** vraag ik een strikte naleving van de toepassing van de grond- en mensenrechten zoals beschreven in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Een school kan enkel erkend, gesubsidieerd of gefinancierd worden na een goedkeuring door bij ministerieel. Het principe van de automatische of voorlopige erkenning vervalt en dit voor alle onderwijsniveaus.

De externe kwaliteitscontrole door de inspectie is het sluitstuk van het kwaliteitsbeleid. Ik volg de hervorming van het toezicht van nabij op en versterk **de onderwijsinspectie**. Ik vraag aan de inspectie om de scholen door te lichten binnen het daarvoor voorziene decretale kader, gebruik makend van het referentiekader voor onderwijskwaliteit en los van pedagogische assumpties. De resultaten van beschikbare toetsen zijn daarbij vanzelfsprekend een objectief instrument.

Ook geef ik de onderwijsinspectie de opdracht om de komende vijf jaar meer te focussen op individueel en collectief **huisonderwijs**. Ik verstreng de controle op het collectief huisonderwijs, de zogenaamde privé scholen, door de onderwijsinspectie de controles te laten uitvoeren op de leslocaties waar het collectief huisonderwijs plaatsvindt. De onderwijsinspectie dient tevens een beoordeling te maken over de scholen zelf en niet enkel van de individuele leerlingen.

OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan

Ik geef aan de onderwijsinspectie de opdracht om bij de doorlichting de planlast mee te onderzoeken en uitspraken te doen over hoe die kan verminderd worden, waarbij er meer gekeken wordt naar het resultaat en niet naar nodeloze rapporteringsverplichtingen.

OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren

Aan de onderwijsinspectie geef ik de bijkomende opdracht om de ondersteuningsnetwerken en het werk van de ondersteuners door te lichten.

OD 5.5 Opleidingen in de gezondheidszorg verbeteren

Ik maak de onderwijsinspectie terug verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van de HBO5-opleiding verpleegkunde.

9.3. Inhoudelijk structurelement 4.3 Ondersteuning onderwijsinstellingen en onderwijsveld

OD 1.1 De taalkennis en taalvaardigheid Nederlands verhogen

In het secundair onderwijs laat ik een wetenschappelijke evaluatie uitvoeren naar de impact van **Content and Language Integrated Learning (CLIL)** op de leerprestaties van de leerlingen.

OD 1.2 Eindtermen scherp, duidelijk en uitdagend formuleren

Na een eerste evaluatie van basisgeletterdheid in het secundair onderwijs, voer ik de basisgeletterdheid ook in het basisonderwijs in op de leeftijd van tien jaar en dit minstens voor Nederlands en wiskunde., [SE 1.1]

In navolging van Nederland stel ik een **Canon van Vlaanderen** op. Deze werkt met vensters: personen, gebeurtenissen en cultureel erfgoed laten samen het verhaal van de historische en culturele ontwikkeling van Vlaanderen als Europese natie zien. De Canon is bedoeld voor de ondersteuning van het onderwijs. Ik geef een onafhankelijke en pluralistisch samengestelde wetenschappelijke commissie de opdracht de Canon samen te stellen.

Samen met mijn collega bevoegd voor Werk, Economie en Innovatie stel ik een strategisch plan voor de lange termijn op dat tot doel heeft **ondernemerszin, ondernemerschap en de ontwikkeling van ondernemerscompetenties** blijvend te stimuleren. Via performante partnerschappen speel ik in op de behoeften van leraren en docenten. Ik informeer leerlingen in de laatste graad van het secundair onderwijs en studenten in het hoger onderwijs actief over het statuut van student-ondernemer. Daarnaast gebruik ik de mogelijkheid om ondernemers en bedrijfsleiders als voordrachtgevers gastlessen te laten geven in het leerplichtonderwijs voor bepaalde opleidingsonderdelen.

OD 1.3 Kwaliteit opvolgen via gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven

Excellent onderwijs is de belangrijkste hefboom om elk talent te ontwikkelen en om er als samenleving collectief op vooruit te gaan. Ik ben bezorgd over de dalende tendensen van een aantal indicatoren die iets zeggen over de kwaliteit van ons onderwijs. Het Vlaamse onderwijs heeft altijd tot de Europese top behoord en dat moeten we zo houden.

Ik volg de kwaliteit van ons onderwijs op via **gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven** en hou zo de vinger aan de pols. Op die manier breng ik de leerwinst van jongeren in kaart en krijgen we zicht op de scores van elk kind. Deze instrumenten meten zowel de mate dat de leerlingen de eindtermen bereiken, de leerwinst van individuele leerlingen als de leerwinst op schoolniveau. Ik vraag aan een onafhankelijke

instantie om deze kwaliteitsinstrumenten te ontwikkelen, dit met betrokkenheid van de onderwijsverstrekkers. We bekijken dit ook in internationaal verband.

De proeven zijn per definitie net- en koepeloverschrijdend en focussen in eerste instantie op Nederlands (begrijpend lezen, schrijven, grammatica) en wiskunde. Alle scholen nemen de proeven af bij alle leerlingen op twee momenten in het lager onderwijs en aan het einde van de eerste en de derde graad van het secundair onderwijs. Op termijn vervangen deze meetinstrumenten de bestaande proeven.

Aan de hand van de resultaten van de net- en koepeloverschrijdende proeven, dient er bijgestuurd te worden waar nodig. Scholen waarvan de leerlingen significant minder leerwinst genereren op deze gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven, moeten in een vrij te kiezen **begeleidingstraject** stappen met als doel de kwaliteit van hun onderwijs te verhogen.

Ik engageer me dat Vlaanderen blijft deelnemen aan het **internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek**. Op die manier monitoren we de kwaliteit van ons onderwijs permanent, zorgen we ervoor dat alle leerlingen maximale kansen krijgen om hun talenten te ontplooiën en stimuleren we leraren om blijvend ambitieus onderwijs aan te bieden. Zo neemt Vlaanderen deel aan de volgende rond van PIRLS in 2021 en aan het PIAAC-onderzoek dat in 2021-2022 wordt afgenomen. Vlaanderen zal ook deelnemen aan de volgende rondes van PISA in 2021 en 2024. Ook investeer ik in **praktijkgericht onderzoek** met als doel de effectiviteit van de klaspraktijk en de leerwinst bij alle leerlingen te verhogen.

OD 1.4 : Ondersteuning en externe kwaliteitscontrole van scholen versterken

Ik hervorm de pedagogische begeleidingsdiensten zodat ze effectiever en efficiënter hun kerntaken kunnen opnemen, waarbij leraren en directies hun werking effectief als ondersteuning en hulp ervaren bij de dagelijkse klaspraktijk. Ik wijzig daarom de decretale opdrachten van de pedagogische begeleidingsdiensten. Zo dienen de pedagogische begeleidingsdiensten vraaggestuurd te werken in de school en in de klas, dit met respect voor de lokale autonomie van de directie en de praktijkervaring en vragen van de leraren. De **aanwezigheid op de klasvloer** en de mate waarin leraren aangeven dat begeleiding tegemoet komt aan hun noden, wordt een **subsidiëringsvoorwaarde** voor de pedagogische begeleidingsdiensten. Scholen die ondermaats presteren, dienen zich te laten begeleiden.

Ik vraag de pedagogische begeleidingsdiensten om net- en koepeloverstijgend sterker met elkaar en met anderen **samen te werken** zonder hiervoor een nieuwe tussenstructuur uit te bouwen. Zo worden de middelen efficiënter aangewend en wordt de opgebouwde kennis beter gedeeld. Ik voorzie in een permanente evaluatie van de werking van de pedagogische begeleidingsdiensten.

OD 1.7 De kwaliteit van het basisonderwijs versterken

Het is belangrijk dat kinderen reeds vanaf de kleuterklas gestimuleerd worden om interesse te ontwikkelen voor STEM. Ik ondersteun dit door hen zowel binnen- als buitenschools positieve ervaringen met **wetenschap en technologie** aan te bieden (zie verder OD2.2).

OD 1.8 De kwaliteit van de uitstroom van het secundair onderwijs versterken

Het Vlaams partnerschap duaal leren blijft samengesteld uit een paritaire vertegenwoordiging vanuit de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk en kan adviezen verstrekken met betrekking tot het duaal leren. Het secretariaat wordt aangestuurd vanuit het partnerschap, en wordt gezamenlijk opgenomen door het departement Werk en Sociale Economie en het departement Onderwijs en Vorming.

Om het draagvlak voor technologie, innovatie en wetenschap bij de Vlaming te vergroten, werk ik samen met mijn bevoegde collega's over de beleidsdomeinen heen aan een nieuw ambitieus **STEM-actieplan 2020-2030**. We houden rekening met de bekommernissen van jongere en verbinden STEM uitdrukkelijk met het aanpakken van grote maatschappelijke vraagstukken. De uitwerking en uitrol van het actieplan zal beleidsdomeinoverschrijdend gebeuren in goede samenwerking met mijn collega bevoegd voor Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie en mijn collega, bevoegd voor Jeugd en Media. De beleidsdomeinen Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie en Onderwijs en Vorming zullen afstemmen om hun specifieke STEM-budgetten te richten op de doelstellingen van het STEM-actieplan.

Elke leerling krijgt ondersteuning bij het maken van een **studiekeuze**.

OD 1.9 Het levenslang en levensbreed leren versterken

Om de synergiën en samenwerking in het kader van levenslang leren binnen de Vlaamse overheid te versterken, richt ik samen met mijn collega bevoegd voor Werk een **platform levenslang leren** op. Via een gezamenlijke visie worden de noodzakelijke ambities en doelstellingen verder uitgewerkt.

Ik evalueer daarom het decreet volwassenenonderwijs.

Ik stimuleer alle betrokken partners om te werken aan **geletterdheid**.

Naast diploma's kijken we ook naar verworven vaardigheden. Daarom maak ik bewezen competenties maximaal zichtbaar en certificeer ik ze (**EVC**). Ik versterk de werking van het National Academic Recognition Information Center (**NARIC**) in verband met de erkenning van buitenlandse diploma's. Hierdoor zijn nieuwkomers sneller op hun niveau inzetbaar op de arbeidsmarkt.

Ik werk mee aan de automatische gegevensuitwisseling met VDAB, het Agentschap Inburgering en Integratie en lokale besturen met betrekking tot nieuwkomers met een arbeidsperspectief.

[Het deeltijds kunstonderwijs kent een toenemend succes.] Ik laat het decreet deeltijds kunstonderwijs evalueren [en, stuur het zo nodig bij om tot een rationeel onderwijsaanbod te komen, ISE 3.1].

OD 1.10 Een sterke en moderne dienstverlening aan onderwijsinstellingen en lerenden realiseren

De snelle technologische ontwikkelingen bieden heel wat opportuniteiten om de bestaande dienstverlening en processen vanuit de onderwijsadministratie gebruiksvriendelijker en efficiënter te maken. Ik vraag dan ook aan mijn administratie om verder werk te maken van een **'radicaal digitaal'-strategie of 'digital first'-dienstverlening**, waarbij diensten en producten maximaal via digitale kanalen bekend en toegankelijk gemaakt worden. Omdat niet iedereen even vlot overweg kan met deze nieuwe toepassingen, blijven we wel werken via meerdere kanalen.

Ik vraag aan mijn administratie ook om meer **klantgericht, digitaal en data-gedreven** te werken, waarbij de klant- en mensgerichte relatie centraal blijft staan. Mijn administratie versterkt het partnerschap met onderwijsinstellingen en evolueert naar een polyvalente administratieve ondersteuning en een nabij, toegankelijk relatiebeheer. Ik laat het toezicht efficiënt en eigentijds organiseren door maximaal gebruik te maken van de beschikbare data. De vraag naar data neemt steeds meer toe, onder andere om de beleidsvoorbereiding en -uitvoering beter te onderbouwen. Daarom maakt mijn administratie werk van een data-strategie die tegemoet komt aan de behoeften van onderwijsinstellingen, overheden, onderwijsprofessionals, lerenden en andere actoren. In het kader van het tegengaan van onnodige bevragingen vraag ik aan mijn administratie het 'only once'-principe te hanteren en maximaal te streven naar hergebruik van data en informatie die andere overheden al verzameld hebben. Mijn administratie maakt ook werk van een sterk beleid op het vlak van dataveiligheid en privacy.

Om scholen te ondersteunen in hun kwaliteitsbeleid, bouw ik verder aan een **informatierijke omgeving**, onder andere via Mijn Onderwijs en Dataloep. Het is belangrijk dat onderwijsprofessionals hierbij een cultuur van evaluatie, verantwoordelijkheid, openheid en fierheid ontwikkelen en geen angst hebben om op basis van de resultaten van de school de onderwijspraktijk beter te maken. Het gebruik van kennis, informatie en data moet ingeburgerd geraken in de werking van een school en integraal deel uitmaken van ieders professionalisering. Daarom investeer ik verder in de ontwikkeling van datageletterdheid en het delen van goede praktijkvoorbeelden.

Ik besteed aandacht aan een heldere communicatie tijdens de verschillende fasen van het besluitvormingsproces en geef meer duiding bij de achterliggende doelstellingen van

beleidsmaatregelen. Voor elk groot beleidsdossier werk ik een communicatie- en implementatieplan uit.

Ik integreer de **Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbepalingen** in de Dienst van de Vlaamse Bestuursrechtscolleges, onder de voorwaarden dat dit efficiënt kan gebeuren en dezelfde kwaliteit en rechtszekerheid, gegarandeerd wordt.

OD 1.11 Proactief mee vorm geven aan Europees en internationaal beleid

Om een gedragen EU van onderen uit mee vorm te geven, is een sterkere Europese bewustwording en EU-reflex van de Vlaamse overheid nodig. Ik zet daarom de **proactieve opvolging van de Europese agenda** voort.

Ik ondersteun samen met de Europese Commissie de uitrol van het nieuwe Erasmus+-programma in Vlaanderen. Het aangekondigde verhoogde Europese budget voor het programma zal leiden tot een toename van de internationale mobiliteit van leerlingen en studenten.

In afstemming met de VLIR zet ik een nieuw programma op waarin we jaarlijks de beste studenten hun academische carrière laten verlengen en dit aan de beste universiteiten. Hierdoor bouwt Vlaanderen aan een netwerk met de belangrijkste kenniscentra ter wereld.

Ik volg de ontwikkelingen op het vlak van het Europese onderwijsbeleid mee op en zorg dat Vlaanderen een stem heeft in de totstandkoming van het post ET2020-programma en de Europese onderwijsruimte. Ook zal Vlaanderen een actieve rol opnemen bij de verdere uitrol van de Europese universiteiten.

In 2024 is België gedurende 6 maanden voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Ik draag actief mee bij aan een ambitieus programma voor onderwijs.

OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

Dit pact [om de lerarenloopbaan aantrekkelijk te maken] zal [in het bijzonder aandacht hebben voor de werving van leraren, de aanvangsbegeleiding, de taakbelasting en werkzekerheid van startende leraren, ISE 1.1] de professionalisering in het algemeen en de opleiding van directies.

OD 2.2 Nascholing en professionalisering van leraren en directies dicht bij de onderwijspraktijk brengen

Via gerichte nascholing dicht bij de onderwijspraktijk en op vraag van leraren en directies, bied ik alle leraren en directies de mogelijkheid zich verder te professionaliseren.

De middelen daartoe worden maximaal aan de scholen gegeven zodat zij, op basis van een dialoog tussen directies en leraren, deze middelen kunnen besteden aan de begeleiding en nascholing die ze noodzakelijk achten.

In het basisonderwijs versterk ik de aandacht voor wetenschap en techniek door leraren die lesgeven in de laatste jaren de mogelijkheid te bieden zich te specialiseren in een bepaald leergebied.

In de lerarenopleiding, ISE 2.1], nascholing en begeleiding van leraren versterk ik de aandacht voor de vak kennis en vakdidactiek, de kennis van het Nederlands, omgaan met kinderen met gedrags- en leerproblemen, omgaan met hoogbegaafdheid, omgaan met diversiteit in de klas en het opstellen van valide proeven.

Ik zorg ervoor dat leraren over de vaardigheden beschikken om met gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven de evolutie van hun leerlingen op te volgen.

Ik maak echte uitwisselingsprojecten van leraren en werknemers van ondernemingen mogelijk.

Ik organiseer samen met de Franse Gemeenschap in Brussel ook meer uitwisselingen tussen taal- en andere leraren van beide onderwijs systemen.

Ik verplicht leraren levensbeschouwing die niet over het vereiste bekwaamheidsbewijs beschikken zich bij te scholen. Dit gebeurt in samenwerking met de erkende instanties en de vereniging voor levensbeschouwelijke vakken.

Op basis van dit [competentie]profiel worden [mogelijke selectiecriteria en, ISE 1.1] een professionaliserings- [en evaluatiebeleid voor schoolleiders, ISE 1.1] uitgetekend. Dit competentieprofiel vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van een opleiding voor schoolleiderschap.

OD 2.3 De planlast voor leraren en directies tegengaan

Om de juridisering tegen te gaan en om beroepsprocedures te vermijden, evalueer en [herbekijk, ISE 1.1] ik het decreet participatie en leerlingenrechten.

OD 3.1 Een pragmatisch en realistisch begeleidingsdecreet invoeren

Bij de evaluatie van de uitrol van het nieuwe inschrijvingsdecreet bekijk ik ook de vraag of een leerling terecht kan in een school met de gepaste expertise.

Ik evalueer het diverse aanbod van onderwijs voor zieke leerlingen (onder meer tijdelijk onderwijs aan huis, synchroon internetonderwijs, ziekenhuisschool, diensten met onderwijsbehoeften, School en ziek zijn, ...) en meer specifiek de samenwerking met de

thuischool. Kinderen die ziek zijn, krijgen zo snel mogelijk een gepast aanbod, waardoor hun leerrecht, kans op doorstroming en een zo vlot mogelijke onderwijsloopbaan wordt gegarandeerd.

Ik voer samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit de proefprojecten leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs verder uit. De doelstelling van deze projecten is om leerlingen minder lang op de bus te laten zitten op weg naar de school die hen de meest aangewezen expertise kan bieden. De professionalisering van de begeleiders en chauffeurs is een aandachtspunt. Ik laat ouders die gebruik maken van het leerlingenvervoer maar niet kiezen voor de dichtstbijzijnde school binnen het zelfgekozen net met noodzakelijke expertise betalen voor de bijkomende vervoerskosten.

OD 3.2 Effectieve en efficiënte leerlingenbegeleiding realiseren

Ik rol het decreet leerlingenbegeleiding uit en bereid de evaluatie ervan voor.

Het ongekwalificeerd schoolverlaten dring ik verder terug. De databank van de onderwijsadministratie wordt gekoppeld aan de databank van het beleidsdomein Werk. Op basis van deze informatie zet ik vroegtijdig schoolverlaters aan om alsnog een kwalificatie of diploma te behalen. Ik waak erover dat wanneer leerlingen een getuigschrift, attest of diploma verwerven via de examencommissie, dezelfde kwaliteit gegarandeerd wordt als op school. Jongeren die ongekwalificeerd de school verlaten worden door de real time data-uitwisseling tussen Onderwijs en Werk automatisch ingeschreven bij VDAB om meteen begeleid te worden naar een job of een onderwijstraject.

Ik werk samen met mijn collega bevoegd voor Werk om NEET-jongeren (Not in Employment, Education or Training) zo snel mogelijk naar een onderwijstraject te begeleiden.

Ik stimuleer lokale partners om te kiezen voor een geïntegreerde zorgondersteuning in wijken waar men kampt met een hoger aandeel schoolse vertraging, vervroegde schoolverlaters en een hogere uitstroom van leraren. Deze geïntegreerde ondersteuning bundelt de ondersteuning van clb's, pedagogische begeleidingsdiensten en GOK-uren net- en koepeloverschrijdend. Zo worden de middelen meer efficiënt en meer effectief ingezet in functie van de hoge en uiteenlopende zorgnoden. De investeringen in specialisatie en expertise komen op die manier ook zo dicht mogelijk bij de leerlingen en de scholen, namelijk op wijk- of gemeenteniveau .

Ik voer een actief beleid tegen alle vormen van spijbelen.

Ik doe inspanningen om de problematiek van lege brooddozen in het kleuter- en lager onderwijs aan te pakken. [..., ISE 1.1] Ik stel samen met de uitgeverijen, ontwikkelaars en

onderwijsverstrekkers een ethische code op en maak afspraken over de ontwikkeling en het gebruik van (invul)handboeken en onderwijssoftware.

OD 3.3 We streven naar een veilige en gezonde leer- en werkomgeving

Ik ondersteun en versterk scholen bij het ontwikkelen en uitvoeren van hun antipestbeleid. Hieronder valt ook een sociaal mediabeleid waar er bijzondere aandacht is voor cyberpesten. Ik maak werk van een antipestbeleid voor onderwijsprofessionals. Ik vraag daarvoor aan de externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk die actief is in onderwijs, om van de deelaspecten van het pesten van leraren en onderwijspersoneel te bezorgen aan de overheid.

Ik bestendig de inspanningen voor gezonde voeding en extra beweging op school binnen het ruimer gezondheidsbeleid. Ik streef er naar, zowel vanuit mijn bevoegdheid voor Sport als vanuit mijn bevoegdheid voor Onderwijs, om meer sport en bewegen op school te realiseren, zowel tijdens als na de schooluren.

Ik besteed aandacht aan het mentaal welbevinden van studenten in het hoger onderwijs, inclusief de doctoraatsstudenten.

Ik volg de werkzaamheden op het vlak van een preventief gezondheids- en welzijnsbeleid en een kwalitatief preventiebeleid binnen de geestelijke gezondheid nauwgezet op en neem zo nodig maatregelen. Ik maak in het kader van de strijd tegen grensoverschrijdend gedrag werk van beleidsacties die zowel de fysieke, psychische als seksuele integriteit beschermen.

Ik zorg er ook voor dat er geen dubbele financiering voor zorgvoorzieningen toegekend wordt.

Ik werk samen met mijn collega's aan de integrale ketenaanpak in het kader van delinquent gedrag bij jongeren. We werken daarbij aan casusoverleg waarbij de deelnemers gegevens met elkaar kunnen delen ondanks hun beroepsgeheim. Zo komen ze tot de gezamenlijke en integrale aanpak die reeds succesvol wordt toegepast in enkele steden. Door het samenleggen van relevante informatie van onder meer welzijns-, onderwijs-, politionele en lokale partners kan een globaal beeld van de minderjarige worden gevormd. Dit maakt een afgestemde, geïntegreerde aanpak mogelijk waarbij zowel het voorkomen van nieuwe feiten als het welzijn van de minderjarige voorop staan

OD 4.1 Investeren in uitbreidingen om de capaciteitstekorten aan te pakken

Ik bouw verder op de bestaande capaciteitsmonitoring.

OD 4.2 Inschrijvingsrecht herzien om maximale keuzevrijheid te garanderen

In capaciteitsgebieden kan het lokale overlegplatforms (LOP) daartoe [toegang 20 % aan een ondervertegenwoordigde groep, ISE 1.1] een voorstel ter bekrachtiging voorleggen aan de gemeenteraad.

Ik stem de LOP-werking en -samenstelling van het basisonderwijs af op die van het secundair onderwijs.

OD 5.2 Het belang van het Nederlands in het hoger onderwijs waarborgen

Ik ontwikkel een actieplan talen om er voor te zorgen dat voldoende studenten instromen in de talenopleidingen en de opleidingen Nederlands in het bijzonder. De focus op de kwaliteit van het onderwijs Nederlandse taal en vreemde talen in basis- en secundair onderwijs vereist immers voldoende gekwalificeerde leraren.

OD 5.3 Studie-efficiëntie in hoger onderwijs versterken door goede oriëntering en snelle heroriëntering

De oriëntering versterken we door [de resultaten van het secundair onderwijs, het advies van de klassenraad, ISE 2.1], de resultaten van de exploratie-tool Columbus en de resultaten van de verplichte maar niet bindende toelatingsproeven, mee te nemen. [...] Ik veralgemeen de aanpak van de niet-bindende toelatingsproeven voor heel het hoger onderwijs. In overleg met de instellingen bekijk ik voor welke opleidingen het aangewezen is om de toelatingsproeven bindend te maken.

Ik evalueer het leerkrediet en in het bijzonder de inputfinanciering.

OD 5.4 Het hoger onderwijslandschap en de financiering van het hoger onderwijs herbekijken

Ik evalueer de financiering van het hoger onderwijs.

9.4. Inhoudelijk structurelement 4.4 Studietoelagen

/

10. Lijst met afkortingen

AGION: agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
aso: algemeen secundair onderwijs
bso: beroepssecundair onderwijs
BBP: Bruto Binnenlands Product
CLB: centrum voor leerlingenbegeleiding
CLIL: content and language integrated learning
DBFM: design, build, finance and maintain
DBSO: deeltijds beroepssecundair onderwijs
DKO: deeltijds kunstonderwijs
ERK: Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen
EAK: Enquête naar de Arbeidskrachten
EFRO: Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESCO: Energy Services Company
ESF: Europees Sociaal Fonds
ET2020: Education and Training 2020 programma van de Europese Commissie
EVC: erkenning van competenties
GOK: gelijke onderwijskansen
HBO5: hoger beroepsonderwijs
IPO: internaten met permanente openstelling
kso: kunstsecundair onderwijs
LIO: Leraar in Opleiding
LOP: lokale overlegplatforms
MANAMA: master na master
MPIGO: Medisch Pedagogisch Instituut van het Gemeenschapsonderwijs
NARIC: National Academic Recognition Information Centre
NEET: Not in Employment, Education or Training
NT2: Nederlands tweede taal
NVAO: Nederlands-Vlaamse accreditatie organisatie
OESO: organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
OKAN: onthaalklassen anderstalige nieuwkomers
PIAAC: Programme for the International Assessment of Adult Competencies
PIRLS: Progress in International Reading Literacy Study
PISA: programme for international student assessment
PPS: publiek-private samenwerking
RIZIV: Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
SERV: Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SES: socio-economische status
SiBO: Schoolloopbanen in het Basisonderwijs (longitudinaal onderzoek)
STEM: Science - Technology – Engineering – Mathematics
TALIS: teaching and learning international survey
tso: technisch secundair onderwijs
VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

VEB: Vlaams Energiebedrijf
VLOR: Vlaamse onderwijsraad
VSV: vroegtijdig schoolverlaten

11. Bijlage: lijst van beleids- en regelgevingsinitiatieven

Regelgeving

Regelgevingsinitiatief	Timing inwerkingtreding
Verlaging van de aanvang van de leerplicht	01/09/2020
Uitvoering modernisering secundair onderwijs	01/09/2021
Eindtermen 2 ^{de} graad	01/09/2021
Eindtermen 3 ^{de} graad	01/09/2023
Eindtermen basisonderwijs	01/09/2023
Kwaliteitsdecreet	01/09/2021
Netoverschrijdende lerarenplatformen secundair onderwijs	01/09/2020
Begeleidingsdecreet en bijsturing ondersteuningsmodel	01/09/2021
Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs	2022
Inschrijvingsdecreet	2020 voor inschrijvingen 2021
Regelgevend kader onderwijsinternaten	01/09/2021
Duaal leren in het volwassenenonderwijs	2022
Duaal leren in het hoger onderwijs	2022
Codex hoger onderwijs wat betreft de studievoortgangsmaatregelen	2022
Codex hoger onderwijs wat betreft de financiering (kunsten, leerkrediet, ...)	2023
Onderwijsdecreet 30	01/09/2020
Onderwijsdecreet 31	01/09/2021
Onderwijsdecreet 32	01/09/2022
Onderwijsdecreet 33	01/09/2023
Onderwijsdecreet 34	01/09/2024

Beleidsinitiatieven

Beleidsinitiatief	Timing
-------------------	--------

Lerarenpact en maatregelen lerarentekort	2020-2024
STEM actieplan	2020
Uitrol en vervolmaking modernisering secundair onderwijs (o.a. uniforme tabel voor SO, ...)	2020
Canon	2022
Taalmaatregelen in basis- en secundair onderwijs (ontwikkeling van gestandaardiseerde taalscreening en taalintegratietrajecten)	2020
Ontwikkeling van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven	2020-2024
Onderzoek naar de ontwikkeling van de bindende toelatingsproef lerarenopleiding	2022
Meldpunt planlast	2020
Transitie MPIGO/IPO naar Welzijn	2021-2022

Beleidsvaluaties en onderzoeken

Beleidsvaluatie	Timing
Evaluatie basisgeletterdheid	2022
Evaluatie van CLIL	2023
Evaluatie lerarenplatforms	2020
Evaluatie decreet VWO	2022
Evaluatie decreet DKO	2023
Capaciteitsmonitor	2023
Monitoringinstrument over de aanwending van de werkingsmiddelen en extra middelen, inclusief GOK-middelen, mogen enkel gebruikt worden voor die leerlingen die ze genereren en voor het vooropgestelde doel	2020-21
Evaluatie ondersteuningsmodel	2019
Evaluatie uitrol nieuw inschrijvingsdecreet	2020
Evaluatie aanbod voor onderwijs voor zieke leerlingen	2022
Evaluatie decreet leerlingenbegeleiding	2021 -2022
Evaluatie leerkrediet en inputfinanciering	2021
Evaluatie pilootproject leerlingenvervoer.	2022-2023

beleidsevaluatie inzake haalbaarheid van de verkorte cyclus	2021
Evaluatie wijziging kwaliteitszorgkader hoger onderwijs	2022
Evaluatie financieringssysteem hoger onderwijs	2023